

SLOVENIJA
**JANKOVIČEVI VELIKI
NEPREMIČNINSKI POSLI**

EKSKLUZIVNI POGOVOR
**BORUT PETEK:
ZAVRAČAM OČITKE**

DEMOKRACIJA

Nekdanja državna sekretarka Andrijana Starina Kosem poskuša diskreditirati svoje politične nasprotnike, čeprav bi morala najprej pomesti pred svojim pragom.

RAZVPITA ASK NAPADA

TRIBUNA

Dr. Peter Jambrek
Čas za razbitje enoumja

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparāt
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedani naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 30. aprila 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006

2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Mivka 25, Ljubljana

Vzpon demokratov

Metod Berlec

Zadnje javnomnenjske ankete kažejo, da je Slovenski demokratični stranki, največji vladni stranki, uspelo ustaviti trend padanja javnomnenjske podpore. Priče smo njenemu vnovičnemu vzponu. Po zadnji Večerovi anketi je bila SDS še precej za SD, po Delovi sta stranki praktično izenačeni, po anketi SPEM, ki je bila narejena na izredno velikem vzorcu in jo objavljamo v naši reviji, pa Janševa SDS že izrazito vodi pred Pahorjevo SD. Lani je največji vladni stranki najbolj škodovala afera Sova ter kratki stiki med predsednikom vlade in sedaj že pokojnim nekdanjim predsednikom države. Konec lanskega leta je sledil pretek resnice in glasovanje o zaupnici vladi. Pokazalo se je, da opozicija (še) ni pripravljena prevzeti odgovornosti za vodenje države oziroma nima alternativnega koncepta za vodenje, kar je bilo svojevrstno sporočilo volivcem. Opozicijski politiki so se namreč otepali ponujene priložnosti, nekaterim pa se je prav videlo, da bežijo pred odgovornostjo. Hkrati je predsednik vlade Janez Janša z napovedjo vojne proti tajkunom in s pozivom po čim boljšem delovanju pravne države ubral prave strune. Ljudje so od njega že pred tem pričakovali, da se bo odločno spopadel z divjo privatizacijo, s korupcijo, klientelizmom, socialno neenakostjo in podobnimi strankotimi tranzicije. Po polovici predsedovanja Evropski uniji se potrjuje, da je vlada kompetentna, zna voditi ne samo Slovenijo, ampak tudi EU. Dobri so tudi gospodarski kazalniki z izjemo inflacije.

Pri tem se je treba vprašati, zakaj pada podpora Pahorjevim Socialnim demokratom. Nekateri pravijo, da zaradi delne konsolidacije LDS in Zaresa. No, to je najbrž samo del resnice. Pahor je sicer lani predstavil nekakšen osnutek alternativnega vladnega programa, a to je bilo vse. Ko je pred časom skupaj s svojimi ekonomskimi svetovalci pripravil nekaj »alternativnih« predlogov na davčno-finančnem področju, se je osmešil. Bajukovo finančno ministrstvo je njegove predloge strokovno povsem pohodilo, saj so bili nedomišljeni in so pokazali Pahorjevo nepoznavanje problematike.

Pri tem je na RTVS celo pomešal pojma javni dolg in zunanji dolg. Zato je k sebi privabil Mitjo Gasparija, ki naj bi kot prihodnji podpredsednik vlade za finančno-gospodarske zadeve pokril njegov primanjkljaj. Sam se je razglasil za kandidata za mandatarja. No, javnosti se je vse to zdelo preveč samovšečno in Pahor se je znašel v težavah. Da bi prikril svoje pomanjkanje znanja, programa in vsebine, se je spustil v ceneni ekshibicionizem. Javnost je tako seznanjal s svojimi športnimi in prehranjevalnimi navadami. Spregovoril je o svoji odvisnosti od energetskega poživil in uspalnih tablet. Podal se je v zabavne oddaje, in kot je zapisal neki kolumnist, igral samega sebe v svoji naravni vlogi. V nasprotju s SDS, ki javno razglša, da ne izključuje nobene stranke in poskuša biti povezovalna, je Pahor začel ravnati drugače. Možnost povolilne koalicije z Janševim SDS izključuje. Zdi se torej, da sta Janša in Pahor vlogi zamenjala. Janša poskuša biti povezovalen in pravi, kdor ni proti nam, je z nami, kar se je v preteklosti že pokazalo kot učinkovito in uspešno. Ne nazadnje je bil to ključ Drnovškovega uspeha. Nasprotno je Pahor to pozicijo zapustil in začel a priori zavračati sodelovanje s SDS, stranko, ki v javnosti uživa čedalje večji ugled. Predsednik SD je, kot kaže, podlegel tistim, ki so vseskozi kritizirali njegovo preveč »mehko« stališče do Janše. Sedaj, ko ga je zaostрил, mu to škoduje. V kuloarjih pa se govori, da se nekateri že veselijo Pahorjevega morebitnega neuspeha. Med njimi naj bi bil glavni akter nekdanji premier Anton Rop, ki naj bi se videl na mestu predsednika SD.

Če premier Janez Janša deluje kot človek neuklonljive volje, jaklenih živcev in državniške drže, je zgodba s Pahorjem drugačna. Predsednik SD ne deluje kot človek, ki bi se bil zmožen zoperstaviti različnim lobijem, ki bi znal tajkunom reči »ne«, ki bi znal samostojno voditi svojo politiko. Ko ga je v javnem pismu kritiziral Boško Šrot, se mu je povsem nepotrebno servilno in boječe opravičeval. Je po vsem tem človeku, ki mu primanjkuje državniških kompetenc, mogoče zaupati mesto predsednika vlade? **D**

Priče smo spremembam v javnem mnenju. Kljub sistematičnim napadom na predsednika SDS in vlade Janeza Janšo je največja vladna stranka spet v vzponu, medtem ko SD zaradi nekaterih Pahorjevih potez izgublja.

UVODNE STRANI

- 9 Razpita ASK spet napada
10 Pogledi: Zgodovina in mir
11 Kolumna: Strah pred Demokracijo?

POLITIKA

- 12 Reševanje vprašanj s Hrvaško
14 Pomanjkanje medijske pluralnosti
17 Borut Petek zavrača vse očitke
20 Čas za razbitje medijskega enoumja

SLOVENIJA

- 22 Vse Jankovićeve transakcije v Ljubljani
26 Represija ali nujnost kaznovanja?
28 Zbiranje podpisov pod peticijo
30 Navzkrižje interesov v TNP
32 Razpeti med Argentino in Slovenijo

TUJINA

- 34 Prihodnost Balkana je znotraj EU
36 Globus: Spet letalsko povezani
37 Tuji tisk: Najden praevropejec

INTERVJU

- 38 Dr. Tomaž Luckmann

DOMOZNANSTVO

- 42 Ljutomer, osrčje Prekije
45 Najstarejša zgodovina Slovenije
46 Osebnosti: Dušan Simović
50 Naši kraji: Bistra
52 Dragocenosti Narodnega muzeja
54 Stanja evropske duše

OGLEDALO

- 56 Film: Tekla bo kri
58 Avtomobilizem: Chevrolet spark
60 Zdravje: Tretje leto Darujmo za življenje
62 Šport: Hokejska druga pomlad v Ljubljani
64 Črna kronika: Trojica osumljena umorov
66 Rumeno: Big Brother spet med nami
68 TV Kuluar: Harmonikarjev labodji spev
74 Koprski župan zahteva odškodnino

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelčič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Tomaž Luckmann

Prepričan sem, da je družina vedno bila osnovna celica družbe in tudi vedno bo. Vendar se družina tudi spreminja: v industrijski družbi ni bila ista, kot je danes. Če primerjamo družino v različnih obdobjih, bi morda lahko rekli, da je v krizi.

12 Reševanje vprašanj s Hrvaško

Premier Janez Janša je vodje parlamentarnih strank in poslanca narodnih skupnosti seznanil z delom komisij, ki sta jih slovenska in hrvaška vlada lani ustanovili za reševanje vprašanja meje. Stranke so bile s pogovori različno zadovoljne.

17 Borut Petek zavrača očitke

Objavljamo pogovor z nekdanjim svetovalcem v kabinetu predsednika vlade Borutom Petkom, o katerem se v zadnjem času veliko piše in govori. Danes je zaposlen pri največji vladni stranki SDS, kjer je leta 2004 pomagal pri njeni volilni kampanji.

22 Vse Jankovićeve transakcije

Zoran Janković kot župan mestne občine Ljubljana kupuje in prodaja nepremičnine, večkrat tudi brez proračunskega pokritja, sprejema donacije kot protiuslugo za pridobitev poslov, podpira projekte visokih stolpnih itd.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelk: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polno prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu s veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Več kot beseda

Aleksander Škorc

Tromeja. Zamaskirana postava. V eni roki bela kanta, v drugi črna. V ustih dva čopiča, eden za belo, drugi za črno. Za pasom še dve kanti. V eni razredčilo (za barve), v drugi špirit (za postavu). Še ena postava. V roki ima prižgano cigaro. Občasno jo začasno vtakne prvi postavi v usta (med čopiča). Potem izvleče čopiče in ji da piti iz ene kante (špirit) pa še iz druge (razredčilo). Pomembna je prva postava, ker gre za našega prvega 'malarja'. Nehote nas je vpisal med velike narode, ker vsak velik narod ima svojega 'malarja'. Tudi naš 'malar' zmore začeti vojno, ne zmore pa v njej zmagati niti se v njej ne namerava bojevati. Človek ga kar sliši, kako pred odločilno bitko nagovori soborce: Fantje, vi kar lepo na juriš, jaz pa na hitro skočim domov paziti mularijo. Če bo 'stara' prej iz službe, pridem pa še kaj naokoli, če se mi le ne bodo 'šnirenci zameštrali'...

Za 'malarje' je pač značilno, da premorejo veliko besed, zelo malo pameti in čisto nič modrosti. Radi vidijo, da drugi trpijo namesto njih, in nikakor in nikoli ne bi hoteli storiti ničesar za kogarkoli, razen če nimajo od tega neposrednih koristi.

So pa – komaj verjetno – tudi drugačni ljudje.

Dalajlama pravi, da bo odstopil, če se bo nasilje v Tibetu stopnjevalo. Da bi se ljudje zaradi njega ali v njegovem imenu pretepali in umirali, se mu zdi popolnoma nesprejemljivo. Breme tuje smrti na lastni vesti ne bi prenesel, od žalosti in sramote bi nemudoma legel pod najbližje drevo in se poskušal zediniti s predniki. Je pa prav gotovo pripravljen in zmožen v vsakem trenutku dati življenje v korist in svobodo tako ljubega mu naroda.

Kaj pa vi? Če bi znali in smeli, bi hoteli prevzeti nase trpljenje koga drugega? Bi zmogli v neznosnih mukah jokati od sreče ob spoznanju, da vaše obupno trpljenje prinaša srečo in veselje vam najljubšemu bitju? Če je vaš odgovor da, potem je nastopil čas, da potrkate. Ne veste kam, kako in zakaj? No, potem je treba ugotoviti, da vaš odgovor ni bil ravno iskren.

Kadar se človek vprašuje o pomembnih stvareh, je dobro vedeti, da je mogoče nalagati vsakogar, najlaže pa samega sebe. Edino Boga ni mogoče nalagati niti pred njim česarkoli skriti. Če verjamete vanj ali ne, bo poskrbel, da vas prej ali doslej dosežejo posledice lastnih dejanj. Dejanja pa nastajajo v mislih in te so torej vzrok vaših tegob. Ne vsebina krožnika niti vsebina 'malarskih kant', vaše lastne misli so tiste, ki vam ne dajo potrkati.

H-umor

»Ne moremo si zamisliti, da bi si kupili objekt v Ljubljani, tako kot si lahko nekateri. Tega ni zmozel niti LDS, ki je bil na oblasti 12 let.«

(Predsednik SLS Bojan Šrot ni ravnodušen do dejstva, da se je največja vladajoča stranka SDS nedavno preselila v lastne prostore.)

»Sem zelo družinski človek, zato vem, da bo čas tudi za to.«

(Predsednici LDS Katarini Kresal se za zdaj ne mudi pri ustvarjanju družine. Najprej mora zmagati na volitvah.)

»Ko človek gleda Katarino Kresal, ne more, da z njo ne bi sočustvoval ... Še na tragedijo gleda s sarkazmom: če nam druge stranke jemljejo kadre, to dokazuje, kako odlično članstvo imamo.«

(Politični analitik Bernard Nežmah napoveduje, da bo LDS pod vodstvom Katarine Kresal zaradi prebega kadrov kmalu postala Katarina Brez Stranke.)

»Vladavina SDS je pokazala, da je ta stranka povsem sposobna voditi državo in da lahko povsem uspešno vodi tudi predsedovanje EU.«

(Urednik portala vest.si Jani Sever priznava, da kljub vsemu še ni čas za zamenjavo vlade.)

»V politiko se ne spuščam in pri mojih letih ter stroki za taka vprašanja gotovo nisem primerna.«

(Podjetnica in starleta Alma Brdžanović ne zna odgovoriti na vprašanje, ali so slovenski mediji politično uravnoteženi.)

»Gospod Stepišnik, lahko me provocirate in vlečete za jezik, a rekla sem vam že, da o konkretnem poslu ne bom govorila.«

(Razvpiti Delovi nadzornici Andrijani Stari-na Kosem so med intervjujem za Večer nekoliko popustili živci. Kakšne posledice je občutil »vsiljivi« novinar Matija Stepišnik, še ni znano.)

»Tekmovalci smo prikazani kot popolni bedaki, ki se ne znamo vesti, čeprav smo znali biti tudi odlična ekipa in smo si pomagali med seboj.«

(Tamara, ki je prva izpadla iz resničnostnega šova Big Brother, je sebe dojemala čisto drugače kot gledalci pred TV-sprejemniki.)

»Analize vedno napovedujejo, da nas bo naslednji teden kar naenkrat konec, a je stranka še vedno odigrala pomembno vlogo.«

(Predsednik NSi Andrej Bajuk je prepričan, da NSi deluje kot ptič Feniks. Preteklost je pokazala, da to drži.)

»Glede na to, da so nas malodane vsi sogovorniki, vključno z ljudmi, ki niso hoteli govoriti z nami, opozarjali, naj bomo previdni, ko pišemo o navezi Janša-Petek-Novak, bo prejkone na vrsto prišel še tehnik, ki ga berete.«

(Nova Magova pridobitev Anuška Delić se boji, da je padanje Magove naklade predvsem posledica maščevanja »Petkove hobotnice«, ne pa »uravnoteženje« tehnika, ki ga vodi Pivovarna Laško.)

»Če bomo o kazenskem zakoniku razmišljali tako kot vladajoča koalicija, bo ta dober takrat, ko bo zaprta večina ljudi.«

(Poslanec SD Bojan Kontič se boji, da bo Slovenija postala en sam zapor tako kot v času komunističnega režima.)

Taktični umik

Poslanci so pretekli teden znova odločali o zakonu o končanju postopkov vračanja podržavljenega premoženja. 39 poslancev je glasovalo za zakon, 21 pa proti njemu. Ker je bilo pri vnovičnem odločanju po vetu državnega sveta za potrditev zakona potrebnih 46 glasov, zakon ni bil potrjen. Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS, je dejal, da neizglasovanje omenjenega zakona ne pomeni nič tragičnega in da je dokaz več, da tudi znotraj poslanskih skupin koalicije deluje strankarska demokracija. Tanko zanika pojav trenj znotraj koalicije in ne misli, da izid glasovanja pomeni nezaupnico koalicijskih poslancev ministru za pravosodje Lovru Šturmu, kakor so to takoj po končanem glasovanju poskušali prikazati poslanci opozicije, posebej Miran Potrč iz SD. Razlog, da se je šest poslancev SDS vzdržalo glasovanja, je v tem, da so presodili, da z zakonom ne bomo dobilo toliko, kolikor se pričakuje, in da se z njim postopki ne

Neizglasovani zakon ni nezaupnica ministru Šturmu.

bodo bistveno pospešili. Tanko sam je drugačnega mnenja, vendar neizglasovanja zakona ne jemlje tragično. Pojasnil je tudi, da je opozicija proti zakonu nastopila odkrito agresivno in zelo nestrpno tudi do tistih, ki se jim premoženje vrača. Opozicija bi, če bi bil zakon izglasovan, sprožila referendum, ki bi davkoplačevalce veliko stal, opozicija pa bi na ta račun pridobivala tudi volilne glasove, saj svoje delovanje že leta gradi predvsem na delovanju proti Cerkvi. Na dlani je torej, da neizglasovanje zakona ni tragična stvar in da bi politiziranje denacionalizacije in njenih upravičencev s strani opozicijskih veljakov največ škode naredili prav tistim, ki na dokončanje denacionalizacijskih postopkom čakajo že leta. V. K.

POPRAVEK IN ODGOVOR

Črni dnevi za Črno vdovo (1)

Svetli dnevi za Črno vdovo! V Delu se moramo odzvati na zavajajoča namigovanja in neresnične trditve, ki jih v članku »Črni dnevi za Črno vdovo« (št. 12/7) navaja avtor. V družbi Delo niso predvidene nikakršne spremembe sistema vodenja podjetja, zato mag. Peter Puhan še naprej ostaja predsednik uprave Dela z vsemi pooblastili in pristojnostmi, ki jih predvideva statut družbe. Nadzorni svet tako v celoti podpira upravo podjetja, saj je le-tej z učinkovitimi ukrepi v zadnjih mesecih uspelo umiriti negativni trend prodaje časopisa Delo, ki je bil zaradi določenih zunanjih posegov v uredništvo in poslovanje podjetja še posebej izrazit v zadnjih dveh letih. V Delu tudi v celoti zavračamo namigovanja o slabšem poslovanju družbe, saj poslovni kazalci kažejo povsem nasprotno. Družba Delo je namreč v prvih dveh mesecih 2008 za 10 odstotkov povečala prihodke v primerjavi z istim obdobjem lani, hkrati pa je za poldrugi odstotek preseгла načrtovane prihodke. Tudi ustvarjeni celotni poslovni izid je za skoraj 2,5-krat večji od doseženega v istem lanskem obdobju (indeks 246), ne nazadnje pa je poslovni rezultat v prvih dveh mesecih bistveno boljši od načrtovanega. Pomemben del časopisne ponudbe medijske hiše Delo še naprej ostaja tednik Mag, ki mu z novimi vsebinskimi in tržno-komunikacijskimi prijemi nameravamo dati nov zagon. Ocenjujemo namreč, da z oglasnega in prodajnega vidika tednik Mag ohranja velik tržni potencial za družbo Delo.

Peter Penko, Odnosi z javnostmi, Delo, d. d.

Pahorjeva SD pristavlja lonček

Med kmeti in drugimi lastniki kmetijskih zemljišč je bilo v zadnjih tednih čutiti precej nejevolje, ker jim je Davčni urad RS (Durs) pošiljal posebne odločbe in položnice o odmeri obveznosti iz kmetijstva, v njih pa je poleg katastrskega dohodka (KD) iz kmetijskih in gozdnih zemljišč kot dohodek naveden tudi povprečni znesek subvencij na zemljišča v uporabi, iz katerega je nato izračunana akontacija dohodnine za leto 2007. To je letošnja novost, na katero so se javno odzvali Socialni demokrati (SD) in prejemnike obvestil pozvali, naj zavrnejo odločbe, vlado pa, naj spremeni zakonodajo. Pri tem so v Pahorjevi SD pozabili, da je bil način obdavčevanja dohodkov iz subvencij, torej na podlagi povprečnih subvencij na vsa kmetijska in gozdna zemljišča, sprejet z novim zakonom o dohodnini, ki je

Novo obdavčenje subvencij je bilo sprejeto v parlamentu.

začel veljati 1. 1. 2007, in ne z zakonom o ugotavljanju katastrskega dohodka (SD je vlado pozivala, naj popravi zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka). Z ministrstva za finance so pojasnili, da je bil zakon sprejet v državnem zboru (torej tudi s poslanci SD) ob soglasju in podpori kmetijske stroke. Razlog za spremenjeni način obdavčevanja kmetijskih subvencij je bila predvsem po-

enostavitev sistema za izračunavanje akontacije dohodnine za dohodke od subvencij, saj je bila prejšnja rešitev ocenjena kot prezapletena in prezahtevna. Takšno rešitev, ko dohodek iz kmetijske dejavnosti fizičnih oseb obdavčujejo na podlagi pavšalne davčne osnove (Italija za vse kmetije, Avstrija in Nemčija za majhne kmetije, Francija za nekatere delovno intenzivne kmetijske dejavnosti itd.), pozna večina držav članic EU. Pri tem ministrstvo opozarja, da tem odločbam ni mogoče oporekati, razen če gre za napako. Pavšalne davčne osnove ni mogoče izpodbijati niti z dejanskimi dohodki, o čemer je že večkrat odločalo tudi ustavno sodišče. Vsak zavezanec pa ima možnost, da preide na ugotavljanje dohodka na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. Dodajmo, da bi o tem morali razmisliti predvsem večji kmetje, pri manjših lastnikih pa so zneski tako izračunanih davčnih obveznosti minimalni. Tako znaša davčna obveznost za 174 evrov KD in k temu prištete subvencije (čeprav ta ni bila uveljavljana) v višini 315 evrov le 5,05 evra. V. K.

Srečanje zunanjih ministrov EU

Minuli petek in soboto je v Kongresnem centru Brdo potekalo neformalno srečanje zunanjih ministrov držav članic EU – Gymnich, ki ga je vodil predsednik Sveta EU za splošne zadeve in zunanje odnose Dimitrij Rupel.

Zasedanje se je začelo s pogljobljeno razpravo o bližnjem vzhodu, na kateri so ministri govorili o bližnjevzhodnem mirovnem procesu in razmerah v Libanonu pa tudi o vlogi Sirije, Iranu in dejavnosti terorističnih organizacij. Razprava je prvi dan potekala tudi o odnosih med Evropsko unijo in Rusko federacijo, saj slovensko predsedstvo pripravlja vrh EU-Rusija, ki bo junija v Rusiji. Tema pogovorov je bila tako priprava na vrh pa tudi ocena razmer v Rusiji po nedavnih predsedniških volitvah ter splošno o medsebojnem sodelovanju.

Sobotna razprava je bila namenjena prizadevanjem slovenskega predsedstva za utrjevanje miru in stabilnosti na Zahodnem Balkanu ter za ožvitev t. i. soluskega programa, s katerim

Srečanje ministrov za zunanje zadeve EU na Brdu

je leta 2003 Evropska unija zagotovila vsem državam Zahodnega Balkana evropsko prihodnost, torej članstvo v EU, ko bodo za to izpolnjevale pogoje. Na delu zasedanja so sodelovali tudi ministri oziroma predstavniki držav s tega območja. Tako so se srečanja udeležili hrvaški zunanji minister Gordan Jandroković, vodja srbske diplomacije Vuk Jeremić in kosovski premier Hašim Tači, med katerima pa žal ni prišlo do srečanja.

Zasedanje se je končalo s kosilom, na katerem je bil govor o medkulturnem dialogu, ki mu je EU namenila

leto 2008 in je tudi ena od prednostnih nalog slovenskega predsedstva. V tem delu zasedanja so, kot je že navada, sodelovali tudi zunanji ministri držav kandidatke za članstvo v EU. Zunanji ministri EU so v izjavi ob koncu neformalnega srečanja izrazili zaskrbljenost zaradi razmer v Tibetu in pozvali h končanju nasilja. Zavzeli so se za tvoren dialog o vprašanih, kot so ohranitev tibetanskega jezika, kulture, vere in tradicij, izjava pa ne omenja možnosti bojkota olimpijskih iger v Pekingu. Kitajsko so pozvali, naj z aretiranimi ravna v skladu z mednarodnimi standardi in naj spoštuje svobodo medijev oziroma omogoči neoviran dostop medijev v Tibet.

Dan kasneje, v nedeljo, so v devetih novih članicah schengenskega prostora, tudi v Sloveniji, »padle« meje v zraku, kar pomeni, da odslej na letališčih ne bo več mejnega nadzora na letih znotraj razširjenega schengenskega prostora. Ostala bo le še varnostna kontrola, ki pa jo bo opravljala varnostna služba in ne policija. P. J.

Novi ustavni sodniki

Poslanke in poslanci državnega zbora so minuli petek za primerne ocenili vse štiri kandidate za nove ustavne sodnike. Mitja Deisinger, Jasna Pogačar in Jan Zobec so pred hramom demokracije že prisegli, Ernesta Petriča pa na sejo državnega zbora ni bilo, zato bo to storil kasneje. Najprepričljivejšo večino med vsemi kandidati je s 57 glasovi dobil Zobec, medtem

Jasna Pogačar, Jan Zobec in Mitja Deisinger

ko so Deisingerja najverjetneje podprle le koalicijske stranke, saj je prejel 49 glasov. Pred tajnim glasovanjem je nekaj strank svojo odločitev tudi pojasnilo. Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je predlog predsednika države Danila Türka ocenil kot primerne. »Gre za uveljavljene, strokovne, družbeno odgovorne in delovne kandidate,« je dejal. Prvi poslanec LDS Jožef Školč je na drugi strani napovedal, da njihovi poslanci ne bodo podprli Pogačarjeve in Deisingerja. Vili Rezman iz upokojske stranke je podporo napovedal vsem štirim kandidatom, v SD pa so se odločili, da podpore posameznim kandidatom ne bodo javno razkrili.

Po dolgih mesecih kadrovske krize na ustavnem sodišču je njegova postava končno spet izpopolnjena. Za to ima veliko – če ne največjo – zaslugo predsednik države Danilo Türk, ki je predlagal ne le sodnike, za katere je bilo mogoče sklepati, da jih bo državni zbor potrdil, pač pa tudi vrhunske pravne strokovnjake. Pri tem je zanimivo, da njegovega za prihodnost države zelo pomembnega predloga niso v celoti podprle prav tiste stranke, ki so mu na predsedniških volitvah stale ob strani. P. A.

Glasba za mir

V nedeljo je združeni zbor in orkester katoliških gimnazij v Galusovi dvorani Cankarjevega doma izvedel dobrodelni koncert Slomškove ustanove. Mladi – več kot 200 dijakov pod vodstvom dirigenta Damijana Močnika, s sodelovanjem sopranistke Barbare Tišler, organista Klemenja Karlina, pianista Lovra Freliha in dramskega igralca Pavleta Ravnohriba – so zaigrali in zapeli kantato britanskega skladatelja Karla Jenkinsa z naslovom Oboroženi mož: maša za mir, ki je bila v Sloveniji izvedena prvič. Ker je za kantato značilna kombinacija različnih glasbenih slogov – od klasike, džeza do molitvenih motivov iz islama –, je pri izvedbi sodeloval tudi imam Samir Jusić. Navzoče je najprej nagovoril predsednik uprave Slomškove ustanove Ivan Štuhec in dejal, da za ustanovo ne stojijo bogataši, ampak 'uboge vdove' iz svetopisemske prilike, ter da je ustanova že do sedaj delila štipendije tudi dijakom in študentom, ki ne obiskujejo katoliških šol. Častni pokrovitelj prireditve je bil premier Janez Janša, ki je poudaril, da je oblikovanje ustanov, kot je Slomškova, izraz pobude državljanov, ki se zavedajo, da je resnična avtonomija tista, ki ne čaka, kaj bodo državni organi predpisali. Slomšku je uspelo postaviti

Koncert Slomškove ustanove

slovensko šolstvo na najširše humanistične vrednote, oprte na krščanske temelje. Mladi virtuozji so se z izvedbo Jenkinsove kantate odlično izkazali in že sedaj dokazali, da je naložba v znanje tista, ki se po besedah častnega pokrovitelja koncerta v življenju najbolj obrestuje. L. H.

Neverodostojna ASK

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Obtožbe ASK Andrijana Starina Kosem (ASK), nekdanja državna sekretarka na ministrstvu za gospodarstvo in nekdanja predsednica uprave Kapitalske družbe (Kad), danes pa predsednica nadzornega sveta Dela, je s svojimi izjavami, objavljenimi v sobotnem intervjuju za časnik Večer dvignila veliko prahu. Odzvali so se prav vsi, ki jih je v svojih odgovorih poimensko navedla, in demantirali njene trditve. Na tem mestu bomo pregledali le izjave, ki se nanašajo na gospodarske teme in domnevno korupcijo, opozorili pa bomo tudi na nekatere podatke, ki še prihajajo v javnost, nanašajo pa se na čas delovanja ASK v vladi.

Zanikako trditve Ker je nekdanja državna sekretarka v intervjuju govorila o nekakšni neformalni komisiji, ki naj bi se bila srečevala vsak četrtek pred sejo vlade, govorili pa naj bi bili o prodaji državnih deležev v podjetjih, sta se že v soboto odzvala predsednik vlade in SDS Janez Janša in finančni minister Andrej Bajuk, predsednik NSi. V komisiji naj bi bili po navedbah ASK predsednika skladov Kad in Sod Tomaž Toplak in Marko Pogačnik, ministra Andrej Bajuk in Andrej Vizjak, Borut Petek in Zvonko Ivanušič. Ob robu sobotnega posveta SDS v Izoli je Janša razložil, da je bilo v tem mandatu ustanovljenih veliko komisij za privatizacijo, vendar pa so o zadevah, ki so v pristojnosti vlade in državnih organov, odločali ti organi oziroma vlada sama. »Mogoče je, da je imel kdo kakšne druge namene ali želje, vendar mu v mandatu te vlade to ni uspelo,« je dejal premier. Bajuk pa je po programski konferenci NSi zavrnil, da bi sodeloval v neformalni komisiji za prodajo deležev Kada in Soda. Tudi Marko Pogačnik je zanikal, da bi poznal komisijo, o kateri je govorila ASK. Da pri sprejemanju poslovnih odločitev na upravo Kad nihče ni izvajal pritiska, so zatrdili tudi v Kadu in pojasnili, da so organi upravljanja svoje odločitve sprejemali samostojno, na podlagi strokovnih izhodišč in sprejetih poslovnih načrtov za posamezno poslovno leto. Ker je ASK omenila tudi Boruta Petka (doslej že večkrat), se je odzval tudi ta in zavrnil vse njene trditve.

Kaj pravi Njavro? Najostrejši pri tem je bil Darko Njavro, ki ga je ASK tudi omenila v pogovoru. Dejal je: »Res si ne bi rad mazal rok z ASK in njeno gnojnico laži in izmišljotin, pa se vendar moram odzvati. Njena navedba 'uprla sem se komuniciranju s Petki, Domnom Zavrlom, Darkom Njavrom, raznimi generali in drugimi lobisti, ki so takoj po sestavi vlade začeli krožiti po Sloveniji', je laž, vsaj v delu, ki se tiče mene.« Pojasnil je, da je ASK spoznal po zamenjavi oblasti leta 2004, na Večerovem forumu pa je podrobno pojasnil to srečanje in komunikacijo med njima nasploh. ASK Njavrove navedbe ni želela komentirati. Izgovorila se je, da ga osebno ne pozna.

Povezano z železnicami Na dan pa prihajajo tudi zgodbe, povezane z delovanjem ASK v času, ko je bila državna sekretarka in predsednica več nadzornih svetov. Med drugim iz časa, ko je sedela v nadzornem svetu Slovenskih železnic (SZ), ko je bil direktor Peter Puhan, zdajšnji predsednik

Nekdanja državna sekretarka Andrijana Starina Kosem znova obtožuje.

Darko Njavro pravi, da je ASK maja 2005 izjavila: "Ko bo konec mandata te vlade, hočem imeti toliko denarja, da ne men ne nobenemu iz moje familije ne bo treba več delat."

uprave družbe Delo. Ko so železnice objavile razpis za prodajo 12 hektarjev zemljišča v Novi Gorici, sta se kot ponudnika prijavila dva. Prvi (mariborsko podjetje MTB – podjetje za inženiring, trgovino in storitve) je ponudil občutno višjo ceno, plačal varščino, pripravili so tudi pogodbo. Takrat naj bi se bila vključila ASK in dejala, da to ne bo šlo, ker kupec po njenih informacijah ne bo dobil bančnega posojila za nakup zemljišča. Dodajmo, da je bila ASK nadzornica tudi v NLB. Po naših podatkih prvi ponudnik res ni dobil posojila, železnice so razpis ponovile, vmes se je zamenjal direktor (Jože Jurkovič je iz domnevno osebnih razlogov odstopil, prišel je Puhan), prijavil se je samo en ponudnik in kupil zemljo za približno 8 milijonov evrov ceneje. In kdo je bil to? Ajdovsko Primorje, ki je zemljo kupilo za 23 milijonov evrov, na tem zemljišču pa naj bi nastalo 'mesto v mestu', kar pomeni, da bo novo novogoriško središče ob državni meji vredno vsaj desetkrat več. Gre za Primorje, kate-rega vodstvu naj bi bila ASK omogočila ugoden menedžerski odkup in je znano iz akcije kriminalistov »čista lopata«. Od prav tega Primorja naj bi bila ASK kupila luksuzni apartma v Izoli. Sodbo naj si ustvari vsak sam.

Uničevalec prihodnosti

Ana Müllner

Primer samodržca Mugabeja postavlja pod vprašaj politiko nekdanjih kolonialnih velesil do Afrike.

Splošnimi in predsedniškimi volitvami se je Zimbabwe z obrobja sveta, kamor ga je poslala skoraj tridesetletna vladavina Roberta Mugabeja, vrnil v središče svetovne pozornosti. Mugabe, ki je svojo državo spravil na seznam najrevnejših na svetu in popolnoma uničil nekoč zgledno gospodarstvo, se bo moral tokrat podati v ogorčen boj za naslednji mandat na čelu države. Okrepljena opozicija bo, kot kaže, prvič lahko računala na volilni uspeh – podpornikov ji glede na stanje v državi zagotovo ne primankuje.

Afriški samodržec pod vprašaj postavlja tudi odnos nekdanjih kolonialnih velesil do nekdanjih kolonij. Iz Londona je, vse od osamosvojitvenega vala naprej, na afriško celino prispelo na milijone funtov denarne pomoči, še največ denarja pa je bilo namenjenega v Zimbabwe. In verjetno ni treba poudarjati, v čigavih žepih se je znašel levji delež nakazil. Podobna zgodba se ponavlja po vsej afriški celini, a nikjer do te mere kot v Zimbabweju. To meče slabo luč na nekdanje kolonialne države (poleg Velike Britanije predvsem na Francijo), ki so s svojimi denarci tako rekoč financirale skorumpirane afriške režime. Seveda te države denar krvavo potrebujejo, a njegov pritok bi se moral bistveno zmanjšati, če ne celo usahniti isti trenutek, ko je začel teči v žepe voditeljev. Le tako bi namreč samodržci, katerih zadnji veliki predstavnik v Afriki je Mugabe, začeli dejansko vlagati v razvoj svojih držav, saj bi si le tako lahko zagotovili tudi lastni obstoj. In mogoče bo šele sedaj napočil čas, da si bo Zimbabwe opomogel od škode, ki jo je utrpel v zadnjih desetletjih.

Če je Mugabeju pred skoraj tremi desetletji uspelo priti na oblast z ostrim nasprotovanjem nekdanjim kolonialnim silam, si te dni marsikdo v Zimbabweju želi vrnitve v čas kolonizacije. Mugabejev režim je svoj srd do nekdanjih vladarjev razvil do te mere, da je iz države izbrisal prav vse spomine na čase kolonizacije, vključno z bolnišnicami, s šolami in prometnimi povezavami. Državo mu je uspelo vrniti nekaj stoletij nazaj v preteklost in večini prebivalcev uničiti vse upe za prihodnost. Pri tem nekdanji karizmatični voditelj, danes pa le oslavljeni starček še vedno na ves glas nasprotuje belcem in njihovi politiki, ne pa tudi njihovem denarju. Množica poslušalcev pa je iz dneva v dan manjša.

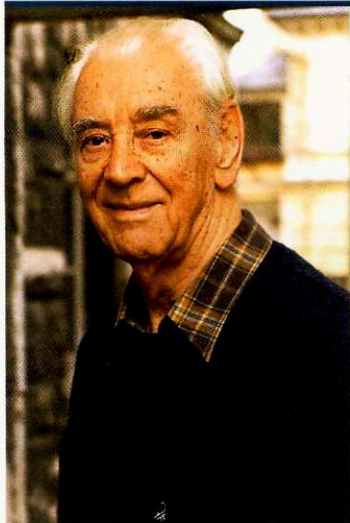
Zgodovina in zeleni mir

Lucija Horvat

Na srečanju pisateljev so bili posebne pozornosti deležni med sabo sprti narodi, predvsem kosovski Albanci in Srbi.

Oboje so organizatorji sicer povabili, a se niso odzvali. Očitno je juha še vedno prevroča in lahko pričakujemo, da bo takšna ostala še nekaj časa. Na okrogli mizi v okviru mednarodnega srečanja pisateljev na Bledu, posvečeni etničnemu odnosu zgodovine kot vira miru, je predsednik Mirovnega komiteja Mednarodnega PEN Edvard Kovač poudaril, da je bil prav odnos do zgodovine, ki gre pogosto onkraj zgodovinskih dogodkov in se idealizira v mit, večkrat vzrok za vojne v svetu. Po njegovih besedah še vedno pogrešamo zgodovino kot učiteljico miru, saj prepogosto postane navdih za iracionalno predstavo o tem, kako smo »mi«, pisci zgodovine, dobri in »oni«, o katerih pišemo, slabi. Sama se še zelo dobro spomnim pouka zgodovine v osnovni pa tudi srednji šoli, in če pomislim, kaj nas je tedaj učila zgodovina NOB, se lahko s Kovačevo tezo le strinjam. Zgodovina vzgaja človeškega duha, zato je vprašanje, kako jo pisati in kako jo podajati, vedno aktualno. Kako pisati o vojni, da bi bilo sporočilo mir? Zagotovo bi morali pisati primerjalno zgodovino in dejstva predstavljati z več (vseh) vidikov. Res je, kot je dejala francoska pisateljica Monique-Lise Cohen, da mir ni dejstvo, pač pa etična zahteva oziroma poziv v kontekstu nasilja. Že dolgo vemo, da bi se moralo človeštvo učiti iz napak in zgodovine ter se izogibati že storjenim napakam, toda to se spričo nenehnega ponavljanja nasilja in spopadov zdaj na tem, zdaj na onem koncu sveta zdi popolnoma nemogoče doseči. Pred kratkim sem videla posnetek, na katerem neka muslimanska mama, ki so jo posneli skrivaj, uči svojo malo hčerko antisemitizma ... Spori zaradi vere, ozemlja ali vode se bodo nadaljevali, o tem ne dvomi nihče, in gotovo se bo človeška kri še velikokrat prelila. Zakaj bi se torej še naprej trudili z vzgojo za mir, se udeleževali pri prireditvah proti vojnem, če je globalni mir utopija?

Morda pa na mir ne kaže gledati samo globalno in misliti, da v obup glede neuresničljivosti miru vodi idealizem? Mislim, da temu lahko pritrdim, saj menim, da je vzgojo za mir treba nadaljevati in se veseliti majhnih uspehov. Zgodovina, ki favorizira samo en vidik preteklosti, vpliva na pojav konfliktov in je lahko tudi njihov vzrok, zato se je treba truditi, da bi takšnega enoumja bilo čim manj. Tudi pri nas.

Strah pred Demokracijo?

Dr. Peter Starič

Naneslo je, da sem letoval v Laškem, kjer sem želel v bližnji samopostrežni trgovini kupiti revijo Demokracija. Tam so bile na stojalu vse mogoče revije, vendar Demokracije nisem opazil. Vprašal sem prodajalko pri pultu:

»Imate morda tudi revijo Demokracija?«

»Ne, te revije pa 'ne držimo'!«

»Ja, kaj ne marate demokracije?«

»Nič dobrega nam ni prinesla!«

»Ampak tisti, ki so bili na Golem otoku, se z vašim odgovorom verjetno ne bi strinjali.«

»Prav škoda je, da so odpravili Goli otok!«

Ker je pogovor krenil v tako čustvene sfere, sem plačal in odšel. Spomnil sem se, da prodajajo revije tudi v recepciji hotela, kjer sem bival. Ker tam letujejo ljudje raznih političnih nazorov, sem bil prepričan, da imajo zagotovo tudi Demokracijo. A tudi tam so mi rekli, da te revije 'ne držijo'. Naprej pa nisem maral več raziskovati, še na bencinskih črpalkah ne, saj tam Demokracije – razen ene izjeme, ki sem jo doslej opazil – tudi 'ne držijo'.

Ker večkrat letujem v Posočju, revije in časopise takrat kupujem v bovški trafiki. Tudi tam sem že nekajkrat naletel, da niti ob četrtkih dopoldne (na dan izida) nisem mogel kupiti Demokracije. Včasih je sploh niso imeli ali pa so mi rekli, da so jo že razprodali. Na bencinski črpalki te revije 'ne držijo' in tudi ne drugje, kjer prodajajo časopise. Zgodilo se je, da je moj prijatelj, ki je tam letoval, hotel kupiti Demokracijo v četrtek dopoldne, pa so mu rekli, da so jo že prodali. Ker je bil v tistem izvodu zanj neki pomemben članek, mi je telefoniral v Ljubljano, ali mu lahko pošljem ta izvod. Pozneje sem se pozanimal v distribuciji Demokracije in povedali so mi, da so takrat poslali v Bovec dva izvoda, a da so enega dobili nazaj ... Nekoliko bolje je bilo z revijo Mag; po sedanjih spremembi pa pričakujem, da se bo pojavila še na vidnejšem mestu, zraven tednika Mladina, ki ga doslej še nikoli ni zmanjkalo. Nasploh je Mladina po vseh prodajalnah in kioskih na najvidnejšem mestu, medtem ko je Demokracija – če jo sploh imajo – zložena med druge revije, tako da se vidi le kake tri centimetre njenega roba.

Po vsem tem ugotavljam, da se glede naših medijev vzpostavlja nekakšna *Gleichschaltung* (ki je veljala za časa Hitlerjevega režima), in to ne samo pri izdajateljih, temveč tudi v distribuciji. Če hočes kje, kjer prodajajo najrazličnejše revije, kupiti tednik – enega od redkih, ki ne udrihajo čez vlado po dolgem in počez, kar počne večina drugih publikacij te vrste – izpadeš kot nekakšen iztirjenec. Se pravi kot človek s pomanjkljivo vzgojo oziroma zapelja-

nec, ki mu je treba temeljito oprati možgane, da bo vedel, kaj je prav! Ker smo to vlado izvolili Slovenci na demokratičnih volitvah, pomeni, da prej napisana ugotovitev zajema že toliko državljanov, kot da se je epidemično razširila med nami nekakšna nenavadna duševna bolezen. Psihiatri, ki so študirali medicino, kakršno poučujejo v demokratičnih državah, tu ne morejo prav nič pomagati. Potrebni so specialisti tradicionalne moskovske šole in njihovi učenci, ki jih še vedno »proizvajajo« nekatere fakultete. Teh je že toliko, da jih naše gospodarstvo ne zmore vseh zaposliti, na tujem pa potrebe po takih specialnih kadrih tako rekoč ni. Vendar jih še kar proizvajajo, hkrati pa tarnajo, da je vedno več nezaposlenih z visokošolsko izobrazbo ...

Ti kadri nas že ves čas poskušajo prepričati, kako strašansko smo ga polomili, ko smo izvolili sedanjo vlado. Spominjam se, da je izid volitev leta 2004 tako presenetil novinarje, da jim je za nekaj dni pošla sapa ter so nehali pisati in poročati. Prejšnji finančni minister Mitja Gaspari pa je na vrat na nos odpotoval v New York, kjer je moral nujno

urediti neke zadeve, ki so bile pomembnejše kot predaja poslov nasledniku Andreju Bajuku. Skratka, Slovenci se sploh ne zavedamo, kaj vse smo imeli v času, ko so nas oropali za dve pokojnini, ko so nam nekaznovano kradli državno premoženje, ko je bila inflacija precej višja kot sedaj, delavske plače pa nižje! Da se vzpostavi prejšnje stanje, je treba celo štrajkati, da bo inflacija in vse drugo postalo spet »normalno«. Morda bi

Čisto vseeno mi je, ali tednik Demokracija kje 'držijo' ali 'ne držijo'. Želim si le, da bi ga prodajali povsod tam, kjer se dobijo tudi druge revije.

se celo dogovorili z našimi 'hrvaškimi prijatelji', da bi spet oživili taborišče Goli otok, kamor bi pošiljali najbolj trdovratne primerke na prevzgojo ...

In da bi vse to dosegli, onemogočajo tudi distribucijo naše revije, kjer le morejo.

Za konec samo še tole: Čisto vseeno mi je, ali tednik Demokracija kje 'držijo' ali 'ne držijo', želim si le, da bi ga prodajali povsod tam, kjer se dobijo tudi druge revije. **D**

Sestanek premierja Janeza Janše s predsedniki parlamentarnih strank in poslancema narodnih skupnosti

Reševanje vprašanj s Hrvaško

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Premier Janez Janša je vodje parlamentarnih strank in poslance narodnih skupnosti seznanil z delom komisij, ki sta jih slovenska in hrvaška vlada lani ustanovili za reševanje vprašanj meje. Stranke so bile s pogovori različno zadovoljne.

Medtem ko so bili predsedniki SDS, SD, NSi in SLS s pogovori večinoma zadovoljni, sestanek ni izpolnil pričakovanj vodij opozicijskih LDS, Zaresa in Lipe. Predsednika SNS in DeSUS pa po srečanju nista dajala izjav. Načelno so se vsi strinjali, da vprašanja odnosov s Hrvaško ne bodo izkoriščali v predvolilnem času, niso pa se zavezali k temu. Premier je po srečanju dejal, da pri »večjih parlamentarnih strankah prevladuje trezen pogled na situacijo, tako da z zmernim optimizmom lahko računamo, da vsaj pri ključnih parlamentarnih dejavnikih v Sloveniji ne bo prihajalo do izkoriščanja te teme v predvolilnem času«.

Premier pojasnjuje Janša je pojasnil, da sestanka ni sklical samo zaradi nekaterih aktualnih dogajanj, ampak zato, ker so se na prejšnjih sestankih s predsedniki parlamentarnih strank – zadnji

je bil septembra lani – dogovorili, da se znova srečajo po sestanku omenjenih komisij. Kot je dejal, je pri delu komisij prišlo do dvomesečne zamude najprej zaradi parlamentarnih volitev na Hrvaškem, nato pa tudi zaradi »motečega dejavnika«, to je enostranske uveljavitve hrvaške zaščitne ekološko-ribolovne cone (ERC) za članice EU s 1. januarjem. Ko je bila odstranjena tudi ta ovira – potem ko je Hrvaška 15. marca zamrznila veljavo ERC za članice EU –, pa sta komisiji lahko nadaljevali delo. Premier je dejal, da so se na sestanku strinjali, da je »vsaj delo komisije, ki

določa sporne točke na meji med Slovenijo in Hrvaško, koristno tudi v primeru, če ne bi prišlo do nadaljevanja dela. Kajti šele določitev teh spornih območij v celoti omogoča operacionalizacijo brionske izjave o spoštovanju stanja na dan 25. junija 1991 in o izogibanju incidentom«.

Glede nedavnih dogodkov ob Dragonji, ko je Hrvaška nekaj zemljišč na levem bregu Dragonje v lasti slovenskega sklada dala v zakup oziroma jih prodala, je Janša ponovil, da so se pristojne slovenske institucije na to »nezakonito prodajo« ustrežno odzvale. »Najemnik zemljišča še naprej

razpolaga z njim, ga izkorišča, kot določa zakonita pogodba. Sproženi pa so vsi pravni postopki, na podlagi katerih bo treba odpraviti nepravno stanje, ki se je poskušalo vzpostaviti v sosednji državi.« Malo pred srečanjem je Zavod 25. junij na svoji spletni strani objavil, kot so navedli, »prvi del dokumentov zunanjega ministrstva, ki dokazujejo, koliko slovenskega ozemlja in morja je v preteklih letih slovenska politika brez sklepov DZ sama ponujala Hrvaški«, čeprav gre za nesporno slovenska ozemlja. Iz domnevnih dokumentov sicer ni razvidno, iz katerega leta naj bi bili, in tudi niso podpisani. Po srečanju je Janša na novinarsko vprašanje dejal, da z dokumentom ni seznanjen. Poudaril pa je, da »Slovenija ne ponuja ničesar« in da se »trudi, da bi sporna vprašanja rešila na najboljši in ustrezen način«.

Premier je tudi napovedal, da se bo s predsedniki parlamentar-

Premier Janša je napovedal, da se bo s predsedniki parlamentarnih strank znova sešel po prvem sestanku skupine mednarodnopravnih strokovnjakov.

nih strank znova sešel po prvem sestanku skupine mednarodno-pravnih strokovnjakov. Takrat bo namreč po njegovih besedah »bistveno bolj jasno, ali je mogoče v realnem času pričakovati rešitve po poti, ki smo jo jeseni izbrali«, česar sedaj po njegovih besedah še ni mogoče storiti. Ta skupina namreč pripravlja slovenski predlog za določitev vprašanja, ki bi ga predložili tretji strani. Kdaj naj bi se komisija sešla, še ni znano, po navedbah hrvaških medijev pa morda konec aprila na Reki.

Odziv predsednikov strank

Predsedniki strank niso bili enotni, ali je sestanek poenotil slovensko stran. Predsednik SDS in premier Janša je dejal, da ne ve, ali so stranke po sestanku bolj enotne, da pa so vsekakor »bolj informirane«. S tem se je strinjal tudi vodja SD Borut Pahor, ki je menil, da se bo v prihodnosti pokazalo, ali so stranke postale enotnejše. Po mnenju predsednika NSi Andreja Bajuka je slovenska stran po sestanku »nekoliko bolj enotna kot prej, je pa prav gotovo enako informirana«. Predsednik SLS Bojan Šrot pa je menil, da je bilo srečanje zelo konstruktivno in da je poenotilo slovensko stran. »Verjamem,

poenotenja ne bo mogoče rešiti. Predsednik stranke Zares Gregor Golobič pa je menil, da je bil sestanek poskus poenotenja glede posameznih zadev, širših ambicij pa premier ni imel.

Joras zadovoljen Joško Joras je v ponedeljek, dan po izteku roka, ki mu ga je solastnik Casinoja Mulino Urban Cerar postavil za odstranitev predmetov na zemljišču, ki ga je Cerarju prodalo mesto Buje, dejal, da ga veseli izjava predsednika vlade Janeza Janše, da najemnik zemljišč lahko ta še vedno uporablja. Kot je pojasnil Joras, ni predvideval, da bi se lahko kaj zgodilo, saj po njegovih besedah ponarejena zemljiška knjiga ne more imeti pravnih učinkov. Joras je izrazil zadovoljstvo, da je predsednik vlade Janša dejal, da Joras kot najemnik zemljišč lahko ta še vedno uporablja in da bo Slovenija stala za svojo lastnino. »Če bi do česa prišlo, ne bi deložirali mene, ampak Republiko Slovenijo,« je dejal Joras. Na vprašanje, ali ima kakšne informacije, kaj namestila storiti Urban Cerar, je Joras dejal, da prihajajo zelo različne informacije, ki naj ne bi bile pozitivne do Jorasa oziroma lastnine Slovenije. Na Cerarjevo napoved, da bo proti Jorasu vložil tožbo, če

Nagrada za »ekskluzivno novico«

Združenje novinarjev Srbije je pred tednom dni dopisnici časnika Politika iz Slovenije Svetlani Vasović Mekina podelilo nagrado, listino združenja. Združenje je novinarko nagradilo zaradi objave dokumenta o sestanku političnega direktorja slovenskega zunanjega ministrstva z visokimi predstavniki ameriškega State Departmenta. Kot je poročala srbska agencija Tanjug, je bila novinarka nagrajena za »ekskluzivno objavo dokumenta, ki je javnosti predstavil navodila, ki jih je State Departement dal slovenskemu zunanjemu ministru glede priznanja neodvisnosti Kosova«. Svetlana Vasović Mekina je nagrado dobila za izjemen prispevek novinarstvu in razvoj novinarstva brez meja.

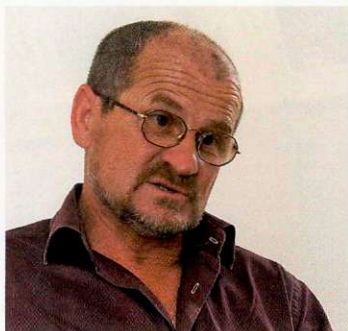
Svetlana Vasović Mekina

to, »da se preko zasebnih glav tu perejo neki državni posli«, kar po njegovem mnenju ni v redu. »Sicer pa zakaj bi moral Urban Cerar trpeti in gledati spore okrog državne meje,« se je vprašal Cerarjev odvetnik Zupan.

Hrvaška stran Minuli konec tedna je zaznamovalo neformalno srečanje zunanjih ministrov EU na Brdu pri Kranju, kamor so bili vabljeni tudi ministri dr-

komisiji, o katerih sta se lani na Bledu dogovorila premiera Janez Janša in Ivo Sanader, že začeli s pripravami, upa pa, da bo kmalu steklo tudi resno delo pri identifikaciji spornih točk na meji. »Pozivam k temu, da zadeve rešujemo v mirnem ozračju, Hrvaška je za dogovor v evropskem duhu in z njene strani ne bo izzivanj,« je zatrdil Jandroković, ki ni želel komentirati zadnjih dogodkov ob Dragoniji, temveč je dejal le da, gre za hrvaško ozemlje, če pa kdo meni, »da je to sporno, bomo to reševali pred sodiščem«.

V preteklih dneh so odmevale tudi izjave hrvaškega premierja Iva Sanaderja na Hrvaškem radiu v redni mesečni oddaji Kako vlada vlada. »Niti centimetra hrvaškega ozemlja ne bomo dali Slovencem,« je hrvaški premier prepričeval enega od poslušalcev radia, ki ga je zanimala ocena predsednika hrvaške vlade »glede početja slovenske strani na meddržavni meji ob reki Muri«. Sanader je ocenil, da »želijo tisti, ki provocirajo s slovenske strani, intenzivirati provokacije, da meddržavni komisiji za vprašanje meje ne bi začeli opravljati svojega dela«. V enourni radijski oddaji je Sanader med drugim dejal, da je zamrznitev izvajanja zaščitne ERC za članice EU prispevala tudi h hitrejšemu uradnemu povabilu v članstvo Nata, ki ga Hrvaška pričakuje na skorajšnjem vrhu Nata v Bukarešti. **D**

Joško Joras zadovoljen z Janševo izjavo.

Hrvaški premier Ivo Sanader

Hrvaški minister Gordan Jandroković

da vse stranke zasledujejo isti cilj – interes Slovenije –, žal pa nekatere zasledujejo tudi drugi cilj, ki je usmerjen predvsem v okvir letošnjih državnoborskih volitev,« je glede enotnosti slovenske politike do Hrvaške po srečanju menil predsednik Lipe Sašo Peče. »V resnici nismo naredili niti enega koraka naprej, da bi se poenotili,« je dejala predsednica LDS Katarina Kresal in izrazila prepričanje, da gre glede odnosov s Hrvaško za »pomemben projekt«, ki ga brez

se ne umakne z zemljišča, pa je Joras dejal, da sam ne priznava pristojnosti hrvaških sodišč na tem območju. Ne Joras ne njegov odvetnik Danijel Starman morebitne tožbe do omenjenega roka nista prejela.

Cerarjev odvetnik Mitja Zupan o tožbi ni želel govoriti. Dejaj je, da kot odvetnik ne želi odgovarjati na vprašanja glede svoje stranke, ker gre za zaupen odnos. Po njegovih besedah gre za Cerarjevo zasebno zadevo in za

žav Zahodnega Balkana. Tako se je srečanja udeležil tudi vodja hrvaške diplomacije Gordan Jandroković in dejal, da sta se s slovenskim kolegom Ruplom srečala le na kratko, izrazil pa je pričakovanje, da bo kmalu prišlo do dvostranskega srečanja. Minister Jandroković je dejal, da je reševanje vprašanja meje pred mednarodnim pravosodnim organom edina rešitev, saj so bile izčrpane že vse možnosti za dvostranski dogovor. Dejaj je, da sta

Pomanjkanje medijske pluralnosti

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, B. Šuštar/STA

V zadnjem času so mediji znova v središču pozornosti slovenske politične javnosti. K temu je pripomogel tudi izid tematske številke revije Dignitas, ki na 420 straneh prinaša prispevke 27 avtorjev o medijski in človekovi (ne)slobodi.

Kot je v uvodu zapisal dr. Janez Jerovšek, eden od urednikov zbornika, je temeljni problem slovenskega medijskega prostora v pluralnosti med mediji, ne pa pluralnost znotraj medijev. Pluralnost med mediji je namreč tista dimenzija, ki determinira svobodo ter avtonomnost medijev in novinarjev. Po Jerovškovem mnenju je pluralizacija znotraj medijev bolj »igrana pluralizacija oziroma prikrita homogenizacija, pri kateri se v okviru določenega uredniškega koncepta v določenih proporcijah dopuščajo tudi druga pluralna mnenja, ki niso mnenja

uredništva ali njihovega temeljnega koncepta«.

Zgodba o jari kači Čeprav v omenjenem zborniku Delov novinar Peter Kolšek trdi, da se je problem medijev začel šele s prihodom vlade Janeza Janše in z napadom na medije, je treba dodati, da se je medijska problematika v Sloveniji zaostila že leta 2000, ko je bila izvoljena Bajukova vlada, ki je pozneje doživela medijski umor. Prav na podlagi medijskega umora Bajukove vlade je leta 2002 izšla tematska številka revije Dignitas z naslovom Medijska konstrukcija slovenske realnosti, v kateri

so avtorji prispevkov analizirali slovensko medijsko prizorišče v tedanjem času, predvsem v zvezi z usmerjanjem javnega mnenja, medijskim monopolom, učinki indoktrinacije, diskreditacij ter poslanstva slovenskih medijev. Šlo je za zbirko delnih poročil Zavoda za oživitev civilne družbe, ki pa je ob izdaji zadnje številke revije Dignitas povabil k sodelovanju tudi avtorje z »druge strani«. Poleg že omenjenega Petra Kolška so se odzvali novinarka Simona Rakuša, Sandra Bašić Hrvatini in Brankica Petković. Pri nastanku tematske številke Dignitas so poleg urednikov Janeza Jerovška in

Andreja Aplenca sodelovali Ivan J. Štuhec, Jože Možina, Miro Petek, Vinko Vasle, Matevž Tomšič, Matej Makarovič, Viktor Blažič, Darka Zvonar Predan, Dejan Steinbuch, Ana Jud, Žarko Petan, Tomaž Ranc, Silvester Šurla, Igor Kršinar, Stane Granda, Milan Balazic, Taras Kermauner, Boštjan M. Turk, Peter Lah, Bernard Nežmah in Peter Jambrek. Sodelovanje med »desnim« in »levim« taborom naj bi bilo, kot je bilo pojasnjeno na posvetu ob predstavitvi zadnje tematske številke revije Dignitas v sredo, 26. maja, v Cankarjevem domu v Ljubljani, nekakšen prispevek k medkulturi-

Nekdanji predsednik Milan Kučan

nemu dialogu, ki je v letošnjem letu še posebej v ospredju.

Pluralizem po SZDL-jevsko Kot je bilo že omenjeno, je Jerovšek kot osrednji problem izpostavil pluralnost med mediji, ki ne obstaja, pač pa nekateri mediji angažirajo pisce iz nasprotnega tabora (nemalokrat tudi teologe), da bi navzven pokazali notranjo pluralnost, kar z drugimi besedami pomeni, da so mnogi kolumnisti le figov list levo usmerjenih medijev. Na problematiko

t. i. notranje pluralnosti je pisatelj Drago Jančar v eseju »Četrta oblast? Ha-ha« opozoril že pred šestimi leti, ko je omenil intervju na Radiu Slovenija (Studio ob 17ih, 26. marca 2001) s tedanjim predsednikom države Milanom Kučanom. Slednji je dejal, da so mnogi mediji v Sloveniji »notranje pluralni«, na primer nacionalni radio in televizija ter dnevni časopisi. Drugače pa velja za medije t. i. druge opcije, ki po njegovo niso notranje pluralni: »Politični tednik Mag, Družina, TV3, Radio Ognjišče, tam se drugačnih mnenj ne sliši. V Demokraciji, že naslov sam pove, se drugačnih mnenj ne sliši.« Kučan je v zvezi s tem napadel tudi oglaševalce v omenjenih medijih: »Torej, če hočete še argument, kar pogledate omenjene časopise, tam se vidi, kdo in kako veliko oglašuje. Ali so to časopisi, ki ustrezajo komercialnemu in podjetniškemu interesu za tako velike oglase? Mislim, da ne gre za komercialni interes, in če je to pod mizo, potem je seveda boljše, da se to dvigne nad mizo in potem bi mogoče takšen sklad v tej funkciji bil dobrodošel.« S tem »argumentom« je Kučan zavrnil smiselnost ustanovitve sklada za pluralizacijo. Ta je bil po zmagi SDS na volitvah sicer ustanovljen, vendar avtorji prispevkov v reviji Dignitas priznavajo, da ni dosegel svojega namena. Omenjeno Kučanovo stališče je Jančar leta 2002 komentiral s tezo, da govorjenje o t. i. notranji pluralnosti »razkriva globoko nerazumevanje demokracije in je daljni odmev partijskega voluntarizma, dobro znane 'pluralizma samoupravnih interesov'«. Skratka, pluralnost po modelu nekdanje SZDL.

Napad na oglaševalce Zanimivo je, da je natanko sedem let po znamenitem Kučanovem intervjuju za Radio Slovenija tako rekoč identične obtožbe glede oglaševanja v medijih, ki ne sodijo pod nadzor »zdravih sil«, ponovila razvpita Delova nadzornica Andrijana Starina Kosem, ko je v intervjuju za Večer znova napadla Slovenski tednik, ki naj

Neposrečen nastop Nika Toša

Med zanimivostmi na posvetu v Cankarjevem domu ob izidu tematske številke revije Dignitas velja omeniti tudi precej neposrečen nastop »sive eminence s FDV« Nika Toša, ki je svoj nastop končal že pri uvodnih besedah, saj si je v družbi nekdanjih kolegov Petra Jambreka in Janeza Jerovška poskušal prilastiti zasluge v zvezi z raziskovanjem glede akcije 25 poslancev, vendar mu je Jambrek ugovarjal, češ da je raziskovalne aktivnosti na to temo tedaj opravljal sam, s čimer je Toša spravil v veliko zadrego. Zato je Toša svoj nastop na govorniškem odru – uspelo mu je oceniti le, da teolog Ivan J. Štuhec v svojem prispevku uporablja veliko moralno vrednostnih sodb – končal predčasno in je tudi takoj zapustil posvet.

Niko Toš je predčasno zapustil posvet.

Spomin na Katedro

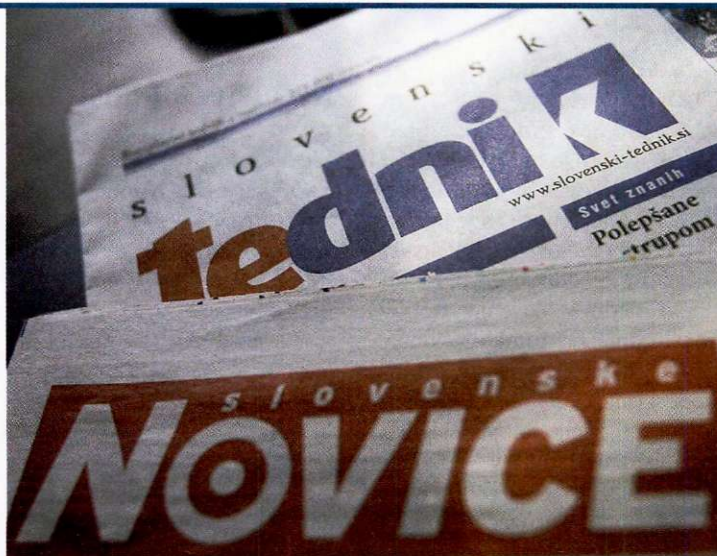

Okrogla miza »ExKatedra – 20 let boja za svobodo medijev in oblast«

Dogajanja v zvezi z mediji so se dotaknili tudi udeleženci okrogle mize »ExKatedra – 20 let boja za svobodo medijev in oblast«, ki je bila 27. marca v Narodnem domu v Mariboru. Nekdanji »katedraši« so na okrogli mizi, ki jo je povezoval nedavno odstavljani urednik zunanje politike na Dnevniku in nekdanji urednik Katedre Igor Mekina, sodelovali pa so Dejan Pušenjak, Božidar Novak, Samo Resnik, Svetlana Vasović, Darinko Kores - Jacks, Maša Grgurevič Alčin, Peter Tomaž Dobrila, Andrej Fištravec, Matija Grah in Spomenka Hribar, dotaknili dogodkov iz preteklosti, zlasti zaplemb Katedre. Konec marca je minilo dvajset let od sojenja izdajatelju Katedre, tj. mariborski študentski organizaciji, ki jo je tedaj vodil Božidar Novak. Udeleženci so govorili tudi o dandanašnjih pritiskih na medije in prišli do ugotovitve, da je nekdaj nanje pritiskala komunistična partija, danes pa kapital – le-ta namreč vidi medije kot sredstvo za zadovoljevanje kapitalskih interesov. Udeleženci so opozorili tudi na politični program in zaveze, ki so jih dali vodilni predstavniki tedanje politične opozicije in so bile prvič objavljene v programu, ki ga je aprila leta 1988 kot prva predstavila prav Katedra. Prvi podpisnik je bil tedaj premier Janez Janša, ki mu zdaj podpisniki peticije proti cenzuri pripisujejo glavno krivdo za pritisk na medije.

Predstavitel tematske številke Dignitas v Cankarjevem domu

► bi ga z oglasi podpirala »državna« podjetja. Starina Kosmova je za Večer med drugim dejala: »Vsa največja državna podjetja oglašujejo v Slovenskem tedniku, in to že v prvi številki, čeprav pred izidom še noben direktor nima popolnoma nobenega zagotovila, za kakšen projekt gre, kakšno branost ima. Vidite, takega projekta, kot je Slovenski tednik, se lahko loti samo prvovrsten politični tajkun, ki ima vsa zagotovila, da bo dobil oglasov za par sto tisoč evrov, kolikor je stroškov s produkcijo in distribucijo tedskega brezplačnika. Mislim, da v

Za ASK je sporno oglaševanje v Slovenskem tedniku, nekatere pa motijo tudi redki oglasi v Demokraciji. Kdo bo plačal 200.000 brezplačnih izvodov Slovenskih novic?

Po Jerovškovem mnenju je pluralizacija znotraj medijev bolj igrana pluralizacija oziroma prikrita homogenizacija, pri kateri se v okviru uredništev dopušča včasih tudi drugo mnenje.

Sloveniji ni tako bogatega gospodarskega tajkuna, ki bi si to lahko privoščil.« Kosmova se je lotila tudi stare novinarske ekipe na Magu, češ da so novinarji pozivali naročnike, naj Mag odpovedo, kar pa so novinarji Silvester Šurla, Igor Kršinar, Brigite Ferlič Žgajnar, Nenad Glücks in Biserka Karneža Cerjak takoj demantirali

in napovedali tožbo zaradi klevetanja. Omenjeni novinarji tudi zanikajo trditve, naj bi bila rast Magove naklade posledica Magove združitve s tednikom Več v začetku leta 2007, saj je do rasti naklade prišlo šele nekaj mesecev kasneje, ko je po odhodu urednika Janeza Markeša v. d. urednika postal Silvester Šurla. Slednji za-

nika tudi obtožbe, naj bi Mag pisal v korist ene politične stranke in celo izvajal medijske umore.

Delovo »uravnoteženje« Pomenljivo pa je, da je v kontekstu obtožb na račun Slovenskega tednika Andrijana Starina Kosem posredno priznala, da Delov brezplačnik Total tedna predstavlja

velik strošek za časopisno hišo Delo: »Veliko vprašanje je, ali je Delovemu brezplačniku Total v prvem letu izhajanja uspelo dobiti toliko oglasov, kot so tedenski stroški izdajanja 375.000 izvodov brezplačnika in njegovo distribuiranje po Pošti Slovenije. Delo si tako distribucijo težko privoščiti še za plačljive izvode.« Vendar je njenim besedam težko verjeti, saj naj bi časopisna hiša Delo v kratkem pripravila »protinapad«, in sicer s tiskanjem dodatnih dvesto tisoč izvodov Slovenskih novic (s prenovljeno prilogo Bulvar), ki naj bi jih brezplačno pošiljali predvsem na podeželje, torej v kraje, kjer se razdeljuje Slovenski tednik. Od kod časopisni hiši Delo finančna sredstva za takšen projekt, lahko samo ugibamo. Zanimivo pa je, da je nekdanja tiskovna predstavnik SDS in kasnejša piarovka na ministrstvu za gospodarstvo (dobra prijateljica ASK) Patricija Šašek postala namestnica odgovornega urednika Slovenskih novic, čeprav nima novinarskih izkušenj. **D**

Kultura, družba in tehnologija

V prostorih Slovenske matice v Ljubljani je v četrtek, 27. marca, in v petek, 28. marca, potekal drugi letni simpozij, ki ga je organiziral Inštitut dr. Jožeta Pučnika (IJS). Letošnji je nosil naslov Kultura, družba in tehnologija, kar je tudi naslov enega temeljnih Pučnikovih del, ki je izšlo leta 1988, zato se je IJS odločil za ponatis omenjene knjige. Ob tej priložnosti je izdal tudi zbornik lanskega prvega simpozija, ki je bil posvečen kulturi in politiki.

Letošnjega simpozija sta se udeležila minister za šolstvo in šport Milan Zver in minister za razvoj Žiga Turk, oba pa sta nastopila tudi kot predavatelja. Predsednik sveta IJS dr. Mihael Brejc je v uvodnem nagovoru izrazil obžalovanje, da je Pučnikova znanstvena misel na ljubljanski univerzi še vedno zanemarjena in da se na vabilo IJS simpozija ni udeležil nihče iz t. i. tranzicijske levice. Minister Zver je v svojem predavanju orisal predvsem razvoj Pučnikove znanstvene obravnave družbe, kulture in politike. Po letu 1990 je namreč dr. Pučnik začel poudarjati, da moderne institucije v demokraciji ne zadostujejo, če ni primerne kulturne podlage. Skupaj z Zverom so v prvem delu nastopili tudi dr. Tomaž (Thomas) Luckmann, dr. Edvard Kovač in predsednik SAZU dr. Boštjan Žekš. V drugem delu sta o tehnološkem razvoju govorila dr. Mitja Štular in minister Žiga Turk, o etiki in naravi pa akademik dr. Jože Trontelj in Iztok Geister.

Drugi dan simpozija so uvodna predavanja najprej imeli mag. Zihaj Bećirovič in dr. Drago K. Ocvirk, ki sta govorila o islamu, krščanstvu ter njunem odnosu s sodobno družbo, dr. Matevž Tomšič,

Drugi simpozij v organizaciji Inštituta dr. Jožeta Pučnika

ki je govoril o civilni družbi v Sloveniji, in dr. Matej Makarovič, ki je predaval o globalizaciji in kulturni unifikaciji. V nadaljevanju sta se dr. Bernard Nežmah in dr. Dejan Jelovac dotaknila problematike medijev, medtem ko je dr. Uroš Pinterič predstavil problematiko interneta med varnostjo in svobodo.

Nisem pričakoval takih podtikanj

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Pogovor z nekdanjim svetovalcem v kabinetu predsednika vlade Borutom Petkom, o katerem se v zadnjem času veliko piše in govori. Danes je zaposlen pri največji vladni stranki SDS, kjer je leta 2004 pomagal pri njeni volilni kampanji.

Po zmagi Slovenske demokratske stranke na volitvah leta 2004 in z nastopom nove vlade so na bolj ali manj pomembne funkcije in uradniška mesta po pričakovanju prišli nekateri novi ljudje. Nekateri med njimi so širši slovenski javnosti popolnoma neznan. Mednje nedvomno sodite tudi vi. Kako ste se znašli v kabinetu predsednika vlade?

Po aktivnem sodelovanju v okviru volilne kampanje na državnoborskih volitvah leta 2004 me je predsednik vlade povabil v

svoj kabinet. Si lahko predstavljate, koliko mi je takšno zaupanje pomenilo? Gre za fantastično velik izziv in mešane občutke strahu pred neznanim, bremen odgovornosti na eni ter pripravljenosti za delo na drugi strani. Sploh ko se zaveš, kako so ljudje

v stranki garali od ustanovitve dalje, da je zaradi njihovih dejanj po toliko letih dobila zaslužno zaupanje volivk in volivcev voditi državo, ki jo je ves ta čas aktivno sooblikovala. Z vso pravico zato tudi spremljajo vsakodnevno dogajanje. Tudi zaradi teh ljudi je

odgovornost še toliko večja. Vsak trenutek se je zavedam. Z njo se zbudem in z njo zaspiam.

Kako ste se privadili na delo v kabinetu predsednika vlade? Vseeno ste prišli iz popolnoma druge sfere, javna uprava vam je bila bolj ali manj neznanica.

Drži, zato sem bil razporejen na mesto začetnika, kjer sem se lahko ob delu tudi učil. Prvo leto sem spal po štiri do pet ur na dan, čez vikende sem prebiral raznovrstno strokovno literaturo in verjamem, ►

Tarča nisem jaz, temveč delo vlade in največje vladne stranke. Preko teh obtožb se poskušajo diskreditirati dobri rezultati.

► da ni bilo zaman. Danes vse to štejem za neprecenljivo izkušnjo, neprimerljivo s čimerkoli.

Po nedavnem pisanju revije Mag se zdi, kot da ste pri svojih enaindvajsetih, dvaindvajsetih letih postali najvplivnejši človek v državi. Prekašali naj bi največje tranzicijske mačke. Kako to komentirate?

Revijo Mag sem z veseljem prebiral vse od njene ustanovitve leta 1995 do nedavnega. Brati sem jo nehal, ko je nadzorni svet Dela radikalno posegel v njeno uredniško avtonomijo. Nadaljevanje zgodbe poznamo. Temu primerna je bila žal tudi ena izmed preteklih števil, ki ni odraz profesionalnega žurnalizma. Pričakoval bi namreč, da me novinarja, če že pripravljata nosilni članek o meni na petih straneh, v skladu z novinarsko etiko vsaj vprašata za osnovna dejstva, vendar se to ni zgodilo. Nato sem prebiral neumnosti, kako sem na primer »gulil šolske klopi« z enim izmed direktorjev, ki je 12

Verjetno vsi obrtniki skupaj v Sloveniji, čeprav mnogi delajo že desetletja, niso toliko zaslužili, kot so zaslužili v nekaj letih instantni lastniki Pivovarne Laško.

let starejši od mene. Če bi avtorja obiskala vsaj spletno stran podjetja, v katerem je omenjeni gospod direktor, bi videla, da se navedba tudi matematično ne izide. Polovice ljudi iz tistega članka v življenju sploh še nisem videl, za mnoge do objave članka nisem vedel, da obstajajo. Ko sem skladno z zakonom urednika Stojanova prosil za objavo popravka, mi je poslal dopis, da se je odločil, da popravka ne bo objavil.

Očitati so vam, naj bi bilo od vaših odločitev odvisno, kdo bo postal direktor v podjetjih, kjer ima še vedno odločujočo vlogo država, kdo bo dobil službo in podobno?

Takšne neumnosti bi rad pospremil z nasmeškom, a ta izgine v hipu, ko se zaveš, da ne prizadejemo le tebe, temveč tudi številne druge. Tolaži te lahko le dejstvo, da takšna podtikanja prihajajo

od ljudi, ki te sploh ne poznajo. Prijatelji te trepljajo po ramenu, rekoč: »Ah, pusti jih, mi vemo, kakšen si v resnici in da vse to ni res.« A s tem problem ni rešen. Nikomur ne privoščim, da se znajde v taki situaciji.

Dobiš občutek, da krilatica »če stokrat ponoviš neko laž, ta postane resnica« resnično deluje. Sploh v času, ko smo brez dvoma že stopili v predvolilno obdobje, se zdi, da so za doseganje ciljev dovoljena vsa sredstva. Storiti vse, da se prikaže drugačna slika, kot je dejanska.

Predsednik vlade Janez Janša je pred časom na neki tiskovni konferenci dejal, da ste mlad in sposoben ekonomist, da pa pretiravajo, ko vam pripisujejo tako velik vpliv. Kakšen je torej vaš vpliv na posamezna podjetja v večinski ali delni lasti države?

Predsednik je povedal bistvo.

Žal mi je le, da se mora ukvarjati s temi podtikalnji in da mu kradejo dragocen čas. Kot da izzivi, ki so še pred vlado, ne bi bili dovolj. Postopek kadrovanja v družbah v večinski državni lasti je jasen; skupščina lastnikov imenuje člane nadzornih svetov, ti imenujejo upravo družbe in krog je sklenjen. Sam nisem bil nikoli v življenju član skupščine niti član nobenega nadzornega sveta ali uprave družbe. Ta trojček legitimno sprejema ključne poslovne odločitve.

Andrija Starina Kosem (ASK) je v oddaji Trenja pred časom izjavila, da so ji v Mariboru dejali, ko je bila še država sekretarka na ministrstvu za gospodarstvo, da brez soglasja družine Petek v tem mestu ne moreš praktično nikjer dobiti službe. Kako to komentirate?

Dokazljiva laž.

Kako komentirate lanski »preobrat« ASK? Kje vidite vzroke zanj?

V denarju. Morala je bila tako že vseskozi vprašljiva.

Predsednik uprave Pivovarne Laško Boško Šrot je v svojem pismu predsedniku vlade očital, da v času svoje vlade dopušča bogatenje raznim »obrniki«, za kar so mnogi rekli, da je s tem mislil podjetje v lasti vaše družine. Ste se pod to vlado okoristili?

Verjetno vsi obrtniki skupaj v Sloveniji, čeprav mnogi delajo že desetletja, niso toliko zaslužili, kot so zaslužili v nekaj letih instantni lastniki Pivovarne Laško. Družinsko podjetje mojih staršev, ki se ukvarja s klimatiziranjem prostorov, bo prihodnje leto praznovalo 29 let. Leta 1980 so starši po delu v Nemčiji začeli v majhni garaži, leta in leta so garali od zore do mraka. Verjemite mi, to sem skozi svoje otroštvo najbolj čutil sam. Vse, kar je podjetje ustvarilo, sta oče in mama zaslužila z lastnimi žulji in delom vseh zaposlenih v tridesetih letih. Nista prišla v neko družbeno podjetje in ga olastnili niti nista imela nikoli kakih političnih privilegijev.

Če pogledate referenčno listo podjetja, vidite na prvi pogled impresiven seznam državnih institucij, a le redko kdo ve, da se je urad predsednika države klimatiziral v času, ko je bil predsednik gospod Kučan, vladni urad, ko je bil predsednik pokojni dr. Drnovšek, ministrstva, ko so jih vodili gospodje Gaspari, Gaber, Bavčar, Rop ... S Pošto Slovenije na primer podjetje sodeluje od leta 1980, s Telekomom Slovenije od leta 1981, s takratnim republiškim sekretariatom in današnjim ministrstvom za notranje zadeve od leta 1981, z Državnim zborom RS v celoti pa od leta 1993. Ko se danes pogovarjam z očetom, pravi, da podjetje v svoji zgodovini še ni imelo tako majhnega obsega poslovanja z državnimi institucijami kot prav v času te vlade. Rast podjetja je posledica konjunktura v zasebnem sektorju oziroma v gradbeništvu in dejstva, da ima

skorajda vsaka vas svoj trgovski center. Zdaj še samo čakam, da bo kdo rekel, da sta avstrijski Hofer ali Lidl podjetji v večinski državni lasti (smeh).

(Premolk.) No, sicer pa je oče močno nasprotoval moji odločitvi, da sprejem izziv in se pridružim kabinetu. Končno ceno te odločitve je na žalost plačala vsa družina.

V zadnjem času ste se znašli v primežu nekaterih medijev. Mnogi z obtožbami na vaš račun niso skoparili. Kot kaže, imajo ti napadi predvsem politično ozadje. Vaš komentar?

Tarča nisem jaz, temveč je tarča delo vlade in največje vla-

dne stranke. Preko teh obtožb se poskušajo diskreditirati dobri rezultati. Dejstvo, da je delo vlade brez dvoma dobro, mnoge moti. Največji mediji imajo jasno lastniško strukturo in posledično sledijo željam lastnikov. Ti pa so politično večinoma vezani na SD, Zares in LDS. Mediji so pogosto orožje kapitala in politike za dosednjih njihovih lastnih ciljev.

Neargumentirano obtoževanje je pogosto uporabljena metoda, ko hočejo oblatiti tiste, ki jim niso všeč. Mag npr. noče objaviti niti mojega popravka. Ker verjamem v pravno državo, sem tako prisiljen, da pravico poiščem na sodišču. Žal bo šele takrat postalo jasno, da s članki v Magu ni

bilo vse v redu. Že sedaj pa lahko brez posebnega vizionarstva rečem, da pričakujem, da se bodo napadi nadaljevali.

Prepričan pa sem, da se tistim, ki za temi dejanji stojijo, zadeva ne bo izplačala.

Pred časom se je veliko namigovalo, kaj naj bi bil vzrok vašega sestanka s predsednico uprave Vegrada Hildo Tovšak. Nekateri so iz tega spletli velike zgodbe. Vi ste takrat sporočili, da ste se z njo srečali zaradi Peterletove volilne kampanje, proti časopisu Dnevnik pa celo napovedali tožbo. Zakaj?

Ker so objavili neresnico in napovedb niso popravili. Pravna pot je

tako edina, ki posamezniku ostane na voljo ob takšni brutalnosti.

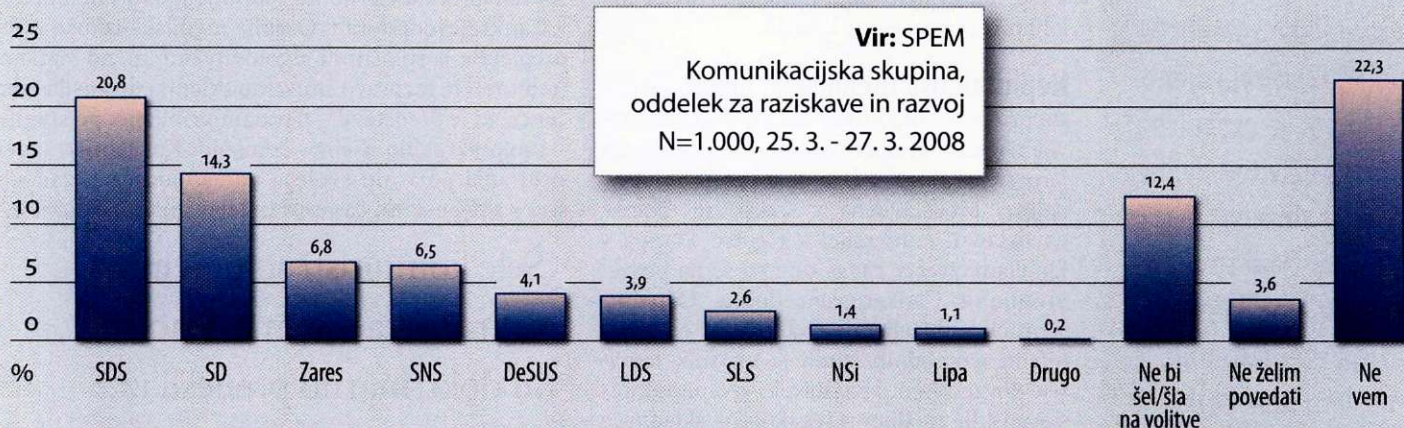
In načrti za prihodnost?

Pomagati stranki, da po uspešnem predsedovanju izpelje tudi uspešno volilno kampanjo in zmaga tako kot leta 2004. To si brez dvoma zasluži. Verjamem, da bodo takšno oceno dali tudi volivke in volivci, in to ne glede na dejstvo, da nekateri ne izbirajo sredstev, da bi to preprečili.

Kar se mojih osebnih ciljev tiče, vidim v prihodnosti veliko možnosti, saj sem se med študijem in delom v zadnjih letih veliko naučil. Predvsem pa bi si želel svoje znanje in pridobljene izkušnje nadgraditi s študijem v tujini. ■

Janševa SDS opazno prehitela SD

Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v državni zbor. Za katero stranko bi volili?

Potem ko je v zadnjem času kar nekaj anket kazalo izenačitev med SDS in SD, je izid ankete, ki jo je 26. in 27. marca izvedel oddelek za raziskave in razvoj SPEM Komunikacijske skupine, pokazal, da je SDS krepko prehitela SD.

SDS je namreč po omenjeni anketi prejel slabih 21 odstotkov glasov, medtem ko je SD podprlo 14,3 odstotka anketirancev. Sledita Zares s 6,8 odstotka in SNS s 6,5 odstotka. Dobra četrtina anketirancev se ni izrekla, koga bi volila, medtem ko dobrih 12 odstotkov anketirancev ne bi šlo na volitve.

Kljub namigom iz nekaterih krogov, naj bi bila agencija SPEM povezana s kabinetom predsednika vlade, je rezultat ankete zelo zgovoren, saj je bil izveden na vzorcu

tisoč anketirancev, primerjava z anketami v preteklosti pa kaže, da se delež neopredeljenih zmanjšuje. Vendar pa izid omenjene ankete ni zanesljiv indikator izida jesenskih volitev, saj vmes lahko pride do preobratov. K vzponu SDS in padcu SD je nedvomno pripomoglo dejstvo, da je predsednik SD Borut Pahor v zadnjem času naredil več napak. Poleg tega, da je pohitel z napovedjo, da bo v primeru zmage SD mandatar za sestavo vlade, se je v rurnem tisku izpostavil kot politik, zasvojen s športom. Poleg tega je v zadnjem času poudarjal, da SD v primeru zmage ne bo šla v koalicijsko s SDS, medtem ko je predsednik SDS Janez Janša dejal, da so glede koalicijskih povezav odprti do vseh strank, s čimer je na neki način zavzel držo, ki je bila zna-

čilna za nekdanjega premierja, pokojnega Janeza Drnovška.

Zanimivo je tudi dejstvo, da je po omenjeni anketi LDS šele na šestem mestu z manj kot štirimi odstotki (zaostala je celo za DeSUS!), kar kaže, da njena predsednica Katarina Kresal plačuje davek na neizkušenost, LDS torej počasi drsi na obrobje, k čemur pripomorejo tudi zadnji prestopi iz LDS v Zares (npr. v Kranju). Precej slabšo kaže tudi NSi (1,4 odstotka) in SLS (2,6 odstotka), vendar ima slednja za zdaj več možnosti za uspeh, kljub temu pa je še vedno daleč od zastavljenih ciljev (najmanj 10 odstotkov na letošnjih volitvah). Na zadnjem mestu je Lipa (1,1 odstotka), ki bo zelo težko prestopila parlamentarni prag, kar kaže, da se Pečetu odhod iz SNS ni obrestoval. G. B.

Čas za razbitje enoumja

Dr. Peter Jambrek, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Prejšnji teden je bila objavljena zajetna, 427 strani obsegajoča posebna številka slovenske revije za človekove pravice *Dignitas* pod naslovom »Medijska in človekova (ne)sloboda«. Medijske študije, ki so objavljene v tej knjigi, je organiziral Zavod za oživitev civilne družbe, katerega ustanovni člani so (bili) Andrej Aplenc, Viktor Blažič, Peter Jambrek, Janez Jerovšek, Žarko Petan, Franc Vodopivec ter pokojna Jože Pučnik in Dane Zajc.

Razen podpisanega vsi drugi ustanovni člani spadajo v generacijo slovenskih osebnosti, katerih življenjske izkušnje segajo v čas pred drugo svetovno vojno in v sam vojni čas. Večino svojega življenja so preživeli v komunizmu oziroma pod komunizmom – kar pet od naštetih tudi v jugoslovanskih zaporih in koncentracijskih taboriščih. Doživeli so slovensko osvoboditev in njeno klavarno opotekanje proti normalni demokraciji. So osebnosti, ki se nikoli niso dale podkupiti in ki jim lahko verjamemo na besedo.

Nepluralnost medijev V imenu zavoda sta pričujočo medijsko tematsko številko revije *Dignitas* uredila Andrej Aplenc in Janez Jerovšek. Knjiga je bila še sveža iz tiskarne najprej predstavljena v sredo, 26. marca, na tiskovni konferenci v Centru Evropa v Ljubljani, zvečer istega dne pa še na posvetovanju v Cankarjevem domu. Osrednje sporočilo objavljenih analitičnih, empiričnih in teoretičnih študij je urednik Jerovšek povzel v en sam stavek: »Nepluralnost slovenskih medijev vsekakor ni skladna z evropskimi demokratičnimi standardi ...« Andrej Aplenc pa je takole definiriral naravo slovenskega »levega« medijskega monopola: »V slovenski politični govorici je treba razumeti, da levica dejansko pomeni kapitalsko etabrirano (ultra)desnico, katere predhodnica je bila komunistična partija, desnica pa pomeni skupek strank, ki so nastale po osamosvojitvi Slovenije in imajo različne politične in svetovnonazorske usmeritve tako kot drugod po Evropi.«

Medijska blokada Nova revija kot založnik izdaje je pravočasno razposlala več kot dvesto vabil na tiskovno konferenco. Naslovniki so bili seveda pretežno novinarji in uredniki slovenskih medijev. Na konferenco ni prišel nobeden, v dvorani Centra Evrope ob 12. uri ni bilo nikogar – razen nekaj več kot deset avtorjev. Po 13. uri se je na pozive prirediteljev nakapljalo nekaj novinarjev, ki

so z enourno zamudo začeli spremljati že iztekajoči se pogovor med avtorji publikacije. Umestno je vprašanje, kako se lahko zgodi, da kljub toliko vabilom na pogovor o temi, ki naj bi bila za novinarski ceh po naravi izjemno zanimiva – ne pride nihče. Statistična verjetnost naključnosti takega ne-dogodka je zanemarljiva. Torej preostane razlaga na podlagi domneve o zaroti, bojkotu, zaukazanem molku, cenzuri, medijske likvidacije prireditve in s tem seveda za medije neprijetne knjige.

Nezadovoljstvo ljudi Kot rečeno, razprava se je zvečer nadaljevala v prijetno zapolnjeni dvorani kluba CD v Cankarjevem domu. Osebnosti medijske izkušnje so se prepletale s splošnimi ugotovitvami in po natančno treh urah je razpravo smiselno sklenila diskusija udeležencev, ki je predstavil – navajam približno, po spominu – svojo aktualno osebno izkušnjo: Kot tehnik, inženir si ni znal pojasniti svojega naraščajočega nezadovoljstva s slovenskimi časopisi in televizijami. Opazil je, da

Šele komunisti so pojem sovražnika sistematično in doktrinarno prenesli iz meddržavne v notranjepolitično sfero. Po tem transferju je postala tudi propaganda legitimno, zeleno in dobrodošlo sredstvo boja proti sovražniku.

to nezadovoljstvo postaja moteče zanj in za družino in da slaba volja zaradi pisanja medijev narašča. Potem se je odločil, da bo nehal brati slovenske časopise in jih je odpovedal, ne gleda več televizije. Obnovil je svoje srednješolsko znanje nemščine in začel brati *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. In spet živi normalno in spokojno, zadovoljna je tudi družina.

To izkušnjo dopolnjuje moj lanski pogovor z gospo, s katero sva se zapletla v pogovor, ko sva po končani tribuni Zbora za republiko zapuščala dvorano Cankar-

O avtorju

Dr. Peter Jambrek spada med ustanovitelje slovenske države. Dolgo časa je predaval na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, bil sodnik in predsednik Ustavnega sodišča RS, sodnik Evropskega ustavnega sodišča za človekove pravice Sveta Evrope, predaval je na različnih tujih fakultetah. Leta 2000 je bil minister za notranje zadeve v Bajukovi vladi. Danes je dekan Fakultete za podiplomske državne in evropske študije, predava pa tudi na Evropski pravni fakulteti v Novi Gorici. Je avtor številnih knjig in strokovnih člankov.

jevega doma. Dejala je, da pride vedno na te tribune – spet navajam približno, po spominu –, da bi našla naravno in normalno pogovorno okolje, ki obstaja in deluje zunaj slovenskega medijsko zastrupljenega javnega prostora. Na tribuno je prišla, da bi si privoščila nekaj – za dušo.

Kultura laži Več kot štiristo strani dolga knjiga, ki je povod za pričujoče razmišljanje, prinaša številne podatke – od osebnih pričevanj do metodološko zanesljivih družboslovnih analiz –, kaj je narobe s slovenskimi mediji. Ponuja tudi razlage vzrokov in posledic slovenske medijske patologije. Bralce revije Demokracija vabim, da vzamejo to knjigo v roke in jo prelistajo, ter jo, kolikor jim dopušča čas, tudi preberejo ali prebirajo. Je pa zelo verjetno, vsaj meni se tako zdi, da je na bistvo problema pokazal Žarko Petan, ko je na večernem posvetovanju v Cankarjevem domu dejal, da ga pri slovenskih medijih pravzaprav najbolj motita laž in laganje. Aktualne slovenske medijske laži je najprej umestil v sedanjo splošno nekulturo laganja v medosebnih odnosih, v javnosti, v politiki in seveda v tisku in na televiziji. Primerjal je svojo sedanjo slabo izkušnjo s spominom na predvojno meščansko kulturo elementarne resnicoljubnosti, ki jo je pretrgala pol stoletja trajajoča institucionalizirana laž. Primerjal je sedanjo slovensko nekulturo laži z zahodnoevropsko kulturo, ki je v prejšnjem stoletju ni presekalo tako dolgotrajno obdobje nedemokratskega režima.

Revolucija in propaganda Sam želim dodati, da je bila v povojni Jugoslaviji laž ključni sestavni del propagande in z njo utemeljene indoktrinacije, ki jo je motiviralo predvsem razredno sovraštvo. Pojem propagande je po svojem izvoru vezan na vojne med državami. Za vojaško zmago nad sovražnikom so bila že od nekdaj dovoljena vsa sredstva, tudi zvijača, laž, vohunjenje, prevara – torej propaganda. Šele komunisti so pojem sovražnika sistematično in doktrinarno prenesli iz meddržavne v notranjepolitično sfero. Po tem transferju je postala tudi propaganda legitimno, zeleno in dobrodošlo sredstvo boja proti sovražniku, tokrat »notranjemu« in »razrednemu.« Komunisti so v času svoje dolgoletne vladavine narode, nad katerimi so imeli oblast, sistematično in pedantno razcepili na dva umetno nasprotna dela – na naše in na njihove, na delavski razred in na njegove sovražnike. Med tema dvema deloma razce-

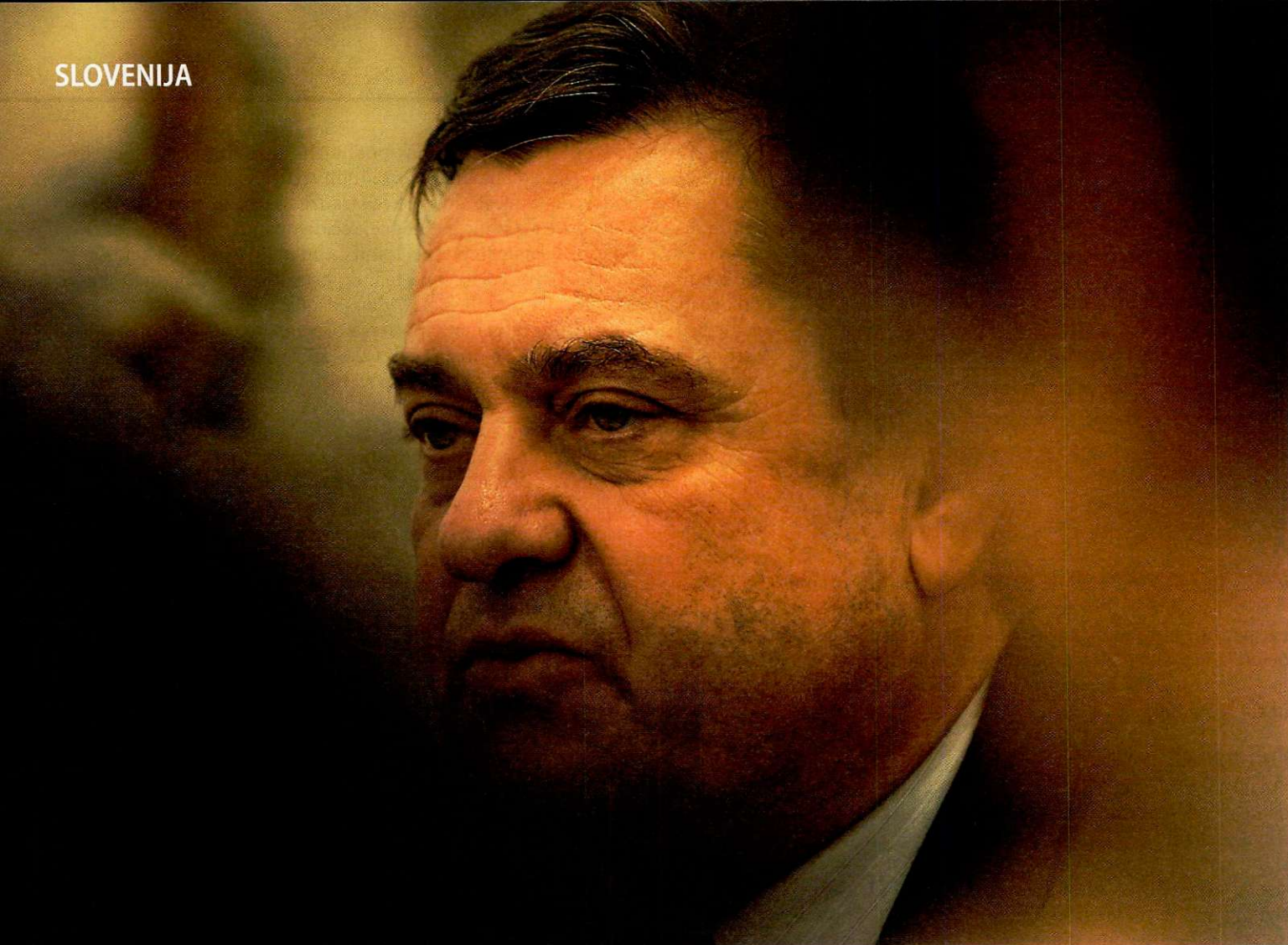
pljenega naroda so nasilno in zvijačno spodbujali »razredni boj« – nenehno revolucijo – in propagando kot eno od osrednjih sredstev tega boja.

Ta genetski podpis današnjega slovenskega tranzicijskega novinarstva je poučen za diagnozo njegove aktualne patologije, recidivov in regresije. Če zanemarimo njegovo genezo, dejavne interesne, lastniške in politične naveze ter osebne motive njegovih preprostih vojakov na terenu, ostaja dovolj zanesljivo merilo kakovosti slovenskih novinarskih proizvodov odsotnost laži in v afirmativnem pogledu navzočnost intelektualnega poštenja. To novinarjevo in urednikovo osebno zavezo resnici pa se da brez večjih težav izmeriti z vatlom prisege priče pred sodnikom, da bo govorila resnico, vso resnico in nič drugega kot resnico.

Čas za novi dnevnik Vrsta avtorjev je predlagala ustanovitev novega časopisa in drugih medijev, ki ne bi bili obremenjeni z izročilom »družbenopolitičnega« novinarstva in ki ne bi bili zavezani omrežju sedanjega korporacijskega monopola. Ta ideja je na videz skromna in preprosta, v resnici pa za monopolni ceh neizmerno subverzivna: že en sam svobodni medij – v mislih imam seveda dnevni časopis – bi imel v rokah prevratno moč svobodne misli in svobodne besede. Čeprav majhen in osamljen, bi postavil nova neodvisna merila slovenskega javnega dialoga. Lahko bi bil, kot razmišlja v Dignitasu Večerova novinarka Darka Zvonar Predan, nova ščuka v slovenskem medijskem prostoru ali pa bi bil – če parafraziram razmišljanje pisatelja Jožeta Snoja o pisateljski ustavi – kvas, ki bi pripomogel k demokratičnemu vzhajanju slovenskega za sedaj še surovega medijskega testa. **D**

Že en sam svobodni medij – v mislih imam seveda dnevni časopis – bi imel v rokah prevratno moč svobodne misli in svobodne besede. Čeprav majhen in osamljen, bi postavil nova neodvisna merila slovenskega javnega dialoga.

Vse Jankovićeve transakcije

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Za vsemi dejanji, ki si jih zamisli Zoran Janković, župan mestne občine Ljubljana in nekdanji predsednik PS Mercator, stoji denar, s tem pa njegovi lastni interesi, ki jih niti ne poskuša več skrivati.

Zoran Janković ne more preboleti, da mu ni uspel menedžerski odkup Poslovnega sistema Mercator. Zdaj se poskuša prebiti do delnic Mercatorja celo s tožbo proti Laškemu in Istrabenzu. Janković na koprskem okrožnem sodišču toži Istrabenz in Pivovarno Laško oziroma Boška Šrota in Igorja Bavčarja kot predsednika uprav. Čeprav se (Janković posebej, Šrot in Bavčar pa skupaj) na sodišču pojavljajo v nasprotujočih si vlogah, so zasebno prijatelji. Med drugim to dokazuje fotografija, ki jo objavljamo v današnjem tedniku, na kateri so vsi trije na tribuni za goste na eni od rokometnih tekem v Celju, pa tudi sicer se precej sre-

čujejo. Četudi sta Janković in Šrot v javnosti izrekla kakšno pikro na račun drug drugega, poznavalci razmer opozarjajo, da gre v primeru tožbe na koprskem sodišču za dogovor med obema. Kolikšen je pri tem delež Igorja Bavčarja, za zdaj še ni znano. In kakšen naj bi bil dogovor med Jankovićem in Šrotom? Prevzem Mercatorja po minimalni ceni. Šlo naj bi torej za veliko in dogovorjeno igro, za doseg cilja pa sta oba izbrala sredstvo, in sicer sodišče, kar naj bi menedžerskemu odkupu dajalo potrebno verodostojnost. Za vsem skupaj naj bi stal Milan Kučan, nekdanji predsednik države in predsednik Foruma 21. Člana foruma sta tako Janković kot Šrot,

Kučan pa je bil posrednik, da sta se oba domnevno 'sparta' menedžerja sešla, kakor bomo razbrali iz nadaljevanja. Janković in njegova ekipa menda še vedno niso prejeli 100 milijonov tolarjev (417 tisoč evrov) nagrade za zadnje leto vodenja Mercatorja.

Denar, denar Janković poskuša s tožbo proti Pivovarni Laško in Istrabenzu dokazati, da sta Laško in Istrabenz skladno s 7. septembra 2005 podpisanim dogovorom (še vedno) dolžna tretjino delnic Mercatorja prodati nekdanjemu vodstvu družbe. Janković oziroma nekdanji menedžerji Mercatorja zato s tožbo zahtevajo tretjino Mercatorja po ceni 38.000 tolarjev

(158,57 evra) za delnico in plačilo obresti, dopuščajo pa možnost poravnave. Dodajmo, da je zdajšnji borzni tečaj delnice Mercatorja okrog 300 evrov. Sredi februarja letos sta Jankovićevo odvetniški pisarni popravili vlogo tožeče stranke, to je tožbo, v njej pa Janković zahteva okoli 100.000 delnic več. Poleg tega je v prejšnji tožbi uporabil besedo prodaja, sedaj pa naj bi zahteval prenos delnic. Termina prodaja in prenos naj bi po mnenju Jankovićevega odvetnika v tej tožbi pomenila eno in isto, kar lahko razumemo, da Janković z nekdanjimi menedžerji (Jadranka Dakić, Aleš Čerin in drugi) zahteva dobesedno prenos delnic PS Mercatorja na njihovo družbo KLM. Če bi sodišče

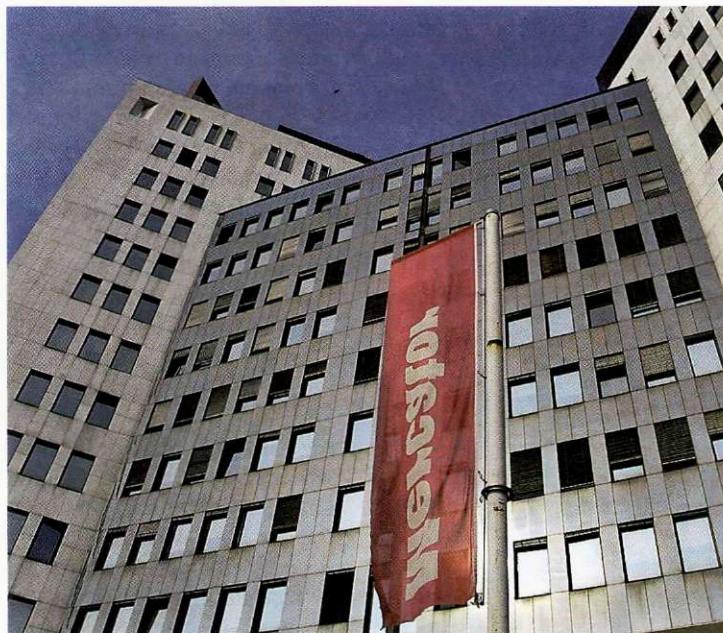
Jadranka Dakić in Aleš Čerin, nekdanja in današnja Jankovičeva opornika

temu ugodilo, bi bili menedžerji samo zaradi tega bogatejši za 3 milijone evrov, poleg tega pa bi zahtevali še kakšen milijon evrov za dividende. Lanska brutovrednost dividende znaša namreč 4 evre, kar pomeni, da bi Janković in njegova skupina prejeli iz morebitnega dodatnega prenosa še 400 tisoč evrov dividend samo za leto 2007. Gre torej za velike denarje.

Dogovor trojice Jankovića na sodišču zastopata kar dve odvetniški hiši, in sicer Čeferin ter Colja & Rojs. Tožbo so v Jankovičevem imenu vložili maja 2006, v njej pa poskušajo dokazati, da so se s prvima možema Laškega in Istrabenza, Boškom Šrotom (takrat še v vlogi namestnika Toneta Turnška, tudi člana Foruma 21) in Igorjem Bavčarjem, dogovorili, da si bodo po izstopu države iz lastništva Mercatorja Istrabenz, Pivovarna Laško in nekdanje vodstvo Mercatorja (družba KLM, ki ima še vedno 60.000 delnic Mercatorja) razdelili deleža Kapitalske družbe (Kad) in Slovenske odškodninske družbe (Sod) v Mercatorju ter dokapitalizacijske delnice. Po Jankovičevih navedbah naj bi se bili o tem pogovarjali vse leto 2005; med drugim omenja kosilo 12. avgusta 2005 ob 17.30. Janković naj bi se bil takrat odzval na Šrotovo povabilo in se srečal z njim na ko-

silu, kjer sta »obnovila zgodovino dogajanja v zvezi s prodajo Mercatorja, o kateri se oba strinja«. »Šlo je za zelo dober pogovor,« pravi Janković. Pogovor je očitno vodil k dogovoru o prevzemu Mercatorja, sicer Janković z njegovo vsebino ne bi bil tako zelo zadovoljen, kot je bil. Do dogovora nato ni prišlo. Kad in Sod sta prodala deleže Pivovarni Laško in Istrabenzu, Janković pa je potegnil kratko. To je zdaj tudi bistvo težav, da Janković prek sodišča zahteva tisto, za kar si je prizadeval ves čas: pridobiti pomemben lastniški delež v Mercatorju po izjemno nizki ceni. Pri tem se postavlja vprašanje, zakaj si je izbral koprsko sodišče. Res je, da ima Istrabenz sedež na Obali, vendar bi lahko o tožbi razsojali tako v Ljubljani kot Celju na primer, kamor sodi Pivovarna Laško. Poznavalci razmer pravijo, da koprsko sodišče ni bilo izbrano naključno. Po nekaterih navedbah naj bi ga bili izbrali zato, ker naj bi sodniki imeli manj izkušenj s tovrstnimi tožbami in bi jih lažje 'prinesli' okrog.

Jankovičeva moč Razprava na sodišču je bila doslej nekajkrat preložena, konec marca pa sta na sodišču le pristopila Šrot in Bavčar. Še pred tem so 13. februarja 2008 zaslišali Toneta Turnška, nekdanjega predsednika uprave Pivovar-

Zoran Janković ne odneha in se želi polastiti Mercatorja.

Nekaj poudarkov iz razprave na sodišču

BAVČAR: »Janković je precej grozil in jaz sem vedel, da ima dovolj veliko moč, da zaposlene spravi na proteste na ulico. Rekel je, da lahko on uporabi vse moči, da prepreči konstituiranje nadzornega sveta Mercatorja, ker ga ljudje v Mercatorju poslušajo, in bi lahko pripeljal ljudi na ceste.«

ŠROT: »Dogovor z Jankovičem sem podpisal kot fizična oseba, da bi zaščitil naložbo Pivovarne Laško v Mercatorju, saj je Janković sicer grozil z nemiri v najboljšem sosedu.«

ŠROT: »Decembra lani sva se na pobudo Milana Kučana z Jankovičem sestala za pomiritev spora. Govorila sva o treh Jankovičevih zahtevah, to je podelitvi razrešnice nekdanji Jankovičevi upravi Mercatorja, podelitvi 100 milijonov tolarjev nagrade tedanji upravi in odkupu delnic Mercatorja, ki jih je imela v lasti družba KLM za približno 20 milijonov evrov od tedanje tržne cene delnic.« (O teh zahtevah je v svojem pričanju govoril tudi Bavčar.)

ŠROT: »Janković mi je na omenjenem sestanku grozil, da če teh zahtev ne bom izpolnil, ne bo pustil niti prebarvati kakšne od Mercatorjevih fasad, kaj šele adaptacije in da bo delal politično škodo meni in Pivovarni Laško. Ocenil sem, da se na to nima smisla odzivati, ker Janković vse to že izkorišča za svoje medijske nastope.«

ŠROT: »Jankovičeve trditve, da sva ga z Bavčarjem nategnila, izhajajo iz tega, da je na sestanku decembra lani sam to trikrat omenil. Odvrnil sem mu: če ti bo laže, sva te pa res nategnila.«

ne Laško. Razprava konec marca je trajala več kot devet ur, vsak od udeleženih pa naj bi bil govoril tri ure. Šrot in Bavčar sta bila enotna v izjavi, da sta dogovor o prodaji deleža Mercatorja z Jankovičem podpisala kot fizični osebi in ne kot predstavnik pivovarne in Istrabenza, ker sta želela s tem preprečiti nemire v Mercatorju, s katerimi je grozil Janković. Bavčar je dejal, da se je zavedal, da ima Janković veliko moč nad zaposlenimi,

grozil naj bi bil tudi s protesti, Šrot pa je dejal, da jih je Janković med drugim vedno 'stiskal' s tem, na katerih policah bodo v trgovinah prodajali laško pivo.

Bil je nestrpen Bavčar in Šrot sta dejala, da jima je Janković predlagal menedžerski odkup. Bavčar je rekel, da je bil Janković takrat že nestrpen, saj so se pogovarjali že okoli tri mesece, in da je zagrozil, da lahko povzroči nemire v Mercatorju, če do

Zoran Janković ne skriva, da je želel izvesti menedžerski odkup Mercatorja tako, da bi deleže dejansko odplačali zaposleni in vsi potrošniki.

► dogovora ne bi prišlo. Bavčar in Šrot sta nato po dogovoru 7. septembra 2005, po katerem naj bi Istrabenz in Laško menedžmentu Mercatorja prodala tretjino delnic, ki sta jih kupila od Kapitalske družbe in Slovenske odškodninske družbe, podpisala, da bi pomirila Jankoviča in zavarovala lastniški delež svojih družb v Mercatorju. Dogovor sta

Bavčar pravi, da mu je Janković grozil.

Boško Šrot, Pivovarna Laško

Milan Kučan posreduje v škodo ljudi.

podpisala kot fizični osebi in ga razumela kot pismo o nameri, pri čemer po njenem prepričanju družbi ni v ničemer zavezoval; podpisati bi morali še pogodbo, s katero bi precizirali podpisani dogovor. Bavčar je še dejal, da je naslednji dan izvedel, naj bi se bil Janković dogovarjal za odkup delnic za srbskega poslovneža Milana Beka. Ker ga Janković o tem ni obvestil, se Bavčar o podpisu omenjene pogodbe ni želel več pogovarjati.

Vsakemu 15 odstotkov Janković je med obravnavo trdil, da sta Bavčar in Šrot kot zastopnika Istrabenza in Pivovarne Laško z njim podpisala dogovor, da bi vsi trije izpeljali menedžerski odkup Mercatorja. V njem je bilo določeno, naj bi vsak od njih pridobil vsaj 15 odstotkov lastniškega deleža v Mercatorju, poleg tega pa bi lahko v lastništvo Mercatorja vstopil tudi tuj partner. Dogovorili so se tudi za tržno ceno, in sicer že omenjenih 38 tisoč tolarjev za delnico. Besedilo dogovora med Jankovičem, Bavčarjem in Šrotom naj bi bil po Jankovičevih besedah sestavil Bavčar. Slednji je to pred sodiščem zanikal in dejal, da ga je pripravil Janković, sam pa naj bi ga bil le slovnično popravil. Po Jankovičevem mnenju sta Bavčar in Šrot s podpisom dogovora zastopala svoji družbi. »Niti pomislil nisem, da bi to lahko predstavljalo težavo, saj je povsem običajno, da predsednik uprave zastopa svojo družbo, ne pa samega sebe kot fizično osebo,« je dejal Janković. Slednji naj bi bil dogovor podpisal kot fizična oseba, ker naj bi bilo v dogovoru predvideno, da poleg Istrabenza in Pivovarne Laško Mercator prevzame tudi družba KLM, v kateri so bili vsi člani uprave Mercatorja. KLM pa takrat še sploh ni bil ustanovljen. Po Jankovičevih besedah naj bi bila kasneje predvidena tudi lastniška dokapitalizacija družbe Adriz Group iz Rovinja ali C Marketa iz Srbije. Dejal je še, da sta ga Bavčar in Šrot poskušala kasneje nagovoriti k poravnavi, a sta oba omenjena to zanikala.

Zahteval tudi nagrado Po podpisnem dogovoru z dne 7. septembra 2005 naj bi se po Jankovičevih besedah srečala z Bavčarjem in se pogovarjala o tem, da bi dali raz-

Na sodišču v Kopru ne bi smeli imeti prevelikih težav pri izreku sodbe.

Zoran Janković si kot župan MO Ljubljana dovoli vse, kar si zamisli.

Domnevno sperti, dejansko pa prijatelji na rokometni tekmi v Celju 1. marca letos

rešnico in nagrado nekdanji upravi v višini 100 milijonov tolarjev in da bi od družbe KLM kupili delnice Mercatorja po 500 evrov. Šrot naj bi bil kasneje Jankoviću dejal, da je nekdanje vodstvo pod Jankovičem zelo dobro vodilo Mercator in »da sta ga, če mu bo to kaj pomagalo, z Bavčarjem nategnila«, je dejal Janković.

Denar ni problem Šrot je potrdil, da dogovora ni želel podpisati, a ga je podpisal, da bi Jankoviča pomirili. Dejal je, da se je kot pravnik zavedal, da dogovora ne podpisuje v imenu Pivovarne Laško, ampak

kot fizična oseba in da je šlo za pismo o nameri. Na vprašanje Jankovičevega odvetnika Aleša Rojsa, ali se mu zdi mogoče, da bi kot fizična oseba zagotovil denar za odkup 15-odstotnega deleža Mercatorja, je Šrot dejal, da je to trdil Janković. Ta naj bi po Šrotovih besedah »kot megaloman govoril, da financiranje ni problem, saj je Mercator uspešna družba, in da lahko zagotovi kredite«. Šrotu se načrt, kot je dejal, ni zdel realen.

Sodišče in sodba Sodnica Samanta Nusdorfer je 23. marca obravnavo, ki je trajala več kot de-

vet ur, končala nekaj po sedmi uri zvečer (sodba naj bi prišla po pošti), pri čemer ni izključila možnosti, da obravnavo med pisanjem sodb znova odpre. Glede na vse navedeno sodnica ne more imeti težke naloge in izrek sodb tudi iz povedanega ne more biti pretežak. Janković torej nima možnosti, da bi Pivovarna Laško in Istrabenz nanj in njegove sodelavce oziroma družbo, ki v letu 2005 sploh še ni bila ustanovljena, 'prenesla' najmanj 15 odstotkov delnic PS Mercator. Bavčar je jasno dejal, da je podpisano razumel kot pismo o nameri, da pogodba ni bila podpisana, oba s Srotom pa sta vztrajala, da sta dogovor (ali kakor koli se je že to imenovalo) podpisala kot fizični osebi. Šrot niti ni bil pooblaščenec oseba Pivovarne Laško, ampak je bil to Tone Turnšek. Pri tem skoraj ni dvoma, da sodišče ne bo 'padlo' niti na posredovanje Milana Kučana, čeprav obstaja možnost, da je kdo od zaslišanih na sodišču držal fige v žepu in s svojimi lepo zavitimimi stavki pritrdil tistemu, kar je zapisano v Jankovičevi tožbi. Slednja ni javna, zato obstaja možnost tihega dogovora med tožečo in vsaj eno od toženih strank. Če bi se to res zgodilo, bi bil to kriminal prve vrste. Proces v Kopru torej kaže, kakšne so želje nekaterih menedžerjev, kot je Janković, in kako so načrtovani oziroma predvsem financirani menedžerski odkupi.

Nima mej Janković si seveda vse dovoli in ne skriva svojih ambicij. Podobno ravna tudi na mestu, ki ga zdaj zaseda. Kot župan mestne občine Ljubljana si dovoli vse, kar si zamisli, tudi tisto, kar je v nasprotju s skrbjo za meščane in meščanke. Kot župan mestne občine Ljubljana kupuje in prodaja nepremičnine, večkrat tudi brez proračunskega pokritja, sprejema donacije kot protiuslugo za pridobitev poslov, podpira projekte visokih stolpnic, pri čemer se ljubljanski urbanizem podreja pohlepu investorjev, hkrati pa se v Ljubljani dražijo vrtci, pomoč na domu, daljinsko ogrevanje in drugo. Vse to je za slovenske medije tabu tema, ki bi pokvarila njihove klišejske inflacijske zgodbe. V Demokraciji smo se odločili, da bomo v prihodnjih številkah predstavljali tudi te zgodbe. ■

Napotki za dohodnino 2007

Davčna uprava Republike Slovenije je v ponedeljek, 31. marca, po pošti poslala prve informativne izračune dohodnine za leto 2007.

Davčni zavezanci morajo podatke preveriti, in če se z njimi strinjajo, bo izračun avtomatsko odločba. Če se zavezanci s podatki ne strinjajo, morajo v 15 dneh po vročitvi – pošiljka se šteje za vročeno 20. dan od datuma, navedenega na ovojnici – podati ugovor.

Durs je razposlal približno 507.000 informativnih izračunov, davčne zavezanec pa poziva, naj preverijo, ali so vpisani vsi podatki o vseh dohodkih, ali se ujemajo s podatki izplačevalcev, ali so upoštevane vse olajšave. Če se s podatki strinjajo, jim ni treba narediti ničesar; po preteku 15 dni od vročitve bo informativni izračun avtomatsko postal odločba o odmeri dohodnine.

Morebitni ugovor Če se zavezanci s podatki ne strinjajo, morajo v 15 dneh po vročitvi podati ugovor, za katerega je mogoče obrazec dobiti na spletni strani Dursa ali na davčnih uradih. Ugovor, ki sicer zadrži tako doplačilo kot vračilo dohodnine, je mogoče poslati tudi z digitalnim potrdilom prek sistema e-davki. Ugovor morajo podati tudi vsi zavezanci, ki uveljavljajo v tujini plačani davek, tudi če so že med letom oddali napovedi za tuje dohodke, pravi Mirjam Mengušič Krisper z Dursa. Ugovor je dolžan podati tudi zavezanec, čigar izračun kaže previsoko vračilo dohodnine. Rok za ugovor je 5. maj, za vračilo dohodnine 19. maj, za doplačilo dohodnine pa 5. junij.

Več doplačil V tej prvi pošiljki bo moralo dohodnino doplačati 232.214 zavezancev ali 45,78 odstotka, in sicer v skupnem znesku 59 milijonov evrov. Dohodnino bo dobilo vrnjeno 237.311 zavezancev oz. 46,79 odstotka, znesek vračil pa znaša 25,9 milijona evrov. Brez doplačila ali vračila bo 37.688 zavezancev. Generalni direktor Dursa Ivan Simič pravi, da se je letos razmerje med vračili in doplačili obrnilo – letos bo moralo več zavezancev dohodnino doplačati. Prejeli bodo položnico, na kateri bo datum, do katerega morajo znesek poravnati. Tisti, ki bodo upravičeni do vračila dohodnine, bodo znesek prejeli na transakcijski račun oz. (če transakcijskega računa nimajo) jim bo posebej vročena nakaznica.

Letos je sistem drugačen, zato je potrebna pazljivost.

Donacije Za donacije je del dohodnine v prvi tranši namenila okoli petina zavezancev, skupni znesek pa je 1,27 milijona evrov. Simič nizek odziv pripisuje nezainteresiranosti zavezancev. Zahtevo, komu namenjajo del dohodnine za lani, so morali zavezanci sporočiti do konca leta, zahteve, podane po 1. januarju 2008, bodo upoštevane pri dohodnini za letos. Simič težav pri vročanju izračunov ne pričakuje; po njegovo bi jih lahko imeli le zavezanci, ki nimajo poštnih nabiralnikov (teh je po lanskih podatkih med 20.000 in 25.000).

Naslednji Drugi sveženj informativnih izračunov bo Durs poslal 9. maja. Rok za ugovor bo 13. junij, za vračilo dohodnine 30. junij, za doplačilo dohodnine pa 14. julij. Vsi zavezanci naj bi izračun prejeli do konca maja. Na Dursu svetujejo, naj tisti, ki izračuna ne bodo prejeli, od sredine maja na spletni strani (prek Vide) z davčno številko preverijo, ali jim je bil izračun poslan. Kdor informativnega izračuna ne bo prejel in je zavezanec za plačilo dohodnine, mora napoved za odmero dohodnine do konca junija vložiti sam.

Dohodninske napovedi ni treba vložiti tistim, katerih letni prihodki niso presegli 2.800 evrov. Informativnih izračunov prav tako ne bodo prejeli upokojeanci, če niso uveljavljali posebne olajšave za vzdrževane družinske člane in nimajo poleg pokojnine še več kot 80 evrov dohodkov. V. K.

Represija ali nujnost kaznovanja?

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Novi kazenski zakonik je v teh dneh dvignil precej prahu na državnozborskih klopeh. Med vidnejšimi novostmi, ki jih uvaja, so dosmrtni zapor, družbeno koristno delo in tako imenovana evidenca pedofilov.

Eden glavnih razlogov za posodobitev zakonika je, da je v obstoječem po mnenju njegovih avtorjev preveč ostankov totalitarnega sodstva. To se pozna tudi v predlogu samem, saj spreminja več kot polovico členov zdajšnjega zakonika.

Novosti zakonika Bistvene spremembe v kazenskem zakoniku se po besedah ministra za pravosodje Lovra Šturma nanašajo na področje zločinov zoper življenje in telo, ki razmejujejo umor in uboj. Za najhujša kazniva dejanja, kot so genocid, hudodelstvo zoper človeštvo, vojna hudodelstva ter dva ali več zaporednih umorov predvideva

Filozof in sociolog dr. Božidar Debenjak

dosmrtno zaporno kazen, medtem ko je bila doslej najvišja zagrožena kazen 30 let zapor. Za izrečene kazni do šestih mesecev zapor novi zakonik uvaja tudi možnost prestajanja kazni v hi-

šnem priporu ali na delu v korist dobrodelnih organizacij ali lokalni skupnosti.

Zakonik jasneje razmejuje posilstvo od kaznivega dejanja spolnega nasilja, saj je to v praksi mnogokrat povzročalo različne pravne opredelitve. Na novo se uvaja tako imenovana evidenca pedofilov. Pri vseh kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost in zoper zakonsko zvezo, družino in mladino pa zastaralni rok za kazenski pregon začne teči šele od polnoletnosti žrtve nasilja naprej.

Mnoge delavke bodo vesele novih določil kaznivih dejanj zoper delovno razmerje. V predlogu je namreč kot kaznivo dejanje opredeljeno preprečevanje no-

sečnosti v okviru dela. Kazniv je tudi tako imenovani mobing oziroma izsiljevanje ali nadlegovanje na delovnem mestu. V zvezi s področjem dela bo kaznivo tudi zaposlovanje na črno.

Med vidnejšimi novostmi so spremembe na področju kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime. Zakonik predvideva tudi novo razvrstitev kaznivih dejanj na gospodarskem področju – med njimi omenja zlorabo monopolnega položaja, tržne manipulacije, zlorabo bančnih kartic in goljufije na škodo Evropske unije.

Kaznivo bo celo obremenjevanje in uničevanje okolja. Med kazniva dejanja bo spadalo onesnaževanje morja in drugih voda z ladij, obremenjevanje okolja s hrupom, ki presega določene mejne vrednosti, ter nezakonito ravnanje z zaščitnimi živalskimi in rastlinskimi vrstami. Sankcionirana bo predrzna vožnja ali vožnja pod vplivom alkohola in mamil.

Razprava traja desetletje Glavni očitki opozicije v državnozborski razpravi pred tednom dni je bila domnevna neusklajenost besedila s stroko. V predstavitvi stališč poslanskih skupin je poslanec največje vladne stranke SDS Dimitrij Kovačič dejal, da je na javni predstavitvi v državnem zboru večina stroke zakonik podprla. »Od 38 sodelujočih jih je predlagani kazenskopравни zakonodaji nasprotovalo le 11, 26 jo je podprlo, eden pa se je vzdržal,« je dejal Kovačič.

Po mnenju opozicijskih strank je zakon preveč represiven. Tako v SD menijo, da ni potrebe po uvedbi dosmrtnih zapornih kazni.

Predlog novega kazenskega zakonika uvaja dosmrtno zaporno kazen.

Predstavnica te poslanske skupine Darja Lavtižar Bebler je med drugim kot dokaz navedla ugotovitve strokovne skupine Inštituta za kriminologijo na ljubljanski pravni fakulteti. Ta po njenih besedah kaže, da bi bilo dobro razmišljati celo o odpravi zdajšnje najvišje kazni (30 let zapor). Stranka predloga ne podpira, prav tako mu nasprotujejo v Zaresu in LDS. Poslanki Majdi Širca iz Zaresa se zdi prestrog, saj po njenih besedah kaznovalna politika ne daje pravih rezultatov. Opozicija je v razpravi večkrat opozorila tudi na razmerno kratkotrajno javno razpravo o kazenskem zakoniku.

Minister Šturm je te navedbe zavrnil in dejal, da javna razprava o novem zakoniku pravzaprav traja že dobro desetletje. Podprli so ga v vseh koalicijskih poslanskih skupinah, v SNS pa zakoniku ne bodo nasprotovali. Kot je prepričan prvak nacionalne stranke Zmago Jelinčič, je bil predlog novega zakonika pričakovani in »prav je, da smo do njega prišli«. Posebej je pohvalil določbo o uvedbi družbeno koristnega dela. Marjan Drofenik

Onesnaževanje okolja bo kaznivo.

Nosečnost ne bo ovira za zaposlitev.

iz koalicijske SLS je izpostavil dejstvo, da se je v javnosti razvila precej široka polemika o potrebnosti novega zakonika, predvsem glede uvedbe dosmrtnih zapornih kazni. Po njegovih besedah gre pri tem le za bolj čisto in pravno urejeno možnost, ki je bila skozi stranska vrata tako ali tako mogoča že doslej.

Minister Lovro Šturm zagovarja novi predlog kazenskega zakonika.

Dr. Debenjak: Glavna preventiva pred kaznivimi dejanji je v moralnem občutku, ki zavrača kazniva dejanja, država pa mora biti tista, ki ta moralni čut servisira.

O dosmrtnem zaporu Glavna očitka opozicijskih strank in dela strokovne javnosti sta torej neupravičenost dosmrtnih zapornih kazni in hitenje ministrstva z namenom, da bi bil novi zakonik sprejet še v tem mandatu. Glede slednjega minister za pravosodje Šturm meni, da so mnenja o reformi kazenskega zakonika deljena že več kot 12 let – vse od sprejetja obstoječega, ki pa je – kot smo omenili uvodoma – še močno vezan za nekdanji sistem. »Med republikami nekdanje Jugoslavije je Slovenija ena redkih, ki ima splošni del kazenskega zakonika v glavnem nespremenjen tak, kot je veljal v nekdanji Jugoslaviji. In ta je res potreben temeljite prenove,« meni minister. Glede dosmrtnega zaporu pa Šturm, ki dopušča možnost dopolnil k zakoniku, opozarja na razmišljanja profesorja na filozofski fakulteti in poznavalca področja dr. Božidarja Debenjaka. Kot poznavalec filozofije zgodovine in socialne filozofije je dr. Debenjak na nedavni javni predstavitvi mnenj v državnem zboru med drugim dejal, da je v določenih, sicer res redkih, primerih dosmrtna kazen potrebna. Glavna preventiva pred kaznivimi dejanji je po njegovih besedah v moralnem občutku in v zavračanju kaznivih dejanj; država pa mora biti tista, ki ser-

visira ta moralni čut. »Kazen seveda ne sme biti ne previsoka ne prenizka. Mora biti odtehtana, mora biti pravična,« je dejal dr. Debenjak in opozoril, da pri določanju kazni ne smemo streči splošnemu ljudskemu občutku. »Če boste vprašali splošni ljudski občutek, se bo morda našla celo večina za javno obešanje,« je dejal. A naloga kazenskega zakonika je prav v tem, da temu ljudskemu občutku dopove, da poseganje po življenju drugega, tudi če to naredi država, ni primerno. »Tista sankcija, s katero je najsramotnejše in najbolj grozljivo dejanje kaznovano, je zelo draga rešitev, ki se ji reče dosmrtni zapor,« je še dodal profesor Debenjak.

Profesorica kazenskega prava Alenka Šelih je na predstavi-

tvi kritizirala postopek priprav sprememb kazenskega zakonika, češ da je nastajal brez vednosti in sodelovanja širše pravne stroke. Po njenih besedah je v predlogu med drugim problematična odprava relativnega zastaralnega roka, ki bi lahko povzročil povečanje števila sodnih zaostankov. A vrhovni sodnik Mitja Deisinger, eden od soavtorjev zakonika, se s tem ne strinja. Po njegovo bo predlog kazenskega zakonika postopke pospešil. Odprava relativnega zastaralnega roka pa bo kvečjemu zagotovila, da sodniki

nekaterih spisov ne bodo več spravljali v omaro z namenom, da bodo relativno zastarali.

Še v tem mandatu? Tik pred koncem mandata je torej vlada v javnost posredovala besedilo, ki morda na nekaterih področjih še ni povsem dodelano, a je s stališča prenove kazenskega prava potrebno. Poleg tega večini ljudi vsaj vzbuja občutek večje pravne varnosti v državi, kar je v luči jesenskih volitev dober vtis. Kljub temu pa bi morda veljalo znova premisliti vsaj vprašanje, ali ima država pravico z dosmrtnim zaporom zločincu dokončno omejiti svobodo gibanja in pri tem ne dopustiti možnosti, da bo svoja dejanja nekoč iskreno obžaloval. ■

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

Zbiranje podpisov pod peticijo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Nesprejetje pokrajinske zakonodaje je voda na mlin najbogatejšim. Opozicija zasleduje le lastne interese, po državi pa zbirajo podpise za regionalizacijo.

ni zaživel, je regionalizacija, ki omogoča prenos pristojnosti in denarja na samostojne regionalne enote, to je pokrajine, kar pomeni, da med seboj povezana lokalna okolja v glavnem sama načrtujejo svoj razvoj, svojo prihodnost in določajo svoje prioritete.

Vse bi bilo drugače Kako bi bilo, če bi pokrajine v Sloveniji uvedli že pred desetimi leti? Slovenija bi bila danes drugačna, predvsem bi bila enakomerneje razvita, s tem pa bi bila tudi država kot celota bolj razvita. Pobudniki peticije so celo prepričani, da bi bil avtocestni križ z vsemi ključnimi povezavami že dograjen, prav tako razvojne osi, odprte bi bile nove in atraktivne gospodarske cone, zaradi prometne in splošne komunikacijske povezanosti pa bi bil zagotovo tudi pritok domačih in tujih naložb večji. Pritisk na zaposlovanje in življenje v Ljubljani bi bil manjši, nižje bi bile cene nepremičnin (tudi stanovanj), glavno mesto Slovenije bi imelo bistveno manj prometnih, komunalnih in socialnih zagat. Razvoj bi bil torej enakomernjši, življenje vseh državljanov bi bilo kvalitetnejše pa tudi vrednote bi bile nedvomno drugačne.

Za hitrejši in pravičnejši razvoj, za pokrajine – takšen je naslov peticije za pokrajine, ki jo podpisujejo državljani, pobudniki pa so v nekaterih občinah objavili naslov, kamor je mogoče poslati svoj podpis. Objavljamo ga tudi v našem tedniku.

niti približno enakih izhodiščnih možnosti, saj kraj rojstva in prebivališča praviloma pomeni veliko prednost ali veliko prikrajšanost v življenju,« menijo pobudniki. Ob tem dodajajo, da se ukrepi, s katerimi so dosedanje vlade poskušale vzpostaviti

enakomeren in uravnotežen razvoj ter ustaviti negativne smernice v razvoju, niso izkazali kot zadostni. Še več, veliko razvojnih sredstev so posredno spet dobili najbogatejši. Edini ukrep, ki se je v Evropi izkazal za uspešnega, v Sloveniji pa še

Zakaj peticija? Pobudniki peticije so v spremnem besedilu poziva zapisali, da se Slovenija ne razvija enakomerno. Razvoj Ljubljane je na primer ob zelo visoki startni osnovi daleč najhitrejši, preostala Slovenija znatno zaostaja, razlike pa se še povečujejo. Od leta 1995 do 2005 se je bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca v Ljubljani povečal za več kot 10 tisoč evrov, v vseh drugih regijah pa samo od 3 do 5 tisoč evrov. »To pomeni, da državljani nimajo

V poslanski skupini SDS tvorno sodelujejo pri pripravi zakonodaje.

Stranke s figo v žepu Zakaj še vedno nimamo pokrajin, čeprav bi njihova uvedba prinesla prednosti na vseh ravneh? Slovenske parlamentarne stranke so na začetku mandata leta 2004 začele trezno reševati problem neenakomernega razvoja države. S potrebno dv tretjinsko večino so spremenile ustavo in omogočile hitrejša postopke. Vlada se je nato odgovorno lotila priprave zakonodaje, pripravila besedila vseh potrebnih zakonov in se še pred sprejetjem v parlamentu usklajevala z vsemi političnimi strankami. Pri tem je

Poslanci NSi za devet pokrajin

Koalijska stranka Nova Slovenija (NSi) je pretekli teden sporočila, da se v stranki zavzemajo za uvedbo devetih pokrajin. To stališče naj bi bili oblikovali na podlagi pogovorov na terenu in nekaterih raziskav. NSi predlaga Prekmurje, štajersko, koroško, celjsko, osrednjeslovensko, gorenjsko, dolensko, severnoprimerjsko (goriško) in južnoprimerjsko (istrsko-kraško) pokrajino. V stranki pričakujejo, da bo državni zbor sveženj pokrajinske zakonodaje sprejel, čeprav opozicija pri tem ne želi sodelovati in je noče sprejeti. V NSi pričakujejo, da bo minister Žagar pripravil nov predlog zakona o ustanovitvi pokrajin.

načrtovala tudi prenos kar 1.300 milijonov evrov iz državnega proračuna na pokrajine, hkrati s tem pa tudi prenos številnih državnih pristojnosti, ki bi bile bližje ljudem. Dokazano je, da je vladna koalicija upoštevala pripombe opozicijskih strank, na lokalnem ravni (v občinah) pa je bila odprta daljša in obsežna razprava. Kar 87 odstotkov občinskih svetov je podprlo uvedbo pokrajin, projekt so podprli skoraj vsi slovenski župani, prav tako obe reprezentativni združenji občin in državni svet. Pomembno je tudi to, da uvedbo pokrajin podpirajo

gospodarstveniki po vsej državi, člani razvojnih združenj civilne družbe ter vsi tisti državljani in državljanke, ki projekt resnično poznajo. Kljub vsemu naštetemu in dokazanim prednostim uvedbe pokrajin pa so zatajili voditelji (in s tem seveda poslanci) političnih strank, ki so v tem mandatu v opoziciji. Slednji so že v prvi parlamentarni obravnavi onemogočili nadaljevanje sprejemanja zakonodaje in s tem zaprli tudi možnosti za dopolnitve in izboljšave predlogov.

Namen peticije Kaj želijo doseči pobudniki peticije za pokrajine? Pravijo, da si ne želijo, da se Slovenija še naprej centralizira, da se o vsem odloča v Ljubljani, ne želijo si več zamujanja pri odpravljanju razvojnih zaostankov, zato so sestavili peticijo in državljane pozivajo, naj jo podpišejo in odpošljejo na omenjeni naslov. Vlado in vladno koalicijo pozivajo, da deloma dopolni predlog zakona o ustanovitvi pokrajin in ga znova vloži v parlamentarni postopek. Opozicijske stranke (in s tem tudi njihove voditelje) pa pozivajo, naj še enkrat premislijo o svojem ravnanju, naj pri vnovičnem glasovanju v državnem zboru podprejo regionalizacijo in s tem omogočijo enake izhodiščne možnosti za razvoj celotne Slovenije. **D**

O prenosu nalog v pristojnost pokrajin

Pretekli teden se je v parlamentu spet zapletlo. V okviru glasovanja pri drugi obravnavi zakona o prenosu nalog v pristojnost pokrajin so opozicijske poslanske skupine sejo obstruirale. To pomeni, da so poslanci petih opozicijskih strank (LDS, SD, Zaresa, nepovezanih poslancev pod vodstvom Saša Pečeta in SNS) sejo pred glasovanjem zapustili. Opoziciji se je pridružila tudi poslanska skupina DeSUS. V dvorani je tako ostalo le 45 poslancev, eden premalo za sklepčnost. To je pomenilo, da državni zbor ni mogel odločiti o edinem dopolnilu, ki so ga k zakonu vložile koalicijske poslanske skupine SLS, SDS in NSi. Po treh neuspešnih poskusih je predsedujoči seji Vasja Klavara (DeSUS) napovedal, naj bi glasovanje o tej točki opravili pozneje na tej seji, po dogovoru z vodstvom državnega zbora. Ta njegova odločitev je po vrnitvi opozicijskih poslancev, in ko je DZ že prešel k drugim točkam, naletela na odziv v opoziciji. Jožef Školč (LDS) je spraševal, »ali je bil zakon sprejet ali ne«, kar je bilo neresno. V tem času je potekal tudi posvet vodij opozicijskih poslanskih skupin (na predlog Saša Pečeta, ki je v tistem trenutku izbral svojo moč podpredsednika), na njem pa je sodeloval tudi minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar ter pojasnjeval zakon, ki ima približno 400 členov, o edinem dopolnilu, ki so ga k zakonu vložile koalicijske poslanske skupine SLS, NSi in SDS, pa ni razpravljal noben opozicijski poslanec. Po posvetu se je obravnava zakona nadaljevala in v nekaj minutah tudi končala. In čemu so nasprotovali opozicijski poslanci ter poslanci DeSUS? Po njihovem mnenju »način sprejemanja pokrajinskih zakonov ni pravi«. Menijo, da bi moralo biti najprej določeno število pokrajin. Kot je znano, je vlada predlagala ustanovitev 14 pokrajin, kar je bil politični dogovor, dosežen tudi z razpravami v lokalnih skupnostih.

Opozicija nagaja na vse načine.

Kako oddati svoj glas?

Kaj mora narediti tisti, ki se strinja z uvedbo pokrajin in želi podpisati peticijo, ker so ga argumenti za uvedbo pokrajin prepričali? Lahko poišče, kje v lokalni skupnosti zbira podpis, obrazec peticije lahko izreže iz kakšnega časnika, ki ga je objavil, lahko pa le na list papirja napiše naslov: Peticija za pokrajine, spodaj pa napiše svoje ime in priimek, naslov in se podpiše. Tako izpolnjeni list pošlje na naslov: Peticija za pokrajine, p. p. 3594, 1001 Ljubljana. Na obrazec ali list papirja se lahko podpiše toliko ljudi, kolikor se jih pač želi.

Za hitrejši in pravičnejši razvoj, za pokrajine

Brezplačno in anonimno. Podpisniki peticije ne bodo nikoli razkrani. Podpisniki peticije bodo obveščeni o poteku postopka. Podpisniki peticije bodo obveščeni o poteku postopka. Podpisniki peticije bodo obveščeni o poteku postopka.

PETICIJA ZA POKRAJINE	
ŠT.	IME IN PRIIMEK
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	
41	
42	
43	
44	
45	
46	
47	
48	
49	
50	

Podpisnik peticije se obvezuje, da bo svojo peticijo oddal v roku 14 dni od dneva oddaje. Podpisnik peticije se obvezuje, da bo svojo peticijo oddal v roku 14 dni od dneva oddaje. Podpisnik peticije se obvezuje, da bo svojo peticijo oddal v roku 14 dni od dneva oddaje.

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Navzkrižje interesov

Maruša Mihelčič, foto: A. Fevžer/STO, arhiv Demokracije, Žurnal24

Organizacije za varovanje in ohranitev Triglavskega narodnega parka opozarjajo na neustrezen način upravljanja, ki naj bi ga prinašal novi zakon. Bohinjska občina si prizadeva za prebivalcem prijaznejšo zakonodajo.

Slednja naj bi omogočala razvoj predvsem na območju varovanih gozdov in naselij Fužinarskih planin, Vogla in obrežja Bohinjskega jezera. Ministrstvo za okolje in prostor je poskušalo pri pripravi predloga zakona upoštevati čim več predlogov in pripomb vključenih akterjev, kar pa je velika težava, saj so mnenja in interesi glede razvoja omenjenega območja precej različni. Na ministrstvu se zavedajo, da vseh stališč ne bo mogoče upoštevati, saj v nekaterih ključnih točkah prebivalstvo na območju Triglavskega narodnega parka (TNP) in okoljevarstveniki ne morejo najti skupnega jezika.

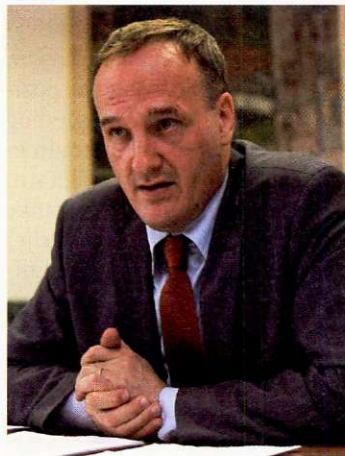
Tri varstvena območja Predlog novega zakona o TNP predvideva delitev parka na tri območja. Za prvo varstveno območje, ki bo obsegalo osrednji del parka, bodo veljale najstrožje prepovedi. V njem bo prepovedana graditev novih

cest in objektov, vožnja z motornimi vozili, paša za živali z izjemo tradicionalne. Na tem območju se ne bo smelo trgati prosto živečih rastlin, ribariti in loviti ter prirejati javnih shodov in zborovanj. Ta del parka naj bi bil namenjen izključno varstvu narave in planinarjenju. V drugem varstvenem območju so prepovedi zelo podobne, vendar v nekaterih pogledih manj stroge. V nasprotju s prvim varstvenim območjem bo tu dovoljena paša živali, trajnostno gospodarjenje z divjadjo, vzdrževanje obstoječih dostopov do kmetijskih zemljišč, postavljanje senikov in vožnja z motornimi vozili. Zakon naj bi na tem območju omogočil in dopuščal sonaravno gozdarstvo in kmetijstvo ter tradicionalno gospodarjenje z naravnimi viri. Za Bohinjsko jezero naj bi veljalo nekaj izjem in pravil, ki omogočajo izvajanje rekreativnih, športnih in tradicionalnih prireditev, vožnjo z

motornimi čolni in kopanje v jezeru. Prepoveduje pa širitev obstoječega kampa. Za tretje območje ni tako strogih omejitev, saj so vanj vključena predvsem že poseljena območja. Kljub temu pa prepoveduje letenje pod 3.500 metri, uničevanje narave in kurjenje lesnega ognja. Zaradi milejših določil bi se lahko nekatera naselja zaradi

naravnih in kulturnih danosti turistično razvila. Primer takega naselja je vas Ukanc, kjer so potrebe po graditvi gostinskih in turističnih zmožljivosti popolnoma upravičene. Vendar bi bila dopustna le graditev turističnih zmožljivosti za manj kot osemdesetimi ležišči.

Podpora zakonu Bohinjski občinski svetniki so predlog zakona o TNP, ki je bil pred tedni vložen v vladni postopek, podprli in stališče posredovali ministrstvu za okolje in prostor. Bohinjci so zadovoljni, saj predlog zakona upošteva štiri točke, ki so za prebivalce parka izjemnega pomena. Menijo, da ima načrtovani zakon primerno podlago za nadaljnjo obravnavo v državnem zboru. Čeprav so bile upošte-

Minister poudarja, da je potrebno sožitje med naravovarstvenimi in razvojnimi interesi.

TNP se bo po novem delil na tri varstvena območja z različnimi omejitvami.

vane samo štiri zahteve od sedmih, so si na bohinjski občini enotni, da je predlog zakona o TNP velik dosežek. Okrog TNP se že nekaj let krešejo mnenja, odpirajo polemike in križajo interesi, zato je pomembno, da sprejmejo predlog, v nadaljnjem postopku pa poskušajo uveljaviti še druge tri zahteve.

Oviranje nima smisla V predlogu zakona niso bila upoštevana stališča bohinjskega sveta glede prenosa sedeža javnega zavoda TNP, meje območja parka pri Fužinarskih planinah in zastopstva Občine Bohinj v javnem zavodu TNP. Predlog ni podprl stališča, da bi Bohinj postal sedež uprave TNP namesto Bleda, čeprav so v preteklih letih vložili veliko sredstev v obnovo upravne stavbe zavoda TNP. Zavrnjena je bila tudi zahteva po predstavniku v svetu zavoda, čeprav je Bohinj lokalna skupnost z največ prebivalci. Kritična točka je 80-odstotno financiranje, ki ga je

obljubila država, v okviru razvojnih spodbud za parkovne občine, ki ni omenjeno v nobenem od členov predloga zakona.

Kljub nekaterim pritožbam in opombam so s predlogom načeloma zadovoljni, saj bodo z njim nekatera območja dobila možnosti za razvoj. V to spadata tudi Bohinjsko jezero in Vogel, ki bo po novem lahko dobil zbiralnik za vodo, s čimer bodo omogočili umetno zasneževanje, zaradi tega pa se bo povečalo število gostov. Ob jezeru bo treba obnoviti in dopolniti turistično infrastrukturo, čemur bo novi zakon naklonjen. Do pomembne spremembe bo prišlo tudi na področju nastanitvenih objektov, kjer se bo število ležišč lahko povečalo do šestdeset oziroma osemdeset.

Kruta usoda TNP S predlogom zakona so nezadovoljne zlasti okoljevarstvene organizacije, ki so sodelovale pri pripravi in si priza-

Strožje kazni za kršilce predpisov

devale za strokovni pogled na tako občutljivo območje. Naravovarstveniki bodo prek dvomesečne javne obravnave poskušali aktivno delovati in si v tem obdobju prizadevali ohraniti naš edini nacionalni park. Vendar se bojijo, da bodo prevladali razvojni interesi, ki bi po njihovo začrtali klavno usodo TNP. Prav tako si tudi v javnem zavodu TNP na marsikaterem področju želijo strožje zakonodaje, še posebej na prvem varstvenem območju. Vendar se jim zdi ta čas nesmiselno zakonu nasprotovati, saj je bistveno, da je slednji končno sprejet. Nanj so čakali kar devet let, stari zakon pa je že dotrajan in ga na zavodu zelo težko izvajajo. Zavedajo se tudi, da jim bo sprememba zakona prinesla številne novosti, naloge in pooblastila, vendar je to pot, ki vodi do ustreznega zavarovanja, ohranitve, razvoja in upravljanja območja TNP.

Čas za spremembe Minister za okolje in prostor Janez Podobnik je poudaril, da je namen novega

zakona nadgradnja in posodobitev pravnih rešitev, prilagoditev novim družbenopolitičnim razmeram, spodbujanje trajnostnega razvoja v parku živečega prebivalstva, varovanje naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti. »Usmeritev Vlade Republike Slovenije je nedvomno v nadaljevanju varstva narave v okviru zavarovanih območij, v smeri varovanja biotske in pokrajinske raznolikosti Slovenije ter ohranjanja avtentične krajinske identitete poselitvenih in krajinskih značilnosti. Vendar je Triglavski narodni park edini narodni park, ki je simbol slovenskega varstva narave. Vlada želi to območje zavarovanja še nadgraditi in posodobiti ob upoštevanju mednarodnih varstvenih standardov in kriterijev,« piše Podobnik. Zakon o TNP želi posodobiti zakon, ki je v veljavi že 27 let ter zato dotrajan in neustrezen. Minister je njegovo izvajanje obljubljal že ob koncu mandata, vendar skeptiki menijo, da do tega ne bo prišlo pred koncem leta 2009. **D**

Novi zakon, ostre kazni

Zakon o TNP, ki naj bi po predvidevanju nekaterih skeptikov začel veljati šele konec prihodnjega leta, prinaša visoke kazni za kršilce.

- **Od 100 do 1.000 evrov:** vožnja s kolesom zunaj za to določenih območij, parkiranje počitniške priklole zunaj za to določenih mest, spuščanje pes brez povodca ...
- **Od 500 do 3.000 evrov:** neupoštevanje prepovedi letenja z balonom, zmajem ali jadralnim letalom, uporaba motornih sani ...
- **Od 1.000 do 4.000 evrov:** utrganje prosto živeče rastline (vključno z glivami) v komercialne namene, odvzem mivke, peska ali prod iz strug ...
- **Od 2.000 do 5.000 evrov:** lov in ribolov v prvem varstvenem območju, graditev hotela z več kot osemdesetimi ležišči v naselju, graditev novega vikenda, planinske ali lovske koč, uporaba gensko spremenjenih organizmov, naselitev živali in gojenje rastlin tujerodnih vrst ...

Med Argentino in Slovenijo

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Argentina je po drugi svetovni vojni postala nova domovina za marsikaterega Slovenca, ki se je iz Slovenije moral umakniti. Takšna je ljubljanska družina Dolinar, ki je morala povojnim oblastem prepustiti svoje imetje.

Slovensko meščanstvo je bilo v Ljubljani pred drugo svetovno vojno v vzponu, mnogi med njimi so bili celo nadpovprečno uspešni v svojih podjetjih in so zaposlovali za tisti čas veliko ljudi. V tem smislu je zagotovo izstopala družina Dolinar, ki je bila znana po svoji parni pekarni – slaščičarni na Poljanski cesti 19 v Ljubljani pa tudi po slaščičarni Pred škofijo 11. Zgodba o njej je predstavljena na razstavi v Muzeju novejšje zgodovine z naslovom Slovensko meščanstvo – Od vzpona nacije do nacionalizacije (1848–1948). Projekt razstave so vodili dr. Jože Dežman, dr. Jože Hudales in dr. Božo Jezernik. O

Dolinarjevih pa je bil posnet tudi dokumentarni film in družinsko zgodbo pripoveduje prav vnukinja podjetnika Franca Dolinarja Marjetka (Margarita Marija) Dolinar. Za scenarij filma je poskrbela Monika Kokalj Kočvar, režiral pa ga je Vasten Valič. Nastala je pretresljiva osebna zgodba družine Dolinar, odprlo se je okence v preteklost in se odstrlo ogledalo, v katerem se je verjetno zagledala še marsikatera slovenska družina, ki ji je razcvet in razvoj surovo pretrgala politika novega družbenega reda po drugi svetovni vojni in zablemba premoženja. Edina »krivda« Dolinarjeve dru-

žine, ki je dajala zaposlitev in pošten zaslužek ne samo mnogim Ljubljančanom ter tudi v svojih najboljših časih ni pozabila na velikodušnost, je bila samo v tem, da so imeli več kakor drugi.

Hiša kruha Zgodba družine Dolinar se je začela kot klasična slovenska zgodba o uspehu, malo podobna tisti, ki jo opisuje slovenski pisatelj Janez Jalen v trilogiji Vozarji. Franc Dolinar je prišel v Ljubljano s petnajstimi leti in z veliko željo, da bi postal pekovski mojster. Rojen je bil v Zaklancu pri Horjulu, pekovskega dela je bil vajen, a si je želel več. Delati

je začel pri gospe Josipini Jančar, ki je že tedaj vodila pekarno na sedanjem Ciril-Metodovem trgu 11 nasproti ljubljanske stolnice. Franc je bil pošten in delaven, zato ga je gospa Jančarjeva, ki je bila brez potomcev, postavila za svojega naslednika in dediča. Mladi gospodar je posodobil pekarno. Tako je bila parna pekarna in slaščičarna Dolinar med obema vojnama ena najsodobnejših pri nas. Že v 20. letih 20. stoletja je Franc razširil dejavnost in kupil še sosednjo hišo na Ciril-Metodovem trgu 10, poleg tega je v tistem času odprl pekarno na Poljanski cesti 19. Najmodernejšo opremo zanj

Razstavnino pano v Dolinarjevi sobi na razstavi

Marjetka Dolinar je slikarka.

je dal pripeljati z Dunaja. Dolinarjeva pekarna je slovela kot »Betlehem, hiša kruha«, saj iz nje nihče ni odšel lačen. Tudi o tem pripoveduje priča v dokumentarnem filmu o Dolinarjevih.

Povojno razdejanje Franc Dolinar je bil radodaren in je poleg drugega prispeval za nove zvono-ve v ljubljanski stolnici. Deloval je tudi v tedanji obrtni zbornici in je za svoje zaposlene dobro skrbel. »Veliko pove podatek, da mnogi med tistimi, ki so bili zaposleni v pekarni Dolinar, po vojni še veliko let niso dobili dela,« pripoveduje Marjetka Dolinar. Njen ded Franc je imel pet otrok, dva sinova in tri hčere, za katere je poskrbel, da so bili dobro izobraženi. Starejši sin France je postal duhovnik, mlajši Alojz, oče pripovedovalke v dokumentarcu Marjetke Dolinar, pa je bil namenjen za naslednika očeta, ki je umrl še pred drugo svetovno vojno, leta 1938. Ker je bil sin Alojz po očetovi smrti še premlad za podjetje, je pekarno naprej skrbno vodila njegova mati in rodbini Dolinar je kar dobro kazalo kljub vojni in čeprav so morali vedno oddati del kruha in peciva bodisi Italijanom, bodisi Nemcem, če so ga zahtevali. »Plenil ni ne Italijan in ne Nemec, plenil je Slovenec,« pripoveduje Marjetka Dolinar v dokumentarnem filmu. Povojna razlastitev je življenje postavila na glavo. Prišel je trenutek, ko so se morali Dolinarjevi otroci umakniti iz Ljubljane, njihova mati pa je, strta, umrla 11. maja 1945 v ljubljanski bolnišnici. France Dolinar, duhovnik, esejist, politolog in zgodovinar, je odpotoval v Rim, kjer je pozneje živel in umrl.

Tri Dolinarjeve hčere so bile zaprte v ljubljanskih zaporih. Ko so jih izpustili, so živele na podstrešju ene od odvzetih družinskih hiš in se kasneje preživljale s skromno trgovinico. Mlajši sin Alojz je odpotoval v Argentino. Ker je bil že izučen pekovski mojster, je lahko začel novo življenje – v Buenos Airesu je odprl malo tovarno, v kateri je ves čas izdeloval le dvoje: španske veterce in krokant. V Argentini si je ustvaril družino, v njej pa malo Slovenijo. Kot za mnoge slovenske izseljence v Argentini je bil tudi za Dolinarjeve tri otroke, sina Francija ter hčeri Andrejko in Marjetko, prvi jezik slovenščina; te se sedaj uči že četrta generacija.

V domači zemlji Alojz Dolinar je svoje življenje sicer sklenil v Argentini, a si je vedno želel še priti v Slovenijo. Kot pravi njegova hči, je vedno govoril: »Če ne drugače, pa po smrti!« Pri tem je prav pretresljiva zvesta podpora njegove žene: »Kamor greš ti, grem tudi jaz.« Želja zakoncev Dolinar se je izpolnila po zaslugi njune hčere Marjetke; pokopana sta v družinski grobnici na ljubljanskih Žalah. Slikarka Marjetka Dolinar – po osamosvojitvi Slovenije je poskrbela za popravno krivic, ki jih je bila deležna rodbina Dolinar – živi v Ljubljani od leta 1992. Za selitev v domovino svojih prednikov se je odločila po nekaj obiskih Slovenije in udeležbi na plebiscitu za samostojno Slovenijo. V Ljubljani slika in razstavlja ter nadaljuje tradicijo svojega deda Franca Dolinarja v smislu, da je na svetu treba narediti še veliko dobrega. **D**

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
+ 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Tedenski utrip

PROGRAM ZA SLOVENSKO MANJŠINO

Predsednik deželne vlade Furlanije - Julijske krajine (FJK) Riccardo Illy je na srečanju s političnimi predstavniki Slovencev v Italiji na Opčinah pri Trstu dejal, da želi v svojem prihodnjem mandatu sprejeti izvršilne norme za izvajanje deželnega zakona za Slovence. Njegov volilni program

Damijan Terpin, SSK

za mandat 2008–2013 je v skrajšani obliki preveden tudi v slovenščino. Med njegovimi cilji je sprejetje izvršilnih norm za izvajanje deželnega zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki je bil sprejet jeseni leta 2007. Srečanja se je udeležilo več kandidatov slovenske narodnosti, ki nastopajo na listah strank, ki podpirajo Illyja. Slovenci, katerih cilj je predvsem izvajanje zaščitne zakonodaje, kandidirajo na listah Demokratske stranke: Igor Dolenc in Majda Bratina, ter koalicije levih in ekoloških strank Mavrične levice: Igor Kocijančič in Marko Marinčič. Novost letošnjih deželnih volitev je samostojen nastop Stranke slovenske skupnosti (SSK) po petnajstletni odsotnosti. Najvidnejši kandidat na listi SSK je pisatelj Boris Pahor, poleg njega pa med drugimi deželni tajnik SSK Damijan Terpin.

VESELI V CLEVELANDU

V petek, 11. aprila, bo Radio Slovenija priredil koncert in ples v clevelandski župnijski dvorani. Nastopili bodo ansambel Veseli svatje iz Slovenije in ameriški talenti vključno s Korotanom ter slovenski cerkveni zbor. Radio Slovenija bo na tak način prikazal kulturno življenje slovenske skupnosti v ZDA in Kanadi. Program bodo posneli in ga predvajali na Radiu Slovenija.

Veseli svatje pri izseljencih

SOVRAŽNO RAZPOLOŽENJE

Narodni svet koroških Slovencev je na spletnih straneh objavil odziv na Haiderjeve trditve o nevarnosti slovenskega zastopstva v deželnem zboru. NSKS je obsodil njegovo odklanjanje dvojezičnih napisov v Dobrli in Žitari vasi, ki je po mnenju NSKS na tako nizki ravni, da ne zasluži komentarja, ker se obsoja samo. NSKS se čudi manjšinski politiki Avstrijske ljudske stranke (ÖVP), saj njena utemeljitev, zakaj se ni treba bati izvolitve slovenske liste v deželni zbor, meji na hujskanje ljudstva in je očitna žalitev vse slovenske narodne skupnosti. Ker zvezna ÖVP ne kaže pripravljenosti, da bi spremenila svojo politiko popolne blokade, namerava NSKS v prihodnjih tednih informirati njene krščansko-socialne sestrinske stranke na evropski ravni o njenem manjšini sovražnem ravnanju. Svojo namero NSKS utemeljuje z mnenjem, da nekdanji zvezni kancer Schüssel, ki bi želel v EU prevzeti pomembno vlogo, zanjo ni primeren, ker ima problematičen odnos do manjšinskih pravic in pravne države.

Rudi Vouk, podpredsednik NSKS

Prihodnost Balkana je znotraj EU

Ana Müllner, foto: Gregor Pohleven

Ob neformalnem srečanju zunanjih ministrov EU, ki je v petek in soboto potekalo na Brdu pri Kranju, smo se pogovarjali z bolgarskim zunanjim ministrom Ivaylom Kalfinom.

Spoštovani gospod minister, v Slovenijo ste prišli zaradi dvo-dnevnega neformalnega srečanja zunanjih ministrov Evropske unije. Kaj so bile glavne teme pogovorov?

Z evropskimi kolegi smo govorili o ta čas največjih prioritetah evropske zunanje politike in nedvomno največji izziv je vprašanje Zahodnega Balkana. Slovenija je prva izmed novih članic EU, ki jo je doletela čast predsedovanja, poleg tega pa dobro poznate tudi problematiko balkanske regije. Menim, da je bila zelo dobra ideja, da se je Slovenija osredinila na problematiko Zahodnega Balkana. Kot druga tema izredno velikega pomena je prihodnost odnosov med EU in Rusijo. Odnosi med

Rusijo in EU so se predolgo zana-marjali, zato z veseljem pozdravljam namero slovenskih gostiteljev, da se pogovarjamo o tem. Poleg tega moramo tudi v prihodnje veliko pozornosti posvečati bližnjevzhodnemu mirovnemu procesu in medkulturnemu dialogu, ki ga je slovensko predsedstvo postavilo v središče svojih prednostnih nalog.

Kako ocenjujete dosedanje slovensko predsedovanje?

Mislim, da se je slovensko predsedstvo v zadnjih treh mesecih izkazalo kot dobro in predvsem učinkovito. Slovenija si kot prva novinka na čelu sedemindvajsetice želi dobro izpeljati zadano nalogo in mislim, da ji to za zdaj dobro uspeva. Slovenija kot del

regije, h kateri spadamo tudi mi, se je zelo dobro znašla pri izbira-nju prioritete in hkrati poskrbela za napredovanje povezave.

Bolgarija je skupaj z Romunijo lani postala polnopravna članica EU. Takrat so bile izredno glasne kritike tistih, ki menijo, da sta državi v EU vstopili prekmalu ter predvsem zaradi političnih in gospodarskih interesov. Kakšen je vaš odgovor na te očitke?

Prvi rezultati so že pokazali, da je bila širitev izredno uspešna prav za vse; tako za nove kot tudi za stare članice. Stare članice so s širitvijo EU pridobile izredno veliko, še več pa smo pridobili mi. Širitev na sedemindvajset članic lahko jemljemo kot enega najuspešnejših projektov EU

do sedaj. Strinjam se, da so pri tem določeno vlogo igrali tudi politični in gospodarski interesi, a če ti interesi ne bi obstajali, bi EU še vedno obsegala samo petnajst članic. Bolgarski vstop v EU se mi ne zdi prezgoden, kot tudi ne vstop katere koli nove članice v povezavo.

Kot marsikatera nova članica EU ima tudi Bolgarija komunistično preteklost. Ali danes lahko govorimo o vplivu nekdanjih komunističnih struktur v moderni Bolgariji?

Pogovori o tem, ali je bolgarska tranzicija že končana, potekajo že nekaj let. Politično gledano imamo izredno močno in stabilno demokracijo. Tudi po gospodarski plati se lahko le pohvalimo; v zadnjih sedmih, osmih letih smo dosegli izredne gospodarske rezultate in te samo še nadgrajujemo. Mislim, da smo tako mi kot

Mislim, da se je slovensko predsedstvo v zadnjih treh mesecih izkazalo kot dobro in predvsem učinkovito.

druge članice EU s komunistično preteklostjo preteklost dokončno pustili za seboj.

Bolgarija je v zadnjih letih prehodila dolgo pot; postala je članica Nata in EU ter je danes zgled drugim državam v regiji, ki želijo vstopiti v evroatlantske povezave. Kako nameravate pomagati tem državam v svojem sosedstvu?

Trdno sem prepričan, da je prihodnost Balkana v EU. A proces približevanja prinaša številne obveze tako na strani EU kot tudi na strani držav kandidat. Bolgarija se je na polnopravno članstvo pripravljala osemnajst let in zanj smo se morali izredno potruditi. Po naših izkušnjah je bilo treba sprejeti evropske vrednote na vseh področjih državnega delovanja, kot so gospodarstvo, politika in sodstvo. To se ne zgodi čez noč, ampak je potrebnega veliko časa, in tega se morajo države dobro zavedati. Poleg tega pa močno poudarjamo pomen sodelovanja med državami v regiji – tako s članicami EU kot z drugimi državami. Samo s sodelovanjem lahko rešimo skupne težave, kot je npr. tihotapljenje. Poleg tega imamo veliko skupnih interesov, kot je npr. graditev skupne prometne infrastrukture in meddržavno policijsko sodelovanje. Zelo je pomembno, da takšno sodelovanje poteka v luči priprav na vstop v EU. Za nas je torej pomoč drugim državam v regiji in sodelovanje na meddržavnih ravneh ena od prioriteta zunanje politike.

Bolgarija je neodvisno Kosovo priznala pred dobrim tednom dni. Ali menite, da se bodo zaostrovanja po razglasitvi neodvisnosti kmalu končala ali se v resnici šele dobro začnajo?

Aktualno stanje na Kosovu je posledica vsaj dvajsetletne napačne politike, genocida, napetosti med obema etničnimi skupinama, in desetletnega protektorata ZN. Ves ta čas so napetosti med Beogradom in Prištino le naraščale. Zato je rahlo utopično govoriti o naglem pobotanju obeh narodov. Sedaj poskušamo spodbuditi Beograd, naj se sprijazni z realnim stanjem. Seveda ne pričakujemo, da se bodo Srbi veselili izgube ozemlja. Za stabilnost na območju moramo vsi tesno sodelovati. Ustaviti moramo nasilje in zvišati stopnjo demokracije ter čim prej stopiti na pot približevanja EU. Če se bosta tudi Beograd in Priština zavedala tega in se morda celo kmalu pobotala, bosta državi stopili na skupno pot, kar bo obema prineslo samo pozitivne posledice.

Bolgarski vstop v EU se mi ne zdi prezgoden kot tudi ne vstop katere koli nove članice v povezavo.

Skupaj z Grčijo je bila tudi Bolgarija vedno vpletena v spor okoli imenovanja Republike Makedonije. Kje vidite rešitev tega dolgotrajnega spora?

Bolgarija je že priznala Republiko Makedonijo in razumemo potrebo Grčije, ki želi končati ta problem. V geografskem smislu je Makedonija pokrajina, ki se razteza v vseh treh državah. Treba je najti rešitev, ki bi za vedno končala spor okoli rabe imena Makedonija in bi hkrati ustrezala vsem vpletenim. Brez tega bo izredno težko doseči dobre med-sosedske odnose, brez katerih žal ne gre. Tudi Makedonija bi se morala bolje zavedati, da je od tega močno odvisno njeno članstvo v Natu in EU, in bi morala biti bolj pripravljena na sklepanje kompromisov. Želeli bi, da se to vprašanje razreši pred vstopom Makedonije v Nato, ker tako spor med Grčijo in Makedonijo ne bo preprečil makedonskega približevanja Natu in EU.

Kakšen je položaj medijev v današnji Bolgariji? Ali jih lahko opišemo kot popolnoma neodvisne?

Bolgarski mediji so popolnoma neodvisni. Kot politik lahko rečem, da so zelo neprijazni (smeh) ne glede na to, kdo je na oblasti. Menim, da je to pravilno in dokazuje delovanje demokracije.

Bolgarska vlada je lani začela izvajati zelo ambiciozne refor-

me na mnogih področjih državnega delovanja. Eden glavnih ciljev reform je zmanjšati stopnjo korupcije, ki je najbolj žgoč problem današnje Bolgarije. Ali vam bo z omenjenim svežnjem reform uspelo izkoreniniti ali vsaj zmanjšati korupcijo?

Mislim, da nam bo to uspelo. Ko smo vstopili v EU, smo skupaj z evropsko komisijo in državami članicami vzpostavili t. i. sistem za preverjanje in sodelovanje, ki se osredinja na notranje in pravosodne zadeve ter tako hkrati močno zadeva tudi

vprašanje korupcije. To je bila v času priprav na vstop v EU ena glavnih prioriteta. Sedaj je v veljavi še en učinkovit sistem, ki je bil narejen za čim večjo transparentnost in s katerim želimo povsem izkoreniniti korupcijo v državi. Ta proces se nam zdi kot izredno pozitiven; najprej zaradi povečane transparentnosti in zato, ker se lahko vsi v Bolgariji, tako tisti v vladnih službah kot v gospodarskih institucijah, zavedajo, da se lahko pregleduje in objavi njihovo poslovanje. To je pripeljalo tudi do prej omenjenih reform, ki bodo najbolj spremenile pravosodni sistem. Lani so sodišča obravnavala kar 15 primerov korupcije, v katere so bili vpleteni ljudje na visokih položajih. V nekaterih od njih se je sojenje že končalo, v drugih pa sodni epilog še pričakujemo. To je le eden od dokazov, da čedalje bolj napredujemo, in verjamem, da bo napredek v prihodnje še vidnejši.

Bolgarija je kot šesta članica EU ratificirala prenovljeno lizbonsko pogodbo. Ali pričakujete, da bodo druge članice kmalu sledile vašemu zgledu? Ali lizbonsko pogodbo vidite kot rešitev težav, s katerimi se EU sooča v 21. stoletju?

Nemogoče je, da bi z lizbonsko pogodbo rešili vse težave, je pa vseeno izredno pomemben korak. Pogodba opredeljuje politično perspektivo EU, kar je nujen korak po neuspehu skupne ustavne pogodbe. To je bil

zelo ambiciozen projekt, ki pa nam žal ni uspel. Prenovljena lizbonska pogodba stremi k povečanju učinkovitosti povezave in Evropejce postavlja v središče dogajanja, tako da daje vsakemu Evropejcu možnost, da vpliva na politiko, ki mu kroji vsakdanjik. To je zelo velik korak v razvoju EU. Pričakujemo, da bodo pogodbo ratificirale vse članice do konca leta in da bo tako lahko čim prej začela veljati ter da bomo na tej podlagi leta 2009 lahko izvedli volitve v evropski parlament.

Za konec še vprašanje, kakšni so po vašem mnenju odnosi med Bolgarijo in Slovenijo?

Menim, da so odnosi med državama zelo dobri. Sloveniji smo zelo hvaležni za vse nasvete, ki smo jih dobili od nje tako glede spremembe političnega sistema kot tudi glede nasvetov v času pristopnih pogajanj z EU. Tudi sedaj, ko smo del evropske družine in del Nata, imamo skupnih veliko projektov. Povezuje nas predvsem Zahodni Balkan in njegova problematika ter priprave na povezovanje sredozemskih držav. Aktivno sodelujemo pri več projektih zunanjepolitične, gospodarske in infrastrukturne narave. Glede na naravo teh projektov lahko naše sodelovanje ocenim kot odlično. V prihodnje bo priložnosti za sodelovanje še več in ne dvomim, da bomo odnose med državama še utrdili. ■

Edinstven grob

Na vzhodu Makedonije so odkrili naselje in grobišče iz mlajše kamene dobe. Arheologi so pri kopanju v Krupištu blizu Štipa našli na grob, star 9000 let, ki je edinstven na celotnem Balkanu. Truplo moškega je bilo zakopano le 30 centimetrov pod zemljo. Na mestu izkopavanja so našli tudi temelje hiše iz lesa in trstike, ostanke ognjišča in preprosto kameno orodje. Nahajališče je na trasi prihodnjega vodovoda. Na tem območju so doslej našli 44 pomembnih arheoloških najdišč.

Antarktika Satelitski posnetki podatkovnega centra za sneg in led Univerze v Koloradu so poka-

zali, da je del ledene plošče Wilkins na Antarktiki začel razpadati. Velik del ledene plošče je začel razpadati 28. februarja, ko se je od nje odtrgala ledena gora, ki je merila 41 krat 2,4 kilometra.

Premikanje ledene gore je povzročilo razpad notranjosti plošče, pri čemer je 414 kvadratnih kilometrov njene površine že izginilo. Velik del 12.950 kvadratnih kilometrov velike ledene plošče Wilkins je zdaj podprt s 5,6 kilometra dolgim kosom ledu med dvema otokoma. Če se bo led še malo premikal, se bo porušil še ta ledeni 'opornik' in nato bomo v prihodnjih nekaj letih verjetno izgubili približno polovico celotne ledene površine. Na zahodnem polotoku Antarktike se je v zadnjih 50 letih temperatura zvišala za pol stopinje na desetletje, kar je največ na svetu.

Neverjetna napaka Predstavnik Pentagona so javno priznali,

da je prišlo do neljube napake, ko so naročnikom na Tajvan leta 2006 namesto helikopterskih delov poslali sprožilce jedrskih konic medcelinskih raket. ZDA so o tem že obvestile tudi Kitajsko, ta pa je izrazila zaskrbljenost. Slednja namreč redno nasprotuje vsaki prodaji orožja Tajvanu,

vendar ZDA vztrajajo pri pravicah, da otoški državi, ki jo ima Kitajsko za del svojega ozemlja, prodajajo orožje za obrambo. Tajvan je pri Američanih naročil akumulatorje za helikopterje, namesto njih pa leta 2006 dobil štiri elektronske sprožilce za uporabo v jedrskih konicah medcelinskih raket vrste minuteman. Tajvanci sploh niso ugotovili, kaj imajo v skladišču, in so Američane šele lani vprašali, kdaj bodo dobili naročene akumulatorje. Začelo se je pregledovanje dokumentacije in šele nato so ugotovili napako. To je že druga jedrska nerodnost Pentagona oziroma natančneje zračnih sil ZDA v zadnjih mesecih. Lani avgusta je ameriško ozemlje preletel bombnik B-52,

TUJI TISK

La Repubblica

Pravi seznam

V ogromnem nacističnem arhivu v Bad Arolznu, ki so ga zaprli pred 60 leti in je zdaj končno odprt za raziskovanja, so našli nov »Schindlerjev seznam«. To je zadnji seznam, datiran 18. aprila leta 1945, ki je bil dan v nemški

arhiv pred 50 leti. Toda to ni bil seznam, ki ga je oblikoval Jud Marcel Goldberg, Schindlerjev pomočnik. Dokument z imeni 1.117 Judov je spremljalo pismo na dveh straneh, ki ga je napisal nekdanji interniranec Pemper. Trdi, da je imel seznam vedno pri sebi in ga ni nikomur dovolil prepisati ali mu kar koli dopisati. Nekdanji interniranec je še živ in vztraja pri svoji trditvi. Seznam vsebuje imena oseb, ki so bila v taborišču Brunilic v času, ko so ga odkrili, ali z drugimi besedami – tja so prihajali ljudje, ki jih je rešil Schindler. Različice seznamov bodo še preverili.

The Sunday Times

Neuspešno

Knjiga Adama Zamojskega nosi naslov Varšava, leto 1920: kako je Lenin neuspešno poskušal zavzeti Evropo. Morda bo evropska zgodovina tako nehala pozabljati na Poljsko, saj so prav Poljaki velikokrat igrali pomembno vlogo

v usodi Evrope. Leta 1683 je kralj Jan III. iz dinastije Sobieskih, ki je ustavil otomansko vojsko pred Dunajem, pri Turkih dobil vzdevek Lev Lahistana. Leta 1920 pa, kakor piše Zamojski, je prav Poljska ustavila ekspanzijo boljševistične Rusije na zahod. Moči so bile v mnogih pogledih neenake: Rdeča armada, utrjena v kruti državljanski vojni s protiboljševičskimi silami, je bila izkušena in odločna. Poljska vojska pa je bila komajda še podobna vojski, ni bila enotna, saj je bila sestavljena iz nekaj kontingentov, ki so se v prvi svetovni vojni bojevali na strani Nemčije, Avstrije ali Rusije. Knjiga opisuje potek bojev med tema dvema neenakima silama.

ki je bil oborožen z jedrskimi raketa, pilot in posadka pa o tem niso vedeli nič.

Spet povezani Rusija in Gruzija sta vnovič vzpostavili letalsko povezavo med državama. Blokada, ki jo je pred 18 meseci uvedla Rusija, se je končala s pristankom gruzijskega potniškega letala na moskovskem letališču Domodedovo, kjer je pristal boeing 737 s približno 90 potniki gruzijske družbe Georgian Airways, ki je priletelo iz prestolnice Tbilisi. Oblasti predvidevajo, da bo zdaj prišlo do popolne obnovitve go-

spodarskih odnosov med državama in da bodo odpravljene tudi druge omejitve. Poleg tega naj bi bila znova vzpostavljena morska povezava, za zdaj pa ni znano, kdaj naj bi bile znova vzpostavljene cestne povezave in kdaj naj bi Moskva odpravila gospodarske sankcije, ki so gruzijsko gospodarstvo močno prizadele.

Mali Butan V Butanu so volivci volili 47-člansko narodno

skupščino, to pa so bile prve parlamentarne volitve v več kot stoletju kraljeve vladavine. Na njih so se pomerili samo univerzitetno diplomirani kandidati dveh strank – Ljudske demokratske stranke (PDP) in Združene stranke Butana (DPT). Obe stranki sta obljubljali podobno, in sicer pospeševanje rasti, graditev cest in druge infrastrukture ter vztrajanje pri kraljevem konceptu dajanja prednosti nacionalni sreči pred bruto nacionalnim proizvodom. Država s 600.000 prebivalci se tako odpira svetu, vendar bo po pričakovanih kralj ostal državni poglavar in imel še naprej precejšen vpliv na politiko. Butan je bil dolgo znan po svoji izoliranosti in izmikanju modernizaciji, volitve pa so po ocenah opazovalcev pravzaprav nov korak k odpira-

nju Butana. Država naj bi kmalu postala tudi članica Svetovne trgovinske organizacije (WTO), že zdaj pa vsako leto sprejema na tisoče turistov, čeprav še vedno le v strogo nadzorovanih in dragih organiziranih skupinah.

Strupena mocarela

V Neaplju in v okolici Caserte v italijanski Kampanji so v karanteno zaprli 66 bivoljih čred. Razlog za to je bila visoka vsebnost dioksina v njihovem mleku, iz katerega izdelujejo mehki beli sir mozarella. Mleko pregledujejo tudi v drugih krajih na jugu države, domnevno pa naj bi bil dioksin v mleku povezan z odpadki, ki preplavljajo južnoitalijanska mesta. Opozorila o okuženem bivoljem mleku je evropska komisija prejela že v letih 2001 in 2003 in takrat je Bruselj Italijo pozval, naj mleko redno pregleduje. Izsledki iz leta 2005 in leta 2006 so pokazali, da pri uživanju izdelkov iz bivoljega mleka ni tveganja za človekovo zdravje. Če bodo zdajšnje analize pokazale, da so v siru strupene snovi, bodo morale italijanske oblasti po navedbah komisije sprejeti nujne ukrepe za zavarovanje notranjega trga. Prav mesto Caserta je najbolj znano po pridelavi mozarele, ki skupaj s svežim paradižnikom in z baziliko slovi po vsem svetu. V okolici Caserte ga pridelujejo na okrog 1.900 bivoljih farmah. Letno sicer Italija izdelala 33.000 ton mozarele, na farmah pa za mleko redijo okrog 250.000 bivolo. Kar 60 odstotkov omenjenega sira Italija izvozi. Japonska ga letno uvozi 329 ton, Južna Koreja pa 10 ton. Obe državi sta uvoz mozarele že ustavili.

VIR: STA

TUJI TISK

Suddendeutsche Zeitung

Kmalu 25 ur

Dnevi se daljšajo. Neki britanski astronom je dokazal, da se vrtenje Zemlje od leta 700 pred n. št. naprej nazadnje upočasnjuje in bo dan imel 25 ur. Preučeval je glinene tablice in druge zgodovinske zapise, v katerih je našel

informacije o sončnih in luninih mrkih. Glede na takratni položaj Sonca je izražunal zavorno pot Zemlje. Ko so pred 530 milijoni let na Zemlji živele prazgodovinske praživali, je imel dan samo 21 ur. Za dinozavre, ki so živeli pred 100.000 leti, se je nov dan začel vsakih 23 ur. To je opaziti na koralnih usedlinah, ki nastajajo kot nekakšen koledar. Na podlagi koral je mogoče ugotoviti časovni odlomek med eno in drugo pomladjo, ki pa se je nenehno krajšal. Pred 530 milijoni let se je Zemlja okoli svoje osi vrtela hitreje kot danes, hitrost njenega gibanja okoli Sonca pa se ne spreminja.

The Times

Praevropejec

V eni od jam v Španiji so odkrili ostanke, ki pričajo, da je človek naselil Evropo 400.000 let prej, kot je veljalo do sedaj. Starost zob in čeljusti, ki so jih našli v hribih Atapuerca blizu Burgosa, je ocenjena na 1,1 do 1,2 mili-

jona let. Verjetno ostanke pripadajo ženski predstavnici predzgodovinskih ljudi, ki so naselili Evropo. Še starejše ostanke praljudi so našli v Gruziji, stari so 1,7 milijona let. Najstarejši ostanke človeka, ki so jih našli zahodno od Kavkaza, pa so stari 800.000 let. Prvi Evropejci, ki jim pripadajo najdeni ostanke ženske, pa niso bili neposredni predniki današnjega človeka. Razumni človek je Afriko zapustil šele pred 60.000 leti.

Dr. Tomaz Luckmann

Družina je bila vedno osnovna celica družbe

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Tomaž (Thomas) Luckmann je v svetu znan kot sociološki klasik. Rodil se je leta 1927 na Jesenicah, klasično gimnazijo je obiskoval najprej v Ljubljani, po okupaciji je šolanje nadaljeval na Koroškem in na Dunaju, kjer je po maturi študiral jezikoslovje in filozofijo. Študij je nadaljeval v Innsbrucku, po diplomi pa je študiral v New Yorku, kjer je leta 1953 najprej dosegel magisterij iz filozofije, tri leta kasneje pa še doktorat iz sociologije. Po nekajletni predavateljski in raziskovalni dejavnosti v ZDA je leta 1965 postal redni profesor za sociologijo na Univerzi v Frankfurtu, pet let kasneje pa je odšel na novo univerzo v Konstanci, kjer je ostal do upokojitve leta 1994. Je avtor številnih monografij in člankov s področja sociologije, zlasti sociologije religije pa tudi sociologije znanja, epistemologije, sociologije jezika in komunikacije. V zadnjem času se posveča vplivu modernizacijskih procesov na vsakdanje življenje, zlasti vprašanju krize smisla, sodobne dezorientacije posameznika in družbe ter vprašanjem moralne komunikacije v vsakdanjih življenjskih okolišjih družin, malih skupin itn. Štiri knjige so izšle tudi v slovenščini, in sicer Konstrukcija družbene realnosti, Modernost, pluralizem in kriza smisla (obe je napisal skupaj s Petrom Bergerjem), Nevidna religija in Družba, komunikacija, smisel, transcendenca, ki jo je nedavno izdal Študentska založba. Je častni član Slovenskega sociološkega društva, častni doktor nekaterih univerz (med drugim Univerze v Ljubljani), od leta 1997 pa je tudi dopisni član SAZU.

V teh dneh ste na obisku v Sloveniji, med drugim ste se udeležili simpozija Inštituta dr. Jožeta Pučnika z naslovom Kultura, družba in tehnologija, kar je sicer naslov enega najbolj znanih Pučnikovih spisov s področja sociološke znanosti. Kdaj ste se prvič srečali s Pučnikovo znanstveno in politično mislijo?

Z njegovo mislijo se pravzaprav sploh nisem srečal, pač pa sem se s Pučnikom srečal osebno in se pogovarjal z njim. Preko teh pogovorov sem se tudi seznanil z njegovimi pogledi. V Nemčiji mi njegovo delo ni bilo znano, ker je deloval na severu. Spoznal pa sem ga preko najinega skupnega prijatelja Miša Jezernika. Ravno moj dolgoletni pri-

jatelj, sedaj že pokojni Mišo Jezernik, mi je veliko pripovedoval o Pučniku, še preden sem se z njim osebno srečal. Nekajkrat sem ga srečal v Ljubljani. Po Jezernikovem pogrebu na celjskem pokopališču sva se nekoliko več pogovarjala.

Mnogi vas poznajo kot sociološkega klasika novejših generacij. Vendarle pa ste na začetku svoje študijske kariere najprej študirali različne vede, kot je jezikoslovje, filozofija, primerjalna književnost, psihologija, zgodovina itd. Pred doktoratom iz družbenih ved ste napravili magisterij iz filozofije. Je za sociologijo potrebno, da je povezana z drugimi družboslovnimi in humanističnimi vedami?

Če bi imel o tem kaj povedati, bi rekel tako: sociologije se sploh ne sme študirati, če prej ne študiramo drugih ved, kot so na primer zgodovina ali matematika ali jezikoslovje ali kakšne druge vede. Lahko tudi ekonomija, čeprav je to po svoje precej žalostna znanost.

Veliko slovenskih družboslovcev mlajše generacije sploh ne ve, da je vaš materni jezik slovenščina. Doma ste z Jesenic, znano pa je tudi, da ste nečak pesnika Boža Voduška. Kakšne spomine imate nanj?

Spominov je kar nekaj, ker sem bil kot otrok večkrat na obisku pri starem očetu v Ljubljani in nato tri leta dijak klasične gimnazije, vse do leta 1941. Tedaj sem stanoval v Ljubljani pri sorodnikih. Po letu 1965, ko sem bil že predavatelj na Univerzi v Frankfurtu, sem večkrat obiskal Ljubljano, kjer so živeli moja mama in moji strici. Stric Rašo je bil montanist in profesor na tehniški univerzi, Valens pa muzikolog. Boža sem obiskal enkrat v Piranu, sem ga pa od vseh stricov še najmanj poznal. Kolikor se spominim, se je dostikrat hitro razjezil, tako da so se ga moje sestrice kar bale.

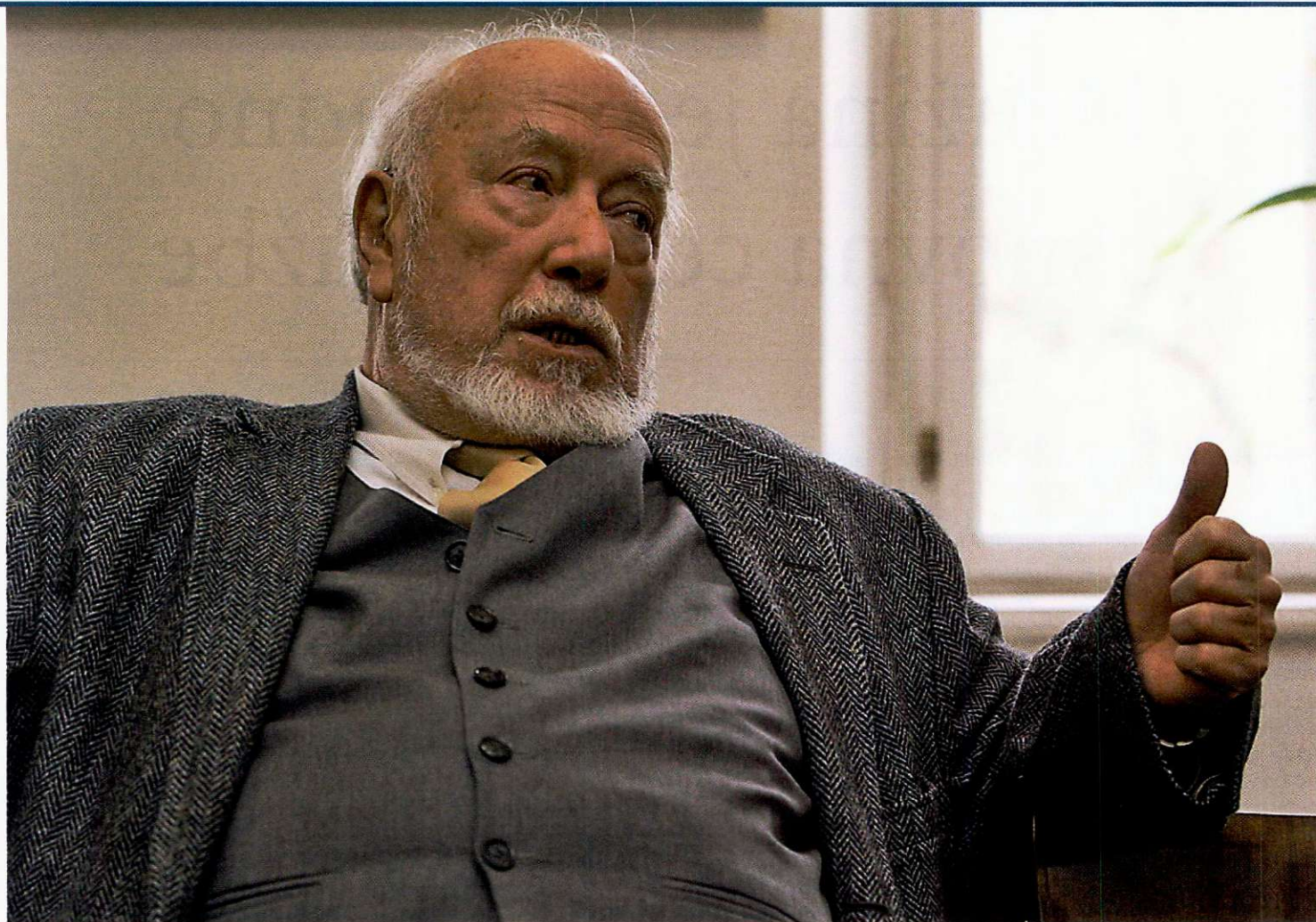
Zasledil sem podatek, da ste bili tudi delegat prvega zasedanja Svetovnega slovenskega kongresa, in to sredi vojnih razmer 27. junija 1991.

Tega se dobro spominim. V tistih dneh sem stanoval pri sestrični na Logu pri Brezovici in ravno 27. junija zjutraj so slišali tanke, ki so šli z Vrhnike proti Ljubljani. Ceste so bile blokirane, zato mi je mož moje sestrice pokazal stranske poti, da sem lahko prišel na sejo Svetovnega slovenskega kongresa v Cankarjevem domu. Nekaj dni kasneje, to je bilo v nedeljo, 30. junija, pa sem se, ko sem se vračal domov, po stranskih cestah le nekako prebil do Jezerskega, iz Ljubljane sem do tja potreboval kar štiri ure. Doživel sem tudi sestrelitev prvega helikopterja jugoslovanske armade, ker sem bil prav tedaj dogovorjen s Franetom Adamom, ki je stanoval v bližini kraja sestrelitve. Smo pa v tistih dneh aktivno pošiljali fakse in telegrame, pri čemer se mi je pridružila profesorica slavistike v Konstanci.

V Sloveniji ste prvič kot predavatelj nastopili leta 1984 na simpoziju Znanost in vera, ki sta ga organizirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter Papeški svet za dialog z neverujočimi. Tedanji tajnik sveta Franc Rode, sedaj kardinal, je v svoji knjigi Cerkev, narodi in demokracija zapisal, da je bil omenjeni simpozij »plašno srečanje«, na katerem so manjkali marksisti tedanjega sovjetskega bloka. Kako se vi spominjate tega srečanja?

Tega se ne spominjam dobro. Če bi bilo res plašno srečanje, bi se tega gotovo spomnil. Se pa spominjam konference Papeškega sveta za dialog z neverujočimi v Rimu, ki je bila še pred tisto v Ljubljani. Tedaj je omenjeno institucijo vodil kardinal Franz König, ki sem ga zelo spoštoval. Na prvo srečanje papeškega sveta me je povabila cerkvena stran, medtem ko me je na srečanje v Ljubljani leta 1984 povabila Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Eno vaših najbolj znanih del nosi naslov Nevidna religija. V njem ste izpostavili tezo, da institucionalna religija ni več prevladujoča oblika religioznega izraza, pač pa se uveljavlja individualna in subjektivna religioznost oziroma »strukturna privatizacija

V Evropi se bo tradicionalni model religije v obliki verske megainstitucije najverjetneje približeval modelu neke vrste civilne institucije, tj. intermediarne institucije.

► **religije». Tudi javnomnenjske raziskave zaznavajo upad zaupanja v verske institucije. Omenjeno tezo ste postavili že v šestdesetih letih, ko se o upadu institucionalizirane religije še ni toliko govorilo. Se bo torej »zasebna« religija v prihodnosti še okrepila?**

Tedaj mi še niso verjeli. Vendar se je večina tega, kar sem napovedal, uresničila. Pri tem sem naredil tudi napako: v svojih napovedih namreč nisem upošteval ameriškega družbenega prostora. Knjigo Nevidna religija sem namreč pisal v ZDA, vendar tedaj še nisem spoznal, da so razlike med Evropo in Ameriko pomembne za razumevanje položaja religije v družbi. Pri Američanih upada pripadnost religiji glede na cerkveno institucijo. V ZDA je religija sicer precej vitalna, ker tam tudi nikoli ni bilo t. i. državne Cerkve, ki bi ji lahko rekli »poteodozijevska« Cerkve. Vse Cerkve so se morale v ZDA prilagoditi položaju, ki je bil drugačen kot v Evropi, poleg tega je v ZDA tudi precej religioznih ustanov, ki niso Cerkve.

V Evropi se bo tradicionalni model religije v obliki verske megainstitucije najverjetneje vse bolj približeval modelu neke vrste civilne institucije, tj. intermediarne institucije. To seveda ne pomeni, da bosta krščanstvo in Cerkve izginili, pač pa se bo posameznik odločal, kje in kako bo deloval: ali v izolaciji, kjer bo gojil subjektivizirano religijo, ali pa v obliki intermediarnih institucij, kot so na primer verska gibanja. Poljska je za zdaj še izjema, kar se tiče sekularizacije, vendar se bo najverjetneje tudi ta država v prihodnosti »evropeizirala«. V Nemčiji pa imata katolicizem in protestantizem kot nekdanji državni instituciji dokaj malo vpliva na delovanje svojih članov, celo aktivnih članov, ki jih je sicer malo. Toda na večjih prireditvah se vedno zbere veliko število ljudi. Gre za organizacije, ki niso teritorialno omejene in so neke vrste gibanja.

Kako pa bi v ta kontekst umestili Slovenijo?

Nekdanje komunistične države – od Latvije, Estonije in Litve do današnje Slovenije

– imajo drugačne izkušnje kot Zahod. Na Poljskem je pač prevladal model solidarnosti med Cerkvijo in tistimi, ki so se upirali komunizmu. Cerkvi se je pridružilo veliko disidentov, ki niso bili verni, vendar je tovrstna koalicija kasneje razpadla. Povsem drugače je bilo v Vzhodni Nemčiji, tj. nekdanji Nemški demokratični republiki, kjer so imeli komunisti precejšen uspeh pri izvotlenju protestantizma, razen enega dela protestantizma, ki se je kasneje angažiral pri uporabi režimu in pri združitvi Nemčij. Na območju nekdanje Nemške demokratične republike je sedaj najmanj aktivnih članov protestantskih Cerkva. Če primerjamo oba skrajna pola med tranzicijskimi državami, to sta Poljska in nekdanja Vzhodna Nemčija, bi rekel, da je Slovenija za spoznanje bližja Poljski kot pa npr. Češka. O tem bi se dalo še veliko govoriti.

Če zahodni svet na verskem področju vse bolj drsi v individualizem, pa se po drugi strani sooča s fundamentalističnimi pritiski, ki prihajajo predvsem iz islamskih držav t. i. tretjega sveta. Nekje sem zasledil misel, da je vpletenost religije v nasilje v prejšnjem stoletju predvsem posledica identitetnih bojev. Je mogoče to tezo potrditi?

Ta teza se mi zdi, grobo rečeno, velika neumnost. Če pogledamo muslimanske fun-

damentalizme, ki jih ni mogoče primerjati s krščanskimi fundamentalizmi v ZDA, so si med seboj bolj podobni kot fundamentalistični pojavi med kristjani. Vzrokov za politično radikalizirane fundamentalizme med muslimani ne poznam, zato o njih ne morem govoriti, sem pa prepričan, da nimajo veliko opravka z identiteto, pač pa s socialnimi razmerami, kolonialno dobo, demografsko eksplozijo mlajših generacij, pomanjkanjem zaposlitev itd. Tu ne vidim povezav s pomanjkanjem identitete.

Nekateri v slabitvi vpliva religije na družbo vidijo rešitev za zmanjšanje nasilja.

Cerkvene ustanove so bile v srednjem veku dejavnik, ki je vključeval tudi nasilje, dostikrat so bile tudi povod za krute verske vojne. Krepitev organizirane religije lahko vpliva na zmanjšanje nasilja, lahko pa je tudi obratno.

Govori se tudi o postsekularni družbi ...

Ta izraz mi ni domač. Postmodernizem, postsekularnost in podobno me ne zanima, ker niti ne vem, kaj pomeni. To so bolj ali manj konstrukti preplašenih intelektualcev.

Kako pa gledate na to, da je na primer v Katoliški cerkvi čedalje večji poudarek na različnih skupnostih in gibanjih, ki presegajo okvir tradicionalne župnijske skupnosti, npr. Karizmatična prenova, Gibanje fokalorov, različne tretjerredne ustanove?

Na to vprašanje sem delno že odgovoril. V takšnem razvoju vidim večjo možnost za obstoj krščanstva kot pa v deloma »fosiliziranih«
cerkvenih ustanovah.

Sami zastopate stališče, da mora znanost človeka ter njegov življenjski in družbeni svet obravnavati kot celoto. Je torej naloga sodobne sociologije religije tudi ta, da obravnava tudi tisto področje, ki ga pozitivem sicer zanemarlja? Na primer fenomen religije, ki ga je Rudolf Otto orisal kot »zastrašujoče in privlačno«?

Primerjalna religiologija in sociologija religije ni zanemarlja tega področja. Za dva najpomembnejša sociološka klasika, to sta Max Weber in Emile Durkheim, je bila religija celo v središču interesa. Morda so to področje zanemarili kvečjemu tretjerazredni sociologi.

V vaših delih zelo pogosto omenjate pojem »smisel«, za katerega se zdi, da je bolj filozofski kot sociološki pojem. Kako bi ga opredelili?

Smisel je del človeške stvarnosti. Če ga ne bi bilo, se tudi midva ne bi pogovarjala. Celo nesmisel ima svoj smisel. Asmiselnosti pa ni. Razen morda tam, kjer prihaja do povsem samodejnih reakcij. Na primer, da vas s klavirskim udarom po kolenu in bo prišlo

do reakcije mišice. Vendar boste vprašali, zakaj sem to naredil. Torej je to že spet smisel.

Med družbenimi misleci se pogosto pojavlja pojem »odčaranje sveta«.

To je pojem, ki ga je uvedel Max Weber. Je pa pojem verjetno starejšega izvora.

Po definiciji intermediarne institucije posredujejo med velikimi institucijami gospodarstva in države na eni ter posameznikom na drugi strani.

Sami veliko opozarjate na vlogo intermediarnih institucij, ki jih dostikrat enačimo z institucijami civilne družbe. Kaj dejansko predstavljajo intermediarne institucije?

Intermediarnih institucij ne moremo ravno enačiti s civilno družbo. Lahko so tudi takšne organizacije, kot je npr. mafija. Da bi vzeli mafijo kot del civilne družbe, se mi zdi neprimerno. Po definiciji intermediarne institucije posredujejo med velikimi institucijami gospodarstva in države na eni ter posameznikom na drugi strani. Intermediarne institucije nimajo več tako trdne strukture kot institucije v ožjem pomenu

besede. Družina je ena teh institucij. Pravzaprav je glavna posredovalka. Je pa res, da se družina spreminja. Kot intermediarna institucija je družina ena najpomembnejših, druge so družabne institucije (npr. pevski zbor) pa ekološka gibanja, med katerimi ima npr. Greenpeace razmeroma

močno hierarhično organizacijo. Nekatera gibanja so prešla v politične stranke. Nekateri intermediarne institucije lahko enačimo s civilno družbo, čeprav je slednja precej »mehak«
pojem.

Sami tudi pravite, da omenjene institucije blažijo krizo smisla. Na kakšen način?

Blažijo krizo smisla, ker dajejo človeku smisel delovanja na področjih, ki niso pod neposrednim diktatom velikih institucij, ki sicer imajo svoje funkcije, vendar imajo vlogo, da se ne ozirajo na posameznika, ampak na maksimizacijo svoje funkcije, npr. gospodarstvo, politika. To pusti posameznika pogosto na cedilu.

Z intermediarnimi institucijami je povezan tudi »mehki despotizem«, ki ga je mislec iz 19. stoletja Alexis de Tocquille orisal kot posledico umikanja posameznika v svoj zasebni svet, v katerem se prepušča ogromni skrbniški moči države ...

De Tocquille ima prav. Je pa res, da je o tem pojavu pisal že sredi 19. stoletja. Sam ni bil uspešen politik, bil pa je zelo dober opazovalec in esejist. Njegova knjiga Demokracija v Ameriki je eno klasičnih del družbene in politične teorije.

Omenili ste družino, ki ima med intermediarnimi institucijami zelo pomembno vlogo. Pogosto se govori o njeni krizi. Menite, da bo še naprej igrala vlogo osnovne celice družbe?

Prepričan sem, da je družina vedno bila osnovna celica družbe in tudi vedno bo. Vendar pa se družina spreminja: v industrijski družbi ni bila ista, kot je danes. Če primerjamo družino v različnih obdobjih, bi morda lahko rekli, da je v krizi. Vendar kot osnovna intermediarna institucija družina ni v krizi, čeprav se zelo spreminja. Po izsledkih nekaterih raziskav je mogoče ugotoviti, da mnoge družine vzgajajo svoje otroke v avtonomiji, kar je nekaj težkega. Zato so otroci dostikrat dezorientirani. To je pač tip družine, ki pa zato ni v krizi. Brez družine ni družbe. ■

Ljutomer, osrčje Prlekije

V. M.

Prleška razvojna agencija iz Ljutomera je izdala monografijo o Ljutomeru, v kateri je središče Prlekije s širšim območjem predstavljeno s številnimi fotografijami in različnimi besedili o zgodovini in sedanjosti Ljutomera.

Ljutomer je bil več stoletij kulturno in upravno politično središče pokrajine, izpostavljene vpadam Ogrov, Krucev in Turkov. Srednjeveška meja med Karantanijo in Panonijo je zarisala do danes prepoznavne jezikovne meje prleškega narečja. Zaradi obrobne geografske lege je Prlekija na stičišču nemškega, madžarskega in hrvaškega jezika, odrezana od druge Slovenije, ohranila arhaičnoslovenski značaj. Ljutomer je poleg Ormoža in Gornje Radgone eno izmed treh prleških mest z bogato zgodovino.

Ravnina in griči Ljutomer se je razvil na robu Murskega polja ob vznožju Kamensčaka, poraslega

z listnatimi gozdovi. Z okoliškimi vasmi si deli lepote dveh sosednjih parkov: naravnega parka ob Muri in krajinskega parka Jeruzalem. V severnem delu pokrajine počasi vijuga reka Mura, ki se v tem delu toka dokončno spremeni iz alpske v mirno panonsko reko. Naravni park vzdolž reke, ki že vrsto let čaka na primerno statusno ureditev in zavarovanje, si delijo štiri države: Avstrija, Slovenija, Hrvaška in Madžarska. Mura napaja bližnja mokrišča, neprecenljiva za floro in favno, kakršno smo ljudje iz Evrope skoraj popolnoma izrinili. Posebnost obmurskega sveta so mrtvice. Komajda prehodni slepi rokavi reke skrivajo divji svet pred uničujočimi posegi civilizacije. Na jugu Ljutomera se

vijejo po zaobljenih gričih terase zasajene z vinogradi. Krajinski park Jeruzalem, v katerem pridne roke vinogradnikov že dolgo gojijo vinsko trto, se ponaša z visokim številom sončnih dni v letu. Ilovnata in mestoma peščena terlaporna tla dajejo ljutomerskim vinom poseben značaj. Tukaj prevladujejo bela vina, ki dosegajo vrhunsko kakovost.

Ljutomerski kasač Poseben čut tukajšnjega človeka za naravo izpričuje fenomen ljutomerskega kasača. Sedem generacij rejcev temperamentnih konj se s ponosom ozira k začetkom kasaškega športa. Pred več kot sto tridesetimi leti so tukajšnji lastniki delovnih konj začeli med prvimi v

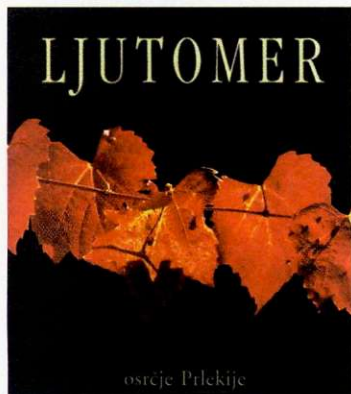
takratni avstro-ogrski monarhiji tekrovati s konji. Pobudniki dirk so bili kmetje, ki so s konji obdelovali zemljo, opravljali težka dela in prevoze tovora in ljudi. Konjske dirke so bile povsod po svetu domena vrhnjega družbenega sloja, aristokracije. Na Murskem polju so vlogo aristokracije vsaj ob nedeljah prevzeli lastniki kmečkih konj in s skrbno selekcijo iz roda v rod vzgajali čedalje hitrejše tekrovne konje. Izročilo številnih generacij postaja v sodobnem življenju Prlekov prepoznavni simbol in privlačnost, ki je vredna ogleda.

Prleški grbi Prleki so svojo istovetnost izražali tudi v številnih valovnih konj začeli med prvimi v

Ljutomer iz zraka

ških grbih. Po zgledu plemiških družin je vsaka vas oblikovala svoj grb in se z njim predstavljala ob posebnih priložnostih. Vaški grbi so se kot posebnost tega območja, ki ji zlahka ne najdemo primerjave drugod, ohranjali z ustnim in pisnim izročilom skozi vrsto generacij. Še danes pričajo izrezljani ali poslikani grbi ob vstopih v prleške vasi o

ponosu njihovih prebivalcev in zavezanosti domačemu okolju. Ljubezen do rodovitne zemlje je tukaj zelo globoka. Do začetka 20. stoletja je rodovitnost zemlje in skrbnost kmečkih gospodarjev postavljala to pokrajino v družbo najrazvitejših v takratni deželi, saj je bilo kmetijstvo ena nosilnih gospodarskih dejavnosti.

Sodobni svet je postavil kmetijsko bogata območja na gospodarsko dno in kmečko prebivalstvo na družbeni rob. Navezanost Prlekov na zemljo je ostala močna, kljub temu da gospodarska moč tega območja zadnjih petdeset let upada. Danes nekateri kmetje obdelujejo zemljo le še iz zavezanosti tradiciji, iz navade.

Prvi slovenski tabor Stavbna kulturna dediščina je v Ljutomeru posebno bogata. Sprehod po starem mestnem jedru razkriva moč meščanskih družin iz preteklosti. Trije med sabo povezani trgi dajejo mestnemu utripu pridih meščanske kulture. Sledi bogatega duhovnega življenja prednikov tukajšnjih prebivalcev so stekane v bogati cerkvi sv. Janeza Krstnika nad Miklošičevim trgom in vodijo od tam v muzej in knjižnico v mestni hiši na Glavnem trgu.

Srčnost tukajšnjih prebivalcev se je v vseh zgodovinskih obdobjih kazala kot posebna odlika in

eden od temeljev za globoke družbene spremembe, ki so večkrat v zgodovini izšle prav iz tega konca Slovenije. Narodno buditeljsko obdobje iz druge polovice 19. stoletja je bilo v Ljutomeru in okolici še živo. Prvi slovenski tabor so pripravili Prleki leta 1868 v Sršenovem (takrat Huberjevem) logu v Ljutomeru. Letos avgusta bomo praznovali 140. obletnico tega pomembnega dogodka za Slovence. Temelj slovenske državotvorne misli je bil trdno zakopan v začetku narodne biti, ki je po več kot stodvajsetih letih naposled privedla do samostojne države.

Odp rtega duha in dobrohotni

Ljudje v Prlekiji so odp rtega duha, dobrohotne, širokosrčne in radodarne narave, kakršna je njihova zemlja in pokrajina. Veselejški temperament in spontana zgovornost dajeta obiskovalcem Prlekije občutek domačnosti.

Težko je zarisati mejo Prlekije v osrčju Slovenskih goric. Slednja obsega na Ramovševi karti slovenskih narečij poleg dela osrednjih in vseh vzhodnih Slovenskih goric še Mursko polje z Apačami in večino Ptuiškega polja. Vendar je na tem obširnem območju več različnih prleškega narečja. V ljudeh že stoletja živijo narečne in druge posebnosti.

Prleško narečje Posebnost tukajšnjih ljudi je jezik. Prleško narečje, najgloblja živa vez s tisočletno zgodovino, ohranja bogato kulturno dediščino in kolektivno nezavedno tukajšnjih prebivalcev. Prleščina je eno »najčistejših« slovenskih narečij in ponuja raziskovalcem pogled v zgodovino vse tja do izvorov starocerkvenoslovanščine in indoevropske civilizacije. Jezik je bil izvir prenekaterega izmed velikih Prlekov. Ti so se povečini proslavili v humanističnih vedah. Najbolj izmed vseh izstopa jezikoslovec Fran Miklošič, rojen v Radomerščaku, nedaleč od Ljutomera. Njegovo življenje in delo sta tesno povezana z Dunajem, kjer je bil med drugim dekan filozofske fakultete, rektor univerze in osrednja slovanska znanstvena avtoriteta. Tudi Stanko Vraz iz Cerovca je bil v stoletju velikih sprememb eden najpomembnejših književnikov

Karol Grossmann, *Odhod od maše*, 1905

romantike. Njegova nazorska pripadnost ilirizmu ga je bolj kot v slovenski proslavila v hrvaški literarni zgodovini. Podobno kot Vraz se je uveljavil pri sosedih tudi njegov rojak Janez Puh, v nemškem prostoru (Johann Puch). Talent in podjetniška žilica sta navdušenemu ljubitelju konj in motorjev odprla vrata v gospodarski razcvet srednje Evrope, kjer je še danes prepoznaven kot eden najzaslužnejših pionirjev avtomobilske industrije.

Pomembni Prleki Ljutomerčan dr. Karol Grossmann je bil

odvetnik in hkrati pionir slovenskega filma. Njegove fotografije še danes navdušujejo poznavalce in laike s svojo neposrednostjo, z izjemno kompozicijo in zvestobo duhu časa. Fran Kovačič iz Veržaja je deloval kot teolog in zgodovinar in se zavzemal za slovensko znanstveno delovanje na Štajerskem. Velja za pionirja vzhodnoštajerske zgodovine in se danes po njem imenuje zgodovinsko društvo v Mariboru. Teolog in publicist dr. Matija Slavič iz Križevcev je zaslužen za priključitev Prekmurja Sloveniji. Pri ▶

Radio Krka
106.6 MHz

Zgodovinski listi

V Ljutomeru (Splošna knjižnica Ljutomer) enkrat na leto izdajajo tudi zbornik *Zgodovinski listi*, v katerem so objavljeni prispevki o zgodovini Ljutomera in tudi širše zgodovine Prlekije in Slovenskih goric. Doslej je izšlo 15 letnikov. Naj predstavimo prispevke v zadnjih dveh. V letniku 14 (2006) je deset prispevkov: *Reka Mura v 16. in 17. stoletju*, *Meja, spori, poplave, jezovi, plovba, mlini ...* (Sašo Radovanovič), *Rodoslovni zapisi o starih ljutomerskih trških in okoliških kmečkih rodbinah: o plemstvu pa tudi – vsaj za vzorec* (Srečko Pavličič), *Etnološki oris klopota od njegovega nastanka do danes* (Katja Karba), *Mursovici, Mursa – tržani in župani; kmetije in – tovarnar* (Srečko Pavličič), *Zapisi Josipa Karba* (Anton Ratiznojnik), *Prlek, dr. Štefan Nedog, prvi slovenski zdravnik srbske vojske 1864* (Marijan F. Kranjc), *Nekaj rodoslovnih dejstev in hipotez o Nedogih* (Srečko Pavličič), *Filmska in fotografska zapuščina dr. Karola Grossmanna v muzeju Ljutomer* (Anton

Ratiznojnik), *Politično življenje v okolici Ljutomera v času med svetovnjima vojnama* (Miran Puconja), *Krapje skozi čas* (poročilo).

Letnik 17 (2007): *Büjraštvo* (Katja Karba), *Pilaji, braneški »hajduki«* (Srečko Pavličič), *Zanimivosti iz Ljutomera v 18. stoletju* (Sašo Radovanovič), *Zapuščinski inventarji kot zgodovinski viri* (Srečko Pavličič), *Lovski red lovskega društva v Ljutomeru* (Denis Raj), *Slogaštvo in delitev Slovencev pred 1. svetovno vojno na ljutomerskem območju* (Anton Ratiznojnik), *Časopis Murska straža in ljutomersko območje v prvih treh mesecih leta 1920* (Ivan Rihtarič), *Elementi družbene kulture v okolici Ljutomera* (Miran Puconja), *Dragocenosti ljutomerske knjižnice – ob obletnici narodne »besede«* pri Mali

Nedelji 1867 (Domoznanski oddelek knjižnice Ljutomer), *Kako je dravska divizija vojske Kraljevine Jugoslavije organizirala obrambo in leta 1941 branila Prlekijo* (Marijan F. Kranjc).

▶ navajanju pomembnih osebnosti iz Prlekije ne moremo mimo duhovnika dr. Antona Korošca, ki je pomembno zaznamoval politično življenje v času med obema vojnama, v času prve Jugoslavije, saj je več kot dve desetletji veljal za vodilno politično

osebnost Slovencev. Njegov rojak iz Svetega Jurija ob Ščavnici – ki se ima poleg Ljutomera za drugo središče Prlekije – Edvard Kocbek, pesnik in pisatelj, je prav tako kot pred njim Korošec aktivno posegel v politično življenje Slovenije.

Vzgoja k vrednotam

Iz bogatega dela Prlekije iz Svetega Jurija ob Ščavnici izhaja še dramatik Bratko Kreft, zagovornik marksistične doktrine v povojni Sloveniji. Iz ravninskega dela Prlekije, Veržej, izhaja eden najvidnejših slovenskih skladateljev Slavko Osterc. Akademski slikar Ante Trstenjak iz Slamjaka pri Ljutomeru je v slovensko zakladnico umetnosti prispeval številna slikarska dela. Njegov soimenjak iz radgonskega dela Prlekije, akademik dr. Anton Trstenjak, je svoj prleški rod podarjal bolj kot drugi pomembni možje Prlekije. Širok opus njegovih knjig, zapisov s področij psihologije, antropologije in grafologije, priča o neizčrpnih energijah temperamentnega misleca in zelo priljubljenega sogovorca. Trstenjak ugotavlja, da je k velikemu številu učenjakov iz Prlekije poleg nadarjenosti pripomogla predvsem vzgoja k vrednotam znanja, učenosti in nenehna želja po dokazovanju. Šolani otroci so ob urejenem gospodarstvu Prlekom največji ponos.

Monografija o Ljutomeru

Bogato kulturnozgodovinsko dediščino so ustvarjale številne generacije predanih, delavnih in vztrajnih Ljutomercanov, Prlekov, Slovnjgoričanov, katerih skupne korenine so bile globoko v domači zemlji. Stalna razpetost prleškega duha med domom in svetom se

izraža v svetovljanski drži, stalni želji po spoznavanju novega in hkrati v globoki čustveni navezanosti na dom. Številnim pomembnim imenom se v tem pridružuje tudi preprosti človek, je v monografiji o Ljutomeru zapisal Goran Šoster, njen urednik.

Monografijo *Ljutomer, osrčje Prlekije* je izdala Občina Ljutomer, pripravila pa jo je Prleška razvojna agencija, ji jo vodi Goran Šoster. Ta razkošna knjiga, bogato opremljena s fotografijami, ponuja tudi vrsto besedil, v katerih avtorji pišejo o preteklosti in sodobnosti tega območja. Najprej Krno Karlovčec geografsko predstavi Ljutomer z okolico. Avtor osrednjega zgodovinskega pregleda območja Ljutomera do leta 1850 je zgodovinar Miroslav Novak. Zgodovino po letu 1848 predstavi Anton Ratiznojnik. O duhovni dediščini Prlekije piše Ivan Štuhec, o Prleštvu kot kulturnem pojavu, jezikovni zavesti in identiteti pa Miran Puconja. Katja Karba je prikazala kulturno in naravno dediščino občine Ljutomer, umetnostnozgodovinska znamenja mesta treh trgov in njegove okolice pa Martina Zanjekovič. O grbih v Prlekiji v preteklosti in sodobnosti piše Anja Serec Hodžar. Ljutomersko-Ormoške gorice, vinorodni okoliš, ki spada v kakovostni vrh, je predstavila Slaviča Šikovec, ljutomerskega kasačka kot temelj slovenskega kasaškega športa pa Janko Slavič. **D**

S PESMIJO ZA PRIJATELJSTVO

700. oddaja

Prijatelji radia Ognjišče,

koncert

narodnozabavne glasbe,

v sredo, 23. aprila, ob 19.00

v dvorani Tivoli v Ljubljani.

Vstopnice na Radiu Ognjišče,

01 512 11 26.

Najstarejša zgodovina Slovenije

V. M.

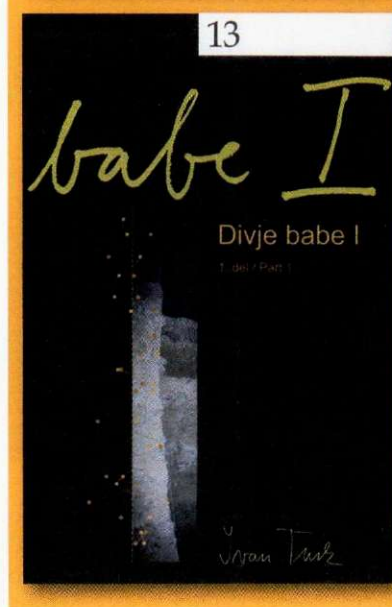
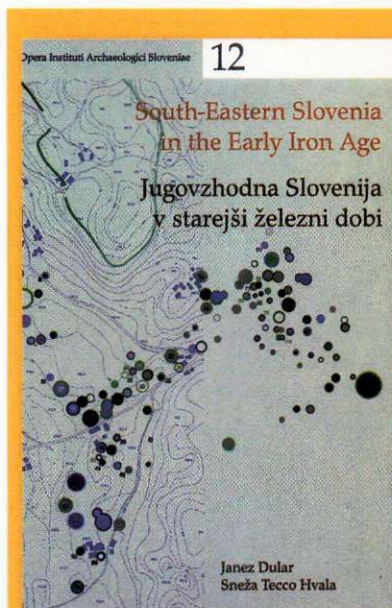
Založba ZRC je skupaj z Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU izdala dve znanstveni monografiji s področja arheologije. Prva nosi naslov *Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi*, druga pa *Divje babe I*.

V prvem tisočletju pr. Kr. je današnji slovenski prostor dosegel enega od svojih največjih gospodarskih in kulturnih vrhuncev. V tem času je na južni strani Alp cvetela halštatska kultura, ki se je po svojih dosežkih enakovredno kosala z najrazvitejšimi kulturami takratne Evrope. Nastala je na starih žarnogrobiščnih osnovah, na njen razvoj pa so odločujoče vplivali stiki s Sredozemljem, od koder je v naše kraje prišlo tehnološko znanje o pridobivanju železa.

Sintetična monografija V znanstveni monografiji *Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi* sta to pomembno obdobje naše najstarejše preteklosti Janez Dular in Sneža Tecco Hvala predstavila v sintetični obliki. Izšla je v zbirki *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* (zvezek 12), ima 392 strani, besedilo pa je opremljeno z 279 risbami, s fotografijami, preglednicami, z grafi in zemljevidi ter devetimi prilogi. Naj poudarimo, da so tovrstne (sintetične) knjige s področja arheologije zelo redke, saj so imeli v preteklosti raziskovalci premalo podatkov, da bi jih pisali.

V prvem poglavju je podana zgodovina raziskav, v drugem je v govor o načinu in metodah zbiranja podatkov vključen tudi zgoščen geografski oris jugovzhodne Slovenije (četrti poglavje) ter pojasnila h kronološkemu aparatu (peto poglavje). S šestim poglavjem se začne jedro knjige. V njem so predstavljene poselitvene strukture pozne bronaste in železne dobe. Najprej naselja, in sicer njihova oblika, časovna opredelitev, lega in načini utrjevanja. Posebej je obdelana tudi notranost gradišč, torej stavbe, graditev hiš in notranja oprema. Naseljem sledi predstavitve grobišč in depojev, ki so prav tako pomemben del poselitvenih struktur.

510 poselitvenih enot V sedmem poglavju je analizirana dinamika poselitve v pozni bronasti dobi, starejši železni in v mlajši železni dobi. Predstavljene so značilnosti poselitve, integracijski procesi, razmerja med višinsko in nižinsko poselitvijo ter problematika tako imenovane zunajgradiščne poselitve, ki zajema zaselke in razpršene kmetije v okolici glavnih središč. Osmo poglavje je posvečeno hierarhiji naselij, se pravi analizi razlik med posameznimi gradišči, na podlagi katerih so bila defini-

rana glavna središča. Vsi centri so prikazani z izčrpnimi opisi in s slikovno dokumentacijo.

V devetem poglavju je predstavljena gostota poselitvene mreže, določeni so gospodarski prostori središč ter njihov odnos do okoliških naselij. Temu sledi analiza naravnih virov. Najprej kakovosti prsti, nato pa še rudnih virov, zlasti ležišč železa, saj je bila prav črna metalurgija eno od glavnih gibal ekonomskega razcveta dolenske železnodobne skupnosti.

Poglavje končuje analiza nadzora prostora in komunikacij, torej kopnih in rečnih poti, po katerih so potekali stiki in menjava dobrin. Zadnje poglavje je posvečeno družbeni strukturi in prikazu zgodovinskih prelomnic, ki so odločujoče zaznamovale skoraj tisočletni razvoj tega dela Slovenije. Temu izjemno informativnemu besedilu sledi katalog najdišč, ki obsega 510 poselitvenih enot. Dodana je najpomembnejša literatura, na spremljajočih slikah pa so v enotnem merilu objavljeni tudi načrti naselij in grobišč. Besedilo teče vzporedno v angleškem in slovenskem jeziku.

Divje babe I Prvi del novega monografskega zbornika o Divjih babah I bistveno dopolnjuje knjigo *Moustérienska »koščena piščal« in druge najdbe iz Divjih bab I v Sloveniji* (1997) in na nekaterih področjih tudi temeljni članek Mitje Brodarja *Kultura iz jame Divje Babe I* (1999). Tudi ta je izšla v zbirki *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* (zvezek 13), ima 480 strani, besedila pa obogati še deset barvnih fotografij, 178 črno-belih risb, fotografij in zemljevidov, 89 tabel in 38 prilog. Knjiga – uredil jo je Ivan Turk, ki je tudi napisal večino besedil –, ki uvaja v slovensko paleolitsko arheologijo standardne statistične metode in nekatere druge novosti, poskuša slediti vse hitrejšemu razvoju v paleolitski arheologiji.

V knjigi so v sedemnajstih poglavjih podani, analizirani in interpretirani podatki o najdišču s področja naravoslovja. V prvi vrsti gre za stratigrafsko-sedimentološke-kronološke podatke ter za ostanke flore in favne. Med slednjimi je podrobno obdelano oglje iz številnih ognjišč ter mali in veliki sesalci s poudarkom na jamskem medvedu. Posebej je treba izpostaviti niz absolutnih ESR-datacij in klimatogram najdišča, ki kaže potek temperature in vlage po plasteh v kronoconu zgodnjega in srednjega würma oz. kisikove izotopske stopnje OIS 5 in OIS 3. Zlasti podrobno so obdelani ostanki flore in favne iz izotopske stopnje OIS 3, ki omogočajo nov vpogled v paleoekološke in klimatske razmere tega slabo poznanege kronološkega odseka v Sloveniji in sosednjih pokrajinah. Arheološke najdbe, ki vključujejo tudi musterjenske koščene artefakte, bodo predstavljene v drugem delu monografije. Slovenskim besedilom posameznih poglavij sledijo obsežni povzetki v angleškem jeziku. **D**

Vodja jugoslovanskih pučistov

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

General Dušan Simović je bil poveljnik Kraljevega vojnega letalstva in vodja oficirjev, ki so pod britanskim vplivom marca 1941 izvedli puč. V odgovor nanj so sile osi napadle Jugoslavijo ter jo v enajstih dneh razbile in razkosale.

General Dušan Simović, poveljnik jugoslovanskega vojaškega letalstva in vodja puča

merah, to je pomiritveno politiko do Nemčije in pristop k trojnemu paktu. Dogovor, ki sta ga v imenu države in mladoletnega kralja Petra II. Karadjordjevića sklenila regentski svet in tedanja vlada, je bil pravzaprav precej ugoden. Jugoslavija se je pridružila paktu, druga stran je priznala ozemeljsko celovitost države, jugoslovanskim četam ni bilo treba sodelovati v vojaških akcijah sil osi niti ji ni bilo treba pustiti prevoza nemških čet čez svoje ozemlje. Za finale pa bi po končani vojni lahko dobila grški Solun, če bi si ga želela.

Vojaški puč Podpisu pakta so sledile demonstracije, predvsem v Beogradu. Množica na cestah je zahtevala preklc pristopa k trojnemu paktu. Po vojni so komunisti trdili, da so demonstracije organizirali oni, kar je navadna izmišljaja. Komunistična Sovjetska zveza, ki ji je bila tudi jugoslovanska komunistična partija slepo podvržena, je bila tedaj v dobrih odnosih z nacistično Nemčijo. Nacistom, ki so bili v vojni z Veliko Britanijo, so Sovjeti prav tedaj pošiljali prepotrebne surovine za vodenje vojne. Komunisti torej niso imeli prav nobenega razloga, da bi organizirali demonstracije, saj bi s tem nastopili proti uradni politiki svoje vodilne partije, na kar si tedaj niso upali niti v sanjah pomisliti.

Demonstracijam, predvsem v Beogradu, čeprav jih je bilo nekaj

Pred sedeminsedestimi leti je z napadom sil osi nehala obstajati t. i. prva Jugoslavija. Stoletja pričakovana država, kakor jo je oglaševala uradna politika, se je že v svoji prvi resni preizkušnji razletela kot hišica iz kart. Po vsega enajstih dneh zmedenega odpora je bila država zasedena in kmalu nato razkosana. Sledila so štiri leta okupacije in sočasne državljanske vojne, iz katere so kot zmagovalci izšli komunisti.

Komunisti so po drugi svetovni vojni spet obnovili Jugoslavijo, seveda po svoji politični zamisli. Kakor prejšnje vodstvo države so tudi komunisti razglasili, da je Jugoslavija »stoletna želja« vseh jugoslovanskih narodov.

Hitri razpad prve so prikazali kot posledico nezadovoljnosti narodov z državno ureditvijo, s kraljevino in kapitalistično gospodarsko ureditvijo. Komunisti naj bi bili po svojih trditvah pravzaprav predvidevali razpad Jugoslavije prav zaradi omenjenih slabosti. Seveda pa ostaja brez odgovora vprašanje, zakaj se je tudi socialistična Jugoslavija razletela na kose, prav tako krvavo, kot se je prej kraljevina, pa še vojaški napad iz tujine ni bil potreben.

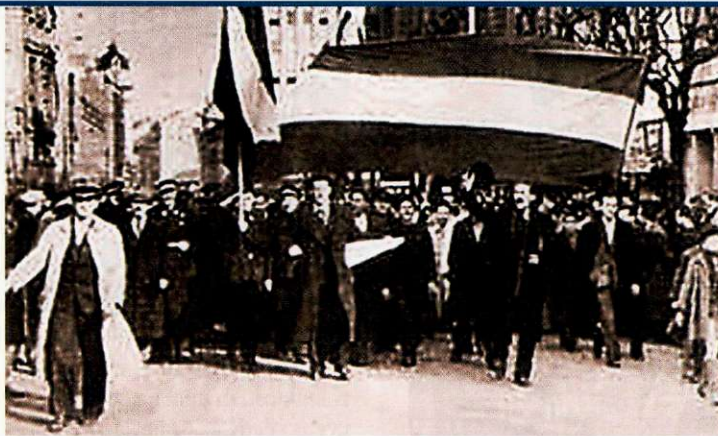
Napad na Jugoslavijo je bil v tedanji vojaški in politični situaciji v Evropi pričakovan. Politični in še bolj vojaški vodje kraljevine so se grozečemu napadu poskušali na vse načine izogniti. Izbrali so edino mogočo pot v tedanjih raz-

Nemška letala so kot odgovor na spremembo vlade zbombardirala Beograd.

tudi po nekaterih drugih mestih v državi, je v noči na 27. marec 1941 sledil državni udar oficirjev, predvsem vojnega letalstva. Povojna interpretacija je prikazala, da je šlo za redke patriotske oficirje, ki so vedeli, kaj je njihova dolžnost. Tem oficirjem pod vodstvom armadnega generala Dušana Simovića, ki je bil tedaj poveljnik jugoslovanskega vojnega letalstva, je uspelo skoraj brez boja (z izjemo enega samega vojaka pred beograjsko radijsko postajo, ki je bil ubit) zasedeti glavne točke v mestu in kraljevo palačo. Pučisti so odstavili vladno, regentski svet in razglasili še mladoletnega kralja Petra II. za polnoletnega. Novo vladno je sestavil general Simović, ki je prevzel tudi mesto načelnika vrhovnega poveljstva kraljeve vojske. Zanimivo pa je, da ta nova vlada, ko je prevzela oblast, ni preklcala pristopa države k trojnemu paktu in je pošiljala v Berlin pomirljive izjave. Očitno vodja vlade s svojimi pučisti po prevzemu oblasti ni vedel, kaj naj bi pravzaprav počel.

Britanci spodbudili puč Stvar postane seveda veliko bolj jasna, če pogledamo tedanje stanje. Jeseni leta 1940 je Mussolini stopil na pot osvajanja. Italijanska vojska se je iz osvojene Albanije zakadila v Grčijo. Tam pa so napadalci doživeli strahovit polom in bili potisnjeni nazaj. Velika Britanija je z Grki stopila v zvezo in začela pošiljati svoje vojake in predvsem letala na grški polotok, s tem pa ogrozila nemške pozicije. Z letalskih oporišč na grškem ozemlju bi lahko britanska letala brez večjih težav dosegla in glede na bedno protiletalsko zaščito uničila romunska naftna polja, ki so bila ključnega pomena za nemško vojsko. Brez romunske nafte bi vsa nemška motorizacija preprosto obstala. Britanska vlada je nato poskušala v vojno potegniti tudi Jugoslavijo in na ta način še dodatno ogroziti romunska naftna polja. Jugoslovanski generali in treznejši politiki pa so se zavedali, da neposredni spopad z nemško vojsko prinaša državi le uničenje, zato so se razumljivo poskušali temu izogniti, še posebej ker jim Britanci razen nekaj obljub o ozemljskih širitvah

Demonstracije v Beogradu so v resnici spodbudili Britanci, ne komunisti.

»po zmagi« niso mogli ponuditi nobene konkretne pomoči.

Britanska obveščevalna služba je zato, ker jugoslovanske oblasti niso bile priprajene stopiti v vojno z Nemčijo, začela podtalno rovariti proti jugoslovanski vladi. Prek svojih agentov so pripravljali teren, s tem da so predvsem po Beogradu podžigali ljudi proti »udinjanju nacistom«. S spretno taktiko brenkanja izmenično na patriotska čustva in na junaštvo so zadosti podkurili množice, da so bile pripravljene v pravem trenutku, to je po podpisu trojnega pakta, oditi na ulice. Demonstracije so torej zakuhali britanski agenti, na pa spontana ljudska čustva in še manj komunisti.

Britanci pa ulici niso popolnoma zaupali, zato so navezali stik z nekaterimi anglofilskimi in častihlepnimi oficirji in jih prepričali, da tvegajo ter pripravijo vojni udar. Vojni puč ni bil kar na slepo in spontano izveden, ampak je bil plod daljših priprav. Puč je pripravil brigadni general Borivoje Mirković, načelnik štaba letalstva, skupaj z nekaterimi višjimi oficirji svojega štaba. Načrt je tudi predvideval, da se vključijo letalske enote na letališčih v Zemunu in Pančevu, se med pučem po potrebi dvignejo ter s strojničnimi rafali in z bombami zadušijo protiakcije. Takšnega obsežnega načrta pa se seveda ne da pripraviti čez noč. Manjša lepota napaka je bila v tem, da so bili tako Mirković kot drugi načrtovalci puča v javnosti praktično popolnoma neznani, pa tudi v vojaški hierarhiji niso prav visoko kotirali. Torej je bilo treba najti nekoga, ki je bil uglednejši, in ga uporabiti za svojo figuro. Tako so se odločili za generala

Simovića, ki je imel ustrezno visok čin pa tudi nekaj slave že iz prve svetovne vojne, poleg tega je bil znan kot anglofil. Ne sicer fanatičen, a vendar.

Uspešna oficirska kariera Dušan Simović se je rodil 28. oktobra 1882 v Kruševcu kot sin odvetnika. Že v gimnaziji se je zelo zanimal za vojaške zadeve in zato pretrgal šolanje na klasični gimnaziji ter šel v vojaško šolo. Za vojaški poklic sta se odločila tudi oba njegova brata, starejši Svetislav je bil leta 1927 upokojen kot pehotni brigadni general, mlajši Miša pa je bil sanitetni podpolkovnik in profesor na medicinski fakulteti. Dušan Simović je končal nižjo vojaško šolo leta 1900 in postal pod-

poročnik, pozneje pa je končal še višjo. Po stroki je bil topničar in je poveljeval topniški bateriji, nekaj časa je bil tudi učitelj v topniški podoficirski šoli. Leta 1908 je bil v Nemčiji na specializaciji, tik pred balkanskimi vojnami pa je končal generalštabno šolo.

V balkanskih vojnah in večji del prve svetovne vojne je služil v štabu Donavske divizije, napredoval v podpolkovnika, v sklepnem delu prve svetovne vojne pa je poveljeval sedmemu pehotnemu polku. Bil je večkrat odlikovan ter na splošno cenjen kot zelo dober in vesten oficir. Že med vojno se je Simović začel zanimati za vojaško letalstvo ter bil eden njegovih prvih zagovornikov v srbski in kasneje jugoslovanski vojski.

Ob koncu vojne je bil delegat srbskega vrhovnega poveljstva pri svetu Države Slovencev, Hrvatov in Srbov v Zagrebu, po združitvi v Kraljevino Jugoslavijo pa je služboval v različnih divizijskih in armadnih štabih. Leta 1925 je napredoval v brigadnega generala in bil končno premeščen v vojaško letalstvo, kjer je ostal skoraj pet let, bil načelnik štaba letalstva in vzporedno predaval o vojaškem letalstvu na višji vojaški šoli. Do leta 1936, vmes je napredoval v divizijskega generala, je bil ►

Dušanu Simoviću je puč pravzaprav na srebrnem pladnju ponudil general Mirković, njegov načelnik štaba.

Britanci so pučistom ponudili le moralno podporo.

Kralja Petra II. so pučisti razglasili za polnoletnega.

► kratek čas poveljnik bosenskega divizijskega okrožja in na raznih štabnih funkcijah, vzporedno pa je bil skoraj dve leti urednik vojaškega mesečnega glasila.

Simović je jeseni 1936 končno postal poveljnik vojaškega letalstva in kmalu napredoval še v zadnji najvišji tedanji čin, v čin armadnega generala. Leta 1938 je postal načelnik generalštaba, nato bil prvo polovico leta 1940 komandant druge armadne oblasti v Sarajevu, nato pa je spet prevzel poveljstvo vojaškega letalstva.

Popoln vojaški polom Potem ko so mu na pladnju ponudili državni udar in jim je v njem celo uspelo, je bil Simović več kot zmeden. Britancem je šlo očitno samo za

to, da izzovejo vojno, Jugoslavija pa je bila z vseh strani obkoljena s sovražniki. Simović je sam več kot dobro vedel, da vojaško letalstvo sovražniku ni kos, vojska kot celota tudi ne, političnih izkušenj pa tako ali tako ni imel.

Simović je po vojni nastopil kot priča na sojenju Draži Mihailoviću.

Tretjega aprila 1941 je prevzel poleg mesta predsednika vlade še mesto poveljnika vrhovnega poveljstva, poslal svojega delegata na sestanek z grškimi in britanskimi generali, na katerem niso sklenili nič omembe vrednega, poskušal pomiriti Nemčijo z izjavami o mi-

Simović je po vojni pričal na sojenju Draži Mihailoviću.

roljubnosti in upal na najboljše. Na cvetno nedeljo, 6. aprila 1941, bi se morala v Beogradu poročiti Simovićeva hčerka. Poroka je bila odpovedana, ker so zjutraj nemška letala začela bombardirati prestolnico. V dveh dneh je bilo letalstvo uničeno, čete so se v neredu umikale, dvor in vlada pa sta se umaknili v Sarajevo. Po enem tednu vojne je bila vojska v razsulu, Slovenija in Makedonija zasedeni, Hrvaška se je odcepila, prestolnica je bila razdejana in zasedena. Simović se je z dvorom in ostankom vlade umaknil v Črno goro, kjer je dobival eno porazno novico za drugo. Končno je ukazal umik kralja in vlade iz države, odstopil kot poveljnik vrhovnega poveljstva (ne pa tudi vlade) in to mesto predal poveljniku zaledne vojske gene-

dovkama, podmornico in nekaj letali, ki jim je uspelo pobegniti iz države. Komično je bilo, da je bilo ministrov in generalov skoraj več kot vojakov, katerim naj bi poveljevali. Simović je nato vodil emigrantsko vlado do januarja 1942. Ta vlada ni imela nobene dejanske moči ne v tujini in ne v domovini, še moralne prav malo, in je bila bolj sama sebi namen. Dušan Simović je kot predsednik vlade januarja 1942 odstopil in po svojem odstopu ni ne v politiki in ne v vojski igral nobene pomembne vloge več. Nekaj časa so ga sicer še obravnavali kot kandidata za zasedbo enega od ministrskih mest v emigrantski vladi, a do novega imenovanja ni nikoli prišlo.

Simović je proti koncu vojne pravočasno pokazal nekaj podpore pratizanskemu gibanju. Za to so ga nagradili s tem, da se je po koncu vojne lahko brez skrbi vrnil v Jugoslavijo, čeprav so oblast prevzeli komunisti. V javnosti se je pojavil za kratek čas še leta 1946, ko je nastopil kot priča na procesu proti Draži Mihailoviću, potem pa se je umaknil v zasebno življenje. Kot upokojeni general se je vse do svoje smrti 26. avgusta 1962 v Beogradu ukvarjal s pisanjem knjig in strokovnih člankov z vojaško tematiko. **D**

ralu Kalafatoviću s pooblastilom, da podpiše kar se da ugodno premirje. Kalafatoviću v vsesplošnem zlomu države in vojske seveda ni preostalo nič drugega, kot da podpiše popolno kapitulacijo.

Simović je v severni Afriki prevzel poveljstvo nad dvema torpe-

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisevec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisevec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Tolstoj o smrti

1.

Cankarjeva založba

Petero zgodb velikega ruskega pisatelja Leva Nikolajeviča Tolstoj: *Zapiski blazneža*, *Smrt Ivana Iljiča*, *Oče Sergij*, *Gospodar in hlapec* ter *Izpoved* združuje razmišljanje o enem in istem, temeljnem vprašanju človekovega bivanja: o smrti. Soočenje s smrtjo je soočenje z »ničem«, ki nas iztrga vsem vezem, ustvarjenim za življenje, sleče nas naše družbenosti in družabnosti in nas samotne sooči s »temo na drugi strani«. Tu odpove vse tisto, kar nas je delalo ljudi: celo razum, ki nas je vkoval v svoje zlate verige, se mora pokoriti. V življenju je nekaj, kar je več od razuma. Življenje priteka iz izvira, ki presega razum. Česar razum ne more doumeti, ni zmeraj nemogoče. In nasprotno: tam, kjer razum ugotavlja nujnost, so vezi lahko pretrgane.

Buzetski govori

Znanstvenoraziskovalno središče Koper

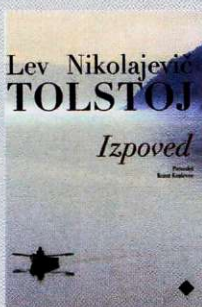
Čeprav je območje kotline, kjer leži istrsko mesto Buzet, majhno, je specifično zaradi svoje obmejne lege in s tem prepletanja kultur. Nataša Vivoda je v znanstveni knjigi *Buzetski govori* raziskala govorico na območju Buzeta in ugotovila edinstveno prepletanje treh jezikovnih kultur: čakavskega narečja, hrvaškega knjižnega jezika in slovenskih govorov. Avtorica je ugotovila, da ima vsaka vas svoj govor.

Matejev evangelij

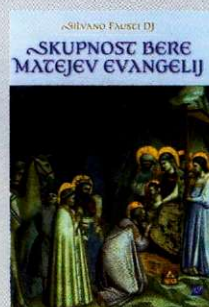
2.

Celjska Mohorjeva družba

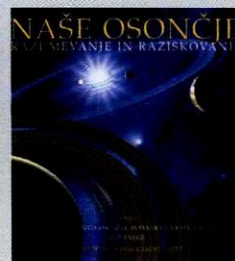
Celjska Mohorjeva družba je izdala že drugo knjigo znanega italijanskega biblicista Silvana Faustija *Skupnost bere Matejev evangelij*. Matejev evangelij pripoveduje, kaj Jezus reče ali stori za nekoga. Ta nekdo je sam bralec, ki je pozvan, da v prvi osebi izkusi to, o čemer govori pripoved: Beseda uresniči to, kar govori, za tistega, ki jo sprejme z vero. Matejev evangelij velja za evangelij skupnosti: osredotočen je na besedo Sina, ki nas dela za Očetove sinove, s tem ko nam omogoča, da smo si med seboj bratje. Bratovstvo je uresničenje našega sinovstva: v odnosu z drugim živimo odnos z Drugim. Faustijevi komentarji posrečeno združujejo vrhunsko strokovnost in pričevarnost. Fausti izhaja iz predpostavke, da Sveto pismo lahko razume samo tisti, ki ga živi. Zato svetopisemsko besedilo ne le razlaga, temveč hkrati zanj pričuje. Najprej na novo, čim bolj dobesedno, prevede svetopisemski odlomek, ga natančno – tako rekoč besedo za besedo – analizira, potem pa ga osvetli v luči meditacije in kontemplacije. Fausti v svojih komentarjih uporablja metodo,

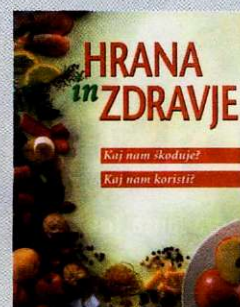
1.

2.

3.

4.

ki so jo cerkveni očetje imenovali lectio divina. Ta vsebuje štiri stopnje: prva je branje svetopisemskega besedila, druga premišljevanje in bralčevo osebno poglobljanje prebranega. Tretja je molitev, predvsem slavljenje Boga, pa tudi prošnja in zahvala. Četrta stopnja je zrenje in kontemplacija, v kateri se molivec prepusti Bogu in se hrani z notranjim okusanjem sprejete Besede.

Daljinsko zaznavanje

Založba ZRC

Knjiga Krištofa Oštirja *Daljinsko zaznavanje* je prvo delo o daljinskem zaznavanju v slovenščini. Tehnologija zajema podatkov iz letal in satelitov postaja vsakodnevno orodje v najrazličnejših študijah – od arheologije prek geografije in gozdarstva do geodezije. Osrednji del knjige je namenjen obdelavi in interpretaciji podob: obravnavani sta tako »klasična« vizualna interpretacija kot digitalna obdelava podob. Z izbranimi primeri uporabe daljinskega zaznavanja v Sloveniji in z rešitvami konkretnih problemov je vsebina povezana s prakso.

Naše Osončje

3.

Tehniška založba Slovenije

Interaktivni didaktični komplet *Naše Osončje* je namenjen »prvim korakom« v vesolje. Namenjen je vsem malim radovednežem, ki ob pogledu v nočno nebo ne vidijo le bele lučke na črni preprogi, temveč planete, zvezde, galaksije ... Sami ali s pomočjo staršev si lahko izdelajo model osončja in s pomočjo stenske karte označijo misije medplanetarnih sond. Komplet je lahko tudi učni pripomoček v osnovni šoli, vsebuje namreč dve knjigi, *Razumevanje našega Osončja* in *Raziskovanje našega Osončja*, z izčrpno opisanim do zdaj osvojenim znanjem o Osončju, v katerem prebivamo, in zgodovinskimi potekom osvajanja in raziskovanja vesolja. Komplet vsebuje gradivo za izdelavo namiznega gibljivega modela našega Osončja in zložitveno stensko karto, na kateri lahko

s priloženimi nalepkami označimo pretekle in prihodnje misije medplanetarnih sond.

Butalci

Založba Karantanija

V zbirki *Domače branje* je založba Karantanija izdala znamenite *Butalce* Frana Milčinskega, ki jih je pisatelj napisal v času prve svetovne vojne, leta 1917, in je z njimi želel vsaj malo razveseliti otroke v takratnih hudih časih. Navdušeno so jih prebirali v zbirki pravljic in pripovedk *Tolovaj Mataj*. Milčinski nas podučil, da so se bili Butalci tisto leto, ko sta bili dve kravi za en par, skregali s pametjo, pa da so zmagali Butalci in ne pamet. Tako so tudi njihove dogodivščine in okoliščine, v katerih se Butalci znajdejo, prav zavidljivo skladne s pravili »narobe sveta«. Butalci so prave dragotnine v naši literarni zgodovini.

Hrana in zdravje

4.

Založba Mladinska knjiga

Pri Reader's Digest je izšla obsežna knjiga *Hrana in zdravje*, ki nam pojasni, kaj nam pri hrani škoduje in kaj koristi. Ste vedeli, da je lahko porcija sladoleda enako kalorična kot glavni obrok? Ali da lahko z uživanjem jajc naše telo dobi devet esencialnih aminokislin, ki jih samo ni sposobno proizvesti? Ribe veljajo za zdrave. Kaj pa margarina – je res boljša od masla? In zrezki: se zrezki res vračajo med zdravo prehrano? Odgovore na ta in mnoga druga vprašanja najdemo v tej obsežni knjigi, polni koristnih in zanesljivih informacij, ki bodo marsikoga prijetno presenetile. Besedila so napisali ugledni strokovnjaki za zdravo prehrano, ki so pojasnili prednosti (in slabosti) sadja, zelenjave, ogljikovih hidratov, beljakovin in maščob, ki jih uživamo vsak dan. Na 398 straneh je 35 pregledno in bogato ilustriranih poglavij, ki vsebujejo več kot 150 receptov in prikažejo več kot 85 zdravstvenih težav. Prikazanih je več kot 500 živil s pojasnili, kako vsako od njih vpliva na človeka.

Bistra

Petra Janša, foto: STO, Tehniški muzej Slovenije

Bistra (292 m) leži na jugozahodnem delu Ljubljanskega barja, v občini Vrhnika. Ime je dobila po potoku Bistri, pritoku reke Ljubljanice, ki ima tu več kraških izvirov. Ob potoku stoji grad, v katerem je sedež Tehniškega muzeja Slovenije. Ob izviru Bistre sta na ogled stara žaga **venecijanka** na vreteno in furnirnica, ob potoku pa je še rekonstruirana **stara kovačija**, v kateri je strojno kladiivo »repač«, eno poslednjih te velikosti na Slovenskem. Ob gradu se razprostira **park** z ribnikom, nad gradom pa poteka **učna gozdna pot**.

Samostan kartuzijanov Prvi znani podatki o kraju segajo v rimsko dobo, o čemer pričajo ohranjeni rimski kamni v Bistri. Prvi pravi razcvet pa je Bistra doživela kot **kartuzijanski samostan**. Njegovi začetki so tesno povezani s koroškim vojvodo Bernardom Spanheimskim, ki je okoli leta 1220 poklical na Kranjsko prve kartuzijanske menihe. Njegov sin Ulrik Spanheimski je kartuziji z darilno listino dokončno zagotovil obstoj. Bistra (lat. Vallis iocosa ali Vesela dolina), ki je bila poleg Žiž (1160), Jurkloštra (1170) in Pleterij (1407) ena od štirih kartuzij na slovenskem ozemlju, je višek na kulturnem in gospodarskem področju dosegla v 14. stoletju. Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani hrani pomembne in dragocene iluminirane rokopise, ki so nastali v tem samostanu. Med njimi je prepis Avguštinovega dela *De civitate dei* iz leta 1347. Skozi stoletja so samostansko poslopje večkrat prizadeli požari in potresi, ki so Bistru malodane uničili. Čeprav se je od izvirne srednjeveške zasnove do današnjih dni ohranil le del malega gotskega križnega hodnika iz leta 1449, je še vedno slutiti veličino starodavnega samostana.

Jedro samostana je bila značilno kartuzijanska enoladijska cerkev iz 13. stoletja z malim križnim hodnikom, ob katerem so bili skupni prostori s kapiteljsko dvorano in jedilnico. Veliko površino na vzhodni strani je zavzemal veliki križni hodnik, ki je povezoval okrog njega nanizane meniške celice. Na sredini je bilo samostansko pokopališče. Cerkev, porušena leta 1808, je stala tam, kjer se danes dvorišče odpira proti parku. Ob sedanjem baročnem prehodu na notranje dvorišče stoji kapela sv. Jožefa, okrašena z bogatimi štukaturami in freskami Antona Cebeja iz druge polovice 18. stoletja. V 16. stoletju so bila ob potoku dograjena gospodarska poslopja, v 17. stoletju pa so samostan predelali in mu dodali baročne arkade.

Nekoč grad, danes muzej Leta 1782 je habsburški cesar Jožef II. izdal odlok o razpustitvi samostanov. Menihi so zapustili Bistro, premoženje pa je prešlo v roke verskega sklada, s katerim je upravljala država, dokler poslopja in okoliških posesti leta 1826 ni kupil

trgovec in tovarnar **Franc Galle**. On in njegovi nasledniki so Bistri vtisnili podobo graščine, kakršno ima še danes. Po drugi svetovni vojni je bila graščina s celotno posestjo nacionalizirana. In prav v njej je muzej kmalu po ustanovitvi leta 1951 dobil svoje prostore.

Namen ustanovitve **Tehniškega muzeja Slovenije** (TMS) je bilo evidentiranje, zbiranje, urejanje, hranjenje, varovanje, posredovanje in zavarovanje tehniške dediščine, povezane z razvojem obrti in industrije na slovenskih tleh. Prve zbirke TMS v Bistri, ki so obravnavale gozdarstvo in lovstvo, so odprle vrata javnosti leta 1953. Danes so na več kot 6000 m² razstavnih površin na ogled stalne zbirke s področja kmetijstva, prometa, gozdarstva, lesarstva, lovstva, ribištva, tekstila in tiskarstva. Ob nedeljah potekajo prikazi starih tehnik in načinov dela ter orodij, naprav in strojev, ki so jih nekoč uporabljali pri vsakdanjih opravilih (demonstracije delovanja krožne žage, tekstilnih in kmetijskih strojev, mletja moke v mlinu na vodni pogon...)

Poleg njih so še muzejske dislocirane enote na gradu Bogenšperk, kjer so obiskovalcem na ogled lovška, geodetska in Valvasorjeva grafična zbirka, v Bohinjski Bistrici usnjarna Tomaža Godca, nekoč urejen Muzej pošte in tele-

komunikacij v Škofji Loki pa je zaprt zaradi selitve v Polhov Gradec. Na novi lokaciji ga bodo odprli 13. junija 2008.

Tiskarstvo na Slovenskem V letu **Pri- moža Trubarja** si je vredno ogledati novo stalno razstavo z izbranimi predmeti, ki prikazuje zgodovino tiskane besede in tiskarske tehnike na Slovenskem. Zajema področje enega najstarejših medijev: pisave, izuma tiska in njegov razvoj do digitalnega tiska. Prikazane so glavne pisne podlage ter papir in papirnice. Razstava pripoveduje o začetkih t. i. črne umetnosti v svetu in na Slovenskem, o Gutenbergu in iznajdbi premičnih črk ter prvi tiskani knjigi v Evropi. Razstavljeni sta **faksimilirani prvi slovenski tiskani knjigi Trubarjev Katekizem z Abecednikom (1550) ter prvi slovenski prevod Svetega pisma – Dalmatinova Biblija (1584)**. Tiskarski stroji in naprave si na razstavi sledijo kot postopki pri knjigo- tisku: od ulivanja črk, ročnega in strojnega stavljenja, razvoj tiskarskih strojev in knjigo- goveštva. Razstavljene so še naprave in stroji za pisarniško reproduciranje zapisane besede. Ekspoziti, predvsem tiskarski stroji, naprave in orodja s konca 19. in iz 20. stoletja iz slovenskih tiskarn kažejo, kako sta od Gutenbergovega izuma v 15. stoletju do konca 20. stoletja nastajala tiskana knjiga, časopis in druge tiskovine.

Zbirka je zasnovana kot živi muzej: nekateri razstavljeni stroji so delujoči in na njih občasno potekajo demonstracije, ki jih izvajajo grafični mojstri. Na ta način prikazujejo ne le predmete, ampak tudi ohranjajo nematerialno kulturno dediščino, znanja in spretnosti, ki z izginotjem starih grafičnih poklicev tonejo v pozabo. Razstavo predmetov dopolnjuje arhivsko filmsko gradivo s posnetki iz slovenskih tiskarn ter novi posnetki pričevanj grafičnih mojstrov različnih poklicev. Na razstavi se prepletajo zgodbe knjige, tiskarske tehnike – strojev in ljudi, ki so delali v tiskarstvu. Razstava je locirana v najstarejšem delu nekdanje kartuzije Bistra in zdaj zavzema 55 m² razstavne površine.

Bencinski servis pred 2. svetovno vojno

Bistra v Valvasorjevih časih

Tiskarska plošča

Grajski park, kjer je nekoč stala samostanska cerkev

Diktatorjevo razkošje Zanimiva je tudi stalna zbirka z naslovom »Od lekarne do bencinskega servisa«, ki je nastala v sodelovanju z naftno družbo Petrol, kjer je predstavljena zgodovina preskrbe motornih vozil z gorivi na Slovenskem do druge svetovne vojne. Obdobje po drugi svetovni vojni je zaradi posebnega statusa zbirke posvečeno trgovini z gorivi, ki je potekala pod okriljem družbe Petrol. V sklopu razstave je razstavljenih več

Rolls-royce iz leta 1952, ki ga je Titu podarila RS

Eden od izvirov Ljubljanice je pri gradu Bistra.

Sledi kartuzije, danes muzeja, so vidne še danes.

Učna gozdna pot

primerkov starih črpalk za gorivo, ki pričajo o njihovem tehničnem razvoju, scenski prikaz ulične črpalke iz obdobja pred 2. svetovno vojno pa ponazarja, kako so pred več kot 50. leti izgledali predhodniki današnjih bencinskih servisov.

V desetletju pred osamosvojitvijo je Tehniškemu muzeju Slovenije uspelo pridobiti 15 avtomobilov, ki jih je uporabljal jugoslovanski predsednik Tito. To so večinoma redki primerki prestižnih limuzin z visoko tehnično in zgodovinsko vrednostjo. Med njimi naj omenimo: mercedes 540K iz leta 1939, ki ga je Titu podarilo hrvaško notranje ministrstvo, packard iz leta 1937, ki ga je Titu leta 1945 podaril nekdanji voditelj Sovjetske zveze Stalin, dva ZIS iz leta 1954, darilo Nikite Hruščova, ki je nasledil predsednika Sovjetske zveze Stalina, horch 951A, dar Tretje ruske armade, rolls-royce iz leta 1952, ki ga je Titu podarila Republika Slovenija, in še vrsta drugih.

Zbirk in razstav je še veliko, vse si lahko ogledate na spletni strani TMS. **D**

Dragocenosti Narodnega muzeja

V. M., foto: arhiv Narodnega muzeja Slovenije

Narodni muzej Slovenije je osrednja slovenska muzejska ustanova, ki hrani številne predmete iz najrazličnejših zgodovinskih obdobj slovenskega ozemlja. Zdaj so izbor najdragocenejših oziroma najpomembnejših predstavili v knjigi.

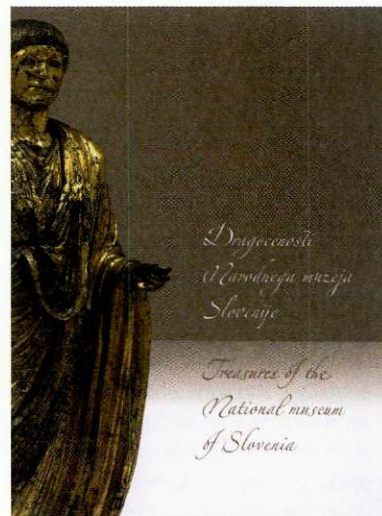

Situla z Vač, okrog 500 pred Kr.

Narodni muzej Slovenije kot najstarejši muzej na današnjem slovenskem ozemlju je od svoje ustanovitve leta 1821 pridobival, hranil in preučeval premično kulturno dediščino s prostora, za katerega je bil v danem zgodovinskem trenutku pristojen. Posebej na začetku svojega razvoja je veliko dragocenih predmetov dobil tudi kot darila posameznikov, ki so se zavedali njegovega poslanstva. Muzej je del svojih zbirk javnosti predstavljal na razsta-

vah, s strokovnimi publikacijami pa je skrbel za objavo pomembnega gradiva.

Začetek Narodnega muzeja Ena najpomembnejših nalog številnih predanih sodelavcev muzeja v sto šestinosemdesetih letih njegovega obstoja je bila namreč prav zbiranje in hramba premične kulturne dediščine vseh obdobj s celotnega slovenskega prostora. Rezultat tega sistematičnega dela so številne bo-

Omarica za zdravljenje iz 17. stoletja

Kovno orodje za slovenski tolar

V knjigi so izbrani predmeti predstavljeni po kronološkem redu, od najstarejših do najmlajših:

1. Piščal iz Divjih bab (55 tisoč let pred sedanostjo)
2. Idol z Ljubljanskega barja (3. tisočletje pred Kr.)
3. Bronast polnoročajni meč iz Jabelj (16. stol. pred Kr.)
4. Depo bronastih predmetov iz Jurke vasi (12. stol. pred Kr.)
5. Antropomorfna krsta z mumijo (Egipt, 7.–6. stol. pred Kr.)
6. Bronast oklep iz Novega mesta (7. stol. pred Kr.)
7. Bronast kipec vojščaka z Vač (7. stol. pred Kr.)
8. Apulske posode iz Stične (7. stol. pred Kr.)
9. Pokrov s figuralnim okrasom iz Stične (7. stol. pred Kr.)
10. Zlat nakit stiške veljakinje (6. stol. pred Kr.)
11. Situla z Vač (okrog 500 pred Kr.)
12. Prazgodovinski stekleni in jantarni izdelki (6. in 5. stol. pred Kr.)
13. Železnodobne čelade (od 7. do 1. stol. pred Kr.)
14. Pletena ovratnica iz Posočja (2.–1. stol. pred Kr.)
15. Keltski zlatnik (Savinja v Celju, 1. stol. pred Kr.)
16. Medaljon z upodobitvijo cesarja Avgusta (Ljubljana pri Bevkah, med 20. pred Kr. in 14. po Kr.)
17. Rimska posoda (Polhov Gradec, konec 1. stol. pred Kr.)
18. Rimske steklene posode (1. stoletje)
19. Tri posvetila boginji Ekorni (Ljubljanski grad, 1.–3. stol.)
20. Kip moškega (t. i. Emonec, začetek 2. stol.)
21. Doprsje mladeniča (rimski kip, najden v Podgorju pod Resevno, začetek 2. stol.)
22. Lutki (iz časa rimske Emone, najdeni ob Karlovski cesti, 3. stol.)
23. Glava moškega (iz Emone, konec 3. stol.)
24. Zakladna najdba večkratnih zlatnikov Konstansa in Magnencija iz Emone (avgust 352)
25. Jermenski zaključek z Belerofontom (poznorimska naselbina na Gradcu nad Mihovim, začetek 5. stol.)
26. Zakladna najdba z Limberka nad Veliko Račno (okrog 400)
27. Fragment koptske tkanine (iz Egipta, 4. stol.)
28. Predmeti iz obdobja preseljevanja ljudstev (5. in 6. stol.)
29. Nakit Kranjcev (8. do 10. stol.)
30. Zgodnjerednjeveški lonec (najden v Zasipu, 9. stol.)
31. Trije srednjeveški meči iz Ljubljane (od 13. do 15. stol.)
32. Zakladna najdba srebrnikov srednjeveške kovnice Ljubljana (okoli 1220)
33. Ročka za vino (Ljubljana, prelom v 15. stol.)
34. Pastoral (15. stoletje)
35. Mojster iz Rimini: Marija (kip, grad Turn pri Velenju, okrog 1430)
36. Vezeni križ (15. stoletje)
37. Biblia cum postillis Nicolai De Lyra (1493)
38. Romarsko znamenje sv. Volbenka (Ljubljana, 16. stol.)
39. Mojster iz Okoličnega: Sveto sorodstvo (grad Murska Sobota, 1510)
40. Poklon Svetih treh kraljev (barvno steklo, okrog 1522)
41. Heinrich Aldegrever: Zavist (bakrorez, 1552)
42. Prestol nadvojvode Karla (1564)
43. Pištoli z vžigalnim mehanizmom na kolesce (grad Pukštajn pri Dravogradu, 1571)
44. Sigmund Herberstein: Moscouitische Chronica (knjiga Moskovski zapiski iz leta 1579)
45. Kazula (mašni plašč, 16. stoletje)
46. Jurij Dalmatin: Lepe karszhanske molitve (knjiga iz leta 1595)
47. Srebrnik Jurija Wagna Bogenšperškega (začetek 17. st.)
48. Skleda na nogi (1627)
49. Giovanni Pieroni: Ljubljana (perorisba iz leta 1639)
50. Omarica za zdravila (17. stoletje)
51. Francois Saraillac: Pochette (žepna violina iz leta 1679)
52. Janez Vajkard Valvasor: Topographia Archiducatus Carinthiae modernae (1681)
53. Rezljan in polihromiran umivalnik (pozno 17. stoletje)
54. Ilustracija basni o psu in oslu (olje na platnu z gradu Lemberg, okrog 1700)
55. Elias Back: Janez Gregor Dolničar (bakrorez, 1700)
56. Pokal (rezljana lipa, 1728)
57. Relief bitke pri Sisku (bakreni relief, 1731)
58. Baročni relikviarij (pozlačen rezljan les, sredina 18. stol.)
59. Kostanjeviški pokal (brušeno in gravirano steklo, 1749)
60. Terezijanske mere (medenina, baker, mernik, 1756)
61. Franz Anton Steinberg: Gründliche Nachricht von dem in dem Inner-Crain gelegenen Czirknitzer-See (knjiga iz leta 1758)
62. Franc Linder: Marija Ana Elizabeta baronica Raigersfeld (olje na bakreni plošči, sredina 18. stol.)
63. Tabernakelska omara (druga polovica 18. stol.)
64. Franz Anton Bustelli: Figurine Kitajk in Kitajcev (porcelan, pred 1763)
65. Zlata medalja medaljerja Andreja Šege (1771)
66. Kaminska vaza-dišavnica (keramika, konec 18. stol.)
67. Znak prvega skrbnika voda in gozdov v Iliriji (okrog 1810)
68. Predpasnik mojstra prostozidarske lože Prijatelji rimskega kralja in Napoleona (1811)
69. Vodnikova kopija Tabule Peutingeriane (1815)
70. Karl Friedrich Schinkel: Predjamski grad (litografija, 1816)
71. Anton Regali: Ura z ovnovima glavama (okrog 1810–1820)
72. Relief z grbom knezov Auerspergov (lito železo (1833)
73. Marko Pernhart: Vrh Triglava (olje na platnu, po 1849)
74. Janez Avguštin Puhar: Avtoportret (fotografija na steklo, sredina 19. stol.)
75. Prešernovi rokopisi (1818–1846)
76. Alojzij Gangl: Dr. France Prešeren (kip iz marmorja, 1895)
77. Vitrina (1904)
78. Stenska preproga Račke (volna in bombaž, 1904)
79. Hinko Smrekar: Slovenski literati (akvarelirana risba, 1913)
80. Bronasta medalja z 9. olimpijskih iger v Amsterdamu (1928)
81. Zbirka kovnega orodja za slovenski tolar (1991)

gate zbirke, ki osvetljujejo različna zgodovinska obdobja. Vsi ti predmeti, pa naj gre za drobne artefakte ali predmete velikih dimenzij, so izjemno pomemben zgodovinski vir. V tem oziru je vsak od teh predmetov enako pomemben in izpoveden ne glede na stopnjo svoje ohranjenosti, velikost ali likovno izraznost. Podatek, ki predmetu kot zgodovinskemu viru daje tehtnost,

je namreč podatek o njegovem izvoru. S tega stališča je torej v muzejskih zbirkah enako pomemben tako fragment vsakdanje kuhinjske keramične posode kot povsem ohranjena bogato ornamentirana srebrna posoda. Za širšo javnost pa je nedvomno zanimiv predvsem predmet, ki izstopa že po svojem videzu ali izjemnem pomenu za posamezno obdobje.

81 predmetov Narodni muzej je zato izdal reprezentativno (predstavitevno) opremljeno knjigo, v kateri je izbor 81 dragocenih predmetov. Knjiga je namenjena domači in tuji javnosti (besedilo je v slovenščini in angleščini), z njo pa želijo prikazati raznolikost, pomen in bogastvo gradiva, ki ga v svojih številnih zbirkah hrani ta osrednja muzejska usta-

nova na Slovenskem. Izbor so naredili strokovnjaki, specialisti za različna zgodovinska obdobja, ki so vsak predmet na kratko in natančno opisali. Vseh 81 predmetov (v nekaterih primerih je predmetov več) je predstavljenih s celostransko fotografijo – večinoma jih je posnel Tomaž Lauko. Uvodoma sta kratki predstavitvi muzeja in muzejske palače. **D**

Na Bledu se vsako leto srečajo pisatelji iz različnih držav.

Stanja evropske duše

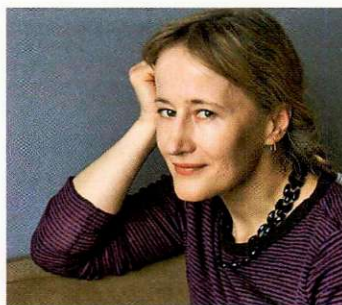
Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Med 26. in 30. marcem je na Bledu potekalo 40. mednarodno srečanje pisateljev, ki ga je priredil Slovenski center PEN. Eno osrednjih vprašanj je bil odnos do preteklosti.

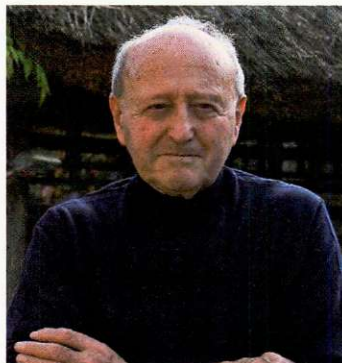
Prav blejska srečanja so dobra priložnost, da se Slovenija umesti na svetovni duhovni zemljevid, ki ga je letos na Bledu ustvarjalo okoli 65 udeležencev. Slovenija, kot pravi predstavnik slovenskega PEN Tone Peršak, lahko na teh srečanjih poišče odgovor na vprašanje glede lastnega obraza v okviru EU. Na osrednjem prireditvenem prostoru, v hotelu Park, sta se 27. marca zvrstili dve okrogli mizi na temo Kaj je evropska zavest?. Na dopoldanski okrogli mizi so udeleženci o evropski duši razmišljali s filozofskih in socioloških vidikov, popoldne pa so vprašanje evropske duše obdelali z literarnega, kulturnega in civilizacijskega vidika. Mirovni komite Mednarodnega PEN je na letošnji okrogli mizi, ki jo je priredil naslednjega dne, v ospredje postavil vprašanje etičnega odnosa do zgodovine kot vira miru. Prav odnos do zgodovine je namreč razlog za mnoge prepire in nelagodja, saj je zgodovina predmet ideoloških interpretacij, je dejal predsednik Mednarodnega PEN Edvard Kovač. Po njegovem mnenju je intelektualec etično zavezan zgodovinskimi dogodki. V dvorani TNP je v sredo potekal

literarni večer z naslovom Slovensko pisanje iz Berlina, Pariza in Tokia, na katerem so natopili Maruša Krese, Brina Svit in Vladimir Kos, ki jih družijo ustvarjanje v svetovnih prestolnicah. Letos na blejskem srečanju pisateljev ni sodeloval Italijanski center PEN, ker so si Italijani napačno interpretirali referat Borisa Pahorja iz leta 2005. Petkov literarni večer na ljubljanskem gradu je bil posvečen srečanju z italijanskim pesnikom Lucianom Morandiniem.

Slovensko-hrvaški odnosi Še preden pa se je letošnje srečanje PEN začelo, je na DSP v organizaciji Slovenskega centra PEN potekal pogovor na temo Slovensko-hrvaški kulturni stiki v preteklosti in danes. Po ugotovitvah slovenskih in hrvaških razpravljavcev zdajšnje zapletene politične razmere med državama ne odslkavajo stanja na področju kulture. Slovenci in Hrvati se letos spominjamo obletnic velikih osebnosti, Primoža Trubarja in Marina Držića, ki sta vplivali na razvoj kulture pri obeh narodih. Vodja rokopisnega oddelka v NUK Mihael Glavan je opomnil, da je bil Trubar zelo naklonjen

Brina Svit

Vladimir Kos

hrvaškemu prostoru, saj je izdajal protestantske knjige tudi v hrvaščini. Sicer pa so si slovenski in hrvaški kulturniki naklonjeni; hrvaški predstavniki so večkrat poudarili, da slovenskim kolegom dolgujejo marsikaj – od velikega vpliva avantgardne književnosti

do pomoči, ko so se v devetdesetih letih v času vojne za pravilno razumevanje hrvaških razmer v okviru Mednarodnega PEN bojevali prav slovenski intelektualci.

Trije stebri Pogovor med slovenskimi in hrvaškimi kulturniki je povezoval Boris A. Novak, ki je dejal, da so za dobre kulturne stike potrebni trije stebri: akademski, prevajalski in založniški. Đurđa Strsoglavec, predavateljica na oddelku za slavistiko na FF, je dejala, da so stiki s hrvaško književnostjo dobri, da gostujoči profesorji in strokovnjaki med študenti vzbudijo veliko zanimanja in da enako velja tudi na hrvaški strani. Ob tem je Zvonko Kovač s Katedre za slovenistiko v Zagrebu predlagal, da bi se sodelovanje na akademski ravni okrepilo tudi v obliki srečanj, kjer bi o slovenski in hrvaški literaturi govorili z vidika literarne kritike in možnosti prevajanja. Svoje izkušnje uredniškovanja pri skupnih antologijah v času Jugoslavije je na pogovoru podoživel pesnik in prevajalec Ciril Zlobec. Kot je dejal, so skupne antologije lahko sprožile precej sporov v primerih, če so avtorje razvrstili po nacionalni pripadnosti. Pri hrvaški založbi Meander je do sedaj izšlo že 16 knjig slovenskih avtorjev, a so bile deležne premajhne pozornosti. ■

Slovenski film v številkah

V letu 2007 so bile na kinematografskem sporedu tri premiere slovenskih filmov – Petelinjega zajtrka, Instalacije ljubezni in Estrellite ter šest ponovitev, ki si jih je ogledalo 135.965 od skupno 2.406.568 gledalcev. Reprizno so leta 2007 v kinih predvajali šest slovenskih filmov: Kratki stiki, Karavla, Šelestenje, Odgrobado groba, Kajmak in marmelada ter Pod njenim oknom. Celotni blagajniški zaslužek je bil 527.656 evrov, kar predstavlja 5,43 odstotka kinoprihodka v Sloveniji. Slovenske filme si je ogledalo 5,65 odstotka gledalcev. V primerjavi z letom prej, ko je bil slovenski delež 0,90 odstotka, je to več kot petkratno povečanje. Leta 2005 je bil ta delež triodstoten. Za to ima največje zasluge film Petelinji zajtrk Marka Naberšnika, ki se je zavilhtel na prvo mesto po gledanosti in po blagajniškem zaslužku v letu 2007. Naberšnikov film je imel do 31. decembra 122.431

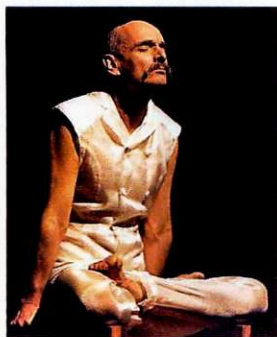

Prizor iz Petelinjega zajtrka

gledalcev, zaslužil je 478.509 evrov. Filmski sklad je v letu 2007 financiral štiri dokončane filme, omogočil je realizacijo še dveh večinskih koprodukcij in ene manjšinske. Skupaj torej sedem igranih celovečernih filmov: Petelinji zajtrk, Tea, Traktor, ljubezen in rokenrol, L...kot ljubezen, Estrellita, Instalacija ljubezni in manjšinsko koprodukcijo Sem iz Titovega Veleša. Število dejavnih kinodvoran v Sloveniji je bilo v letu 2007 108, kar so štiri kinodvorane manj kot leta 2006. Lani je obisk kinematografov upadel, in sicer je bilo 279.289 gledalcev manj. L. H.

Svetovni dan gledališča

Združenje dramskih umetnikov Slovenije (ZDUS) je ob svetovnem dnevu gledališča 27. marcu že tradicionalno razglasilo dobitnike stanovskih priznanj. Komisija za nagrade ZDUS, ki ji je predsedoval Alojz Svete, člana sta bila Tea Rogelj in Edi Majaron, je priznanje za življenjsko delo, imenovano Marija Vera, dodelila dramskemu igralcu Sandiju Pavlinu, upokojenemu članu Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane z zelo obsežnim igralskim opusom. Sandi Pavlin je igralec z izjemno disciplino in s karizmo izkušnega, analitičnega igralca, ki navdušuje otroško, odraslo, strokovno ali laično občinstvo. Njegova skromnost, nepopustljivost, odločnost in človeška toplina mu omogočajo uresničevanje umetniških stvaritev najširšega obsega, je zapisala komisi-

Igralec Sandi Pavlin

ja. Helena Peršuh, članica SNG Nova Gorica, je prejela priznanje ZDUS za vlogo Marje Llovne v Letoviščarjih Maksima Gorkega in za vlogo Irene v igri Nine Mitrovič Ta postelja je prekratka ali Samo fragmenti. Peršuhova je po mnenju komisije igralka širokega in bogatega notranjega sveta ter umetniškega razpona. Uroš Fürst, član Drame SNG Ljubljana, si je priznanje ZDUS prislužil za vlogo Mlakarja v Cankarjevih Romantičnih dušah in za vlogo Vala Xavierja v Williamsovi drami Orfej se spušča. Mateja Dermelj, lektorica v Slovenskem mladinskem gledališču v Ljubljani in dobitnica bršljanovega venca, priznanja ZDUS za umetniške dosežke na področju lektorstva, je ena osrednjih in najboljših strokovnjakinj na področju gledališkega govora. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 3. 4. 2008

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Hervé Guibert: Mlado meso

19.30 SNG Drama: I. Cankar: Romantične duše

20.00 MGL: Anton Pavlovič Čehov: Tri sestre

20.30 Cankarjev dom: Marko Pokorn: Kdo vam je pa to delu? – satira

PETEK, 4. 4. 2008

19.00 Trubarjeva domačija na Raščici pri Velikih Laščah: Pogovor z veteranom vojne za Slovenijo, poveljnikom Manevrske strukture narodne zaščite in 1. specialne brigade MORIS Tonetom Krkovičem.

19.30 SNG Drama: I. Cankar: Romantične duše

20.30 Cankarjev dom: Marko Pokorn: Kdo vam je pa to delu? – satira

19.30 Šentjakobsko gledališče: Monty Python: Kralj Artur in sveti Gral

SOBOTA, 5. 4. 2008

19.30 Križanke: Komorni orkester Savitra – klasična glasba

20.00 SNG Drama: Brian Friel: Jaltska igra. Poigra

20.00 Ljubljanski grad: Zavod Senzorium: Mesto vzdihljajev – gledališko-glasbena predstava

NEDELJA, 6. 4. 2008

16.00 Narodni muzej Slovenije: Trubar pred slovensko procesijo

18.00 Slovensko mladinsko gledališče: L. Visconti: Somrak bogov

19.30 MGL: Beograjsko dramsko gledališče (Srbija): Lahka konjenica

PONEDELJEK, 7. 4. 2008

19.30 Slovenska Filharmonija: Marko Feri, kitara (Italija) – klasična glasba

20.00 SNG Drama: Brian Friel: Jaltska igra. Poigra

20.00 Cankarjev dom: Kolektiv Narobov: Tok-Tok! – plesna predstava

TOREK, 8. 4. 2008

19.00 Slovenski etnografski muzej: Cortesia (Slovenija) – renesančna glasba in ples

19.30 MGL: Drago Jančar: Lahka konjenica

20.00 SNG Drama: Brian Friel: Jaltska igra. Poigra

SREDA, 9. 4. 2008

19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

20.00 MGL: Kristijan Muck: Gledališka predstavitev knjige Vehikel

20.00 Ljubljanski grad: Zavod Senzorium: Mesto vzdihljajev – gledališko-glasbena predstava

**RADIO
ZELEN VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELEN VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Tekla bo kri

Monika Maljevič

V začetku 20. stoletja se na planjave Kalifornije začnejo zgrinjati iskalci nafte na čelu z Danielom, ki želi v malem mestecu, postavljenem na naftnem polju, ustvariti monopol.

Poveže se z vplivnim pridigarjem in kmalu postane mogočen naftni tajkun, toda neskončna sla po bogastvu in moči ga sili, da spričo korupcije, prevar in nasilja vedno bolj pozablja na temeljne človeške vrednote ljubezni, upanja in sočutja, tudi do sebi najbližjih ljudi.

Tekla bo kri je mogočna epska zgodba in hkrati družinska drama o ljudeh, ki so iskali svoj obstoj in bogastvo v času naftnega buma v Kaliforniji na prelomu 19. v 20. stoletje. Kronološko in hkrati zelo osebno niza dogodke iz življenja Daniela Plainviewa, ki ga upodablja dvakratni dobitnik oskarja Daniel Day-Lewis (drugega oskarja je prejel prav za to vlogo). Pred gledalčevimi očmi se odvija Danielova prepričljiva in srhljiva preobrazba iz revnega, garaškega iskalca srebra, ki sam skrbi za sina, v samoniklega naftnega mogotca, zaslepljenega s črnim zlatom v tolikšni meri, da v njem ne sam ne nihče, ki mu je blizu, ne prepozna niti trohice človeškega.

Med tistimi, ki so hodili z njim ali mu stopili na pot, sta najtežje breme njegove razčlovečenosti nosila prav njegov sin G. W. in Eli Sunday; slednji predstavlja drugo vrsto obsedenosti in poblazelosti, ki razkraja ta svet danes morda še bolj kot kadar koli – obsedenost z institucionalizirano vero in pohlepom, ki ga ta prikriva. Ko takšni osebi trčita v navskrižju interesov, ne gre in ne more iti drugače, kakor da ... teče kri.

Odlična ekipa Scenarij za film je napisal in ga režiral mojster filmske umetnosti, znani režiser in scenarist odličnih filmov, kakršna sta Boogie Nights in Magnolia, Paul Thomas Anderson. Kritiki in ljubitelji filma so postali pozorni nanj na filmskem

There Will Be Blood

Režija: Paul Thomas Anderson

Žanr: drama

Scenarij: Paul Thomas Anderson in Upton Sinclair

Igrajo: Daniel Day-Lewis, Martin Stringer, Kevin J. O'Connor, Jacob Stringer, Matthew Braden Stringer, Ciarán Hinds

Premiera: 3. 4. 2008

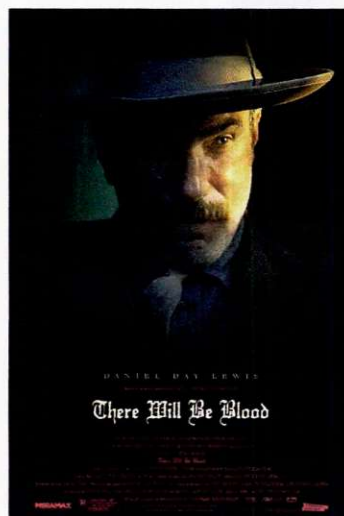
Distribucija: Cenex

festivalu Sundance leta 1993, kjer je sodeloval s kratkim filmom Cigarettes & Coffee. Leta 1996 je posnel svoj prvi celovečerec Hard Eight. Tekla bo kri

je njegov zadnji film, zanj je bil letos nominiran tudi v obeh najpomembnejših kategorijah, za film in režijo. Pred tem je posnel še Punch-Drunk Love (2002).

Glasbo za Tekla bo kri je napisal kitarist skupine Radiohead Jonny Greenwood, ki pa se čedalje bolj udeležuje tudi kot samostojni skladatelj. Rodil se je leta 1971 in se Radioheadom pridružil že kot študent univerze Oxford Brookes. Zaradi tega je končal samo en letnik študija, skupina pa je, tudi po njegovi zaslugi, postala znana po vsem svetu in v 15 letih svojega obstoja osvojila več platinastih naklad za svoje albume. Njegov prvi soloprojekt je bila leta 2003 glasba za film Bodysong Simona Pummila. Film je prejel zlati globus za najboljšega igralca in 8 nominacij za oskarje. **D**

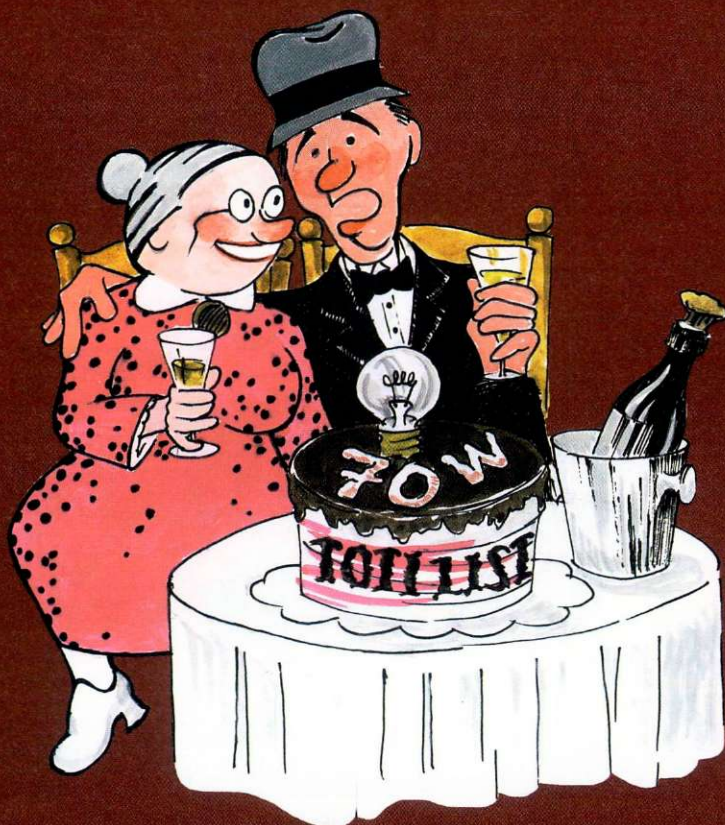

TOTI·LIST

70 let

Pošlji svež vic!

Avtor karikature: Erni Koren

Slovenski satirični portal. Že 70 let on-line.

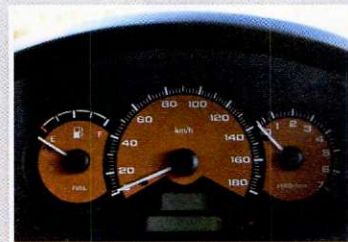
www.totilist.si

VEČER

Pikapolonica

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Chevrolet spark 1,0 8v premium

Pikapolonica je majhna žuželka, ki se je drži mit, da prinaša srečo. Mali Chevroletov avto, ki so mu nadeli ime spark (ponekod ga poznajo tudi pod imenom matiz), pa s svojo simpatično pojavo prinaša nasmeh na usta. Vsekakor poživitev med sivino motorne pločevine na štirih kolesih.

Pisan Prvo dejstvo je, da je avtomobil bolj kot ne namenjen šibkejšemu spolu z roza izkaznico v žepu. Moški smo sprva vihali nosove nad njim, ampak ... Misel bom končal malo kasneje. Oranžno opečnata barva

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	CHEVROLET SPARK 1,0 8V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	995
moč v kW (KM) pri vrt./min	48,5 (65,5) pri 5.400
največji navor v Nm pri vrt./min	91 pri 4.200
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3.495 x 1.495 x 1.500
medosna razdalja v mm	2.345
prtljažnik v litrih	170 – 845
masa praznega vozila v kg	855 (415)
največja hitrost v km/h	156
pospešek 0-100 km/h v s	14,1
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,2/4,7/5,6
poraba na testu v l/100 km	7,5
cena vozila v EUR	9.285

z velikimi barvnimi 'packami' vozilu daje tisto opaznost, ki jo je izgubil s centimetri. Meter in pol v višino in širino ter tri metre in pol v dolžino so skromne mere in slabo zdravilo za vaše komplekse. To pa še ne pomeni, da boste z njim hitreje našli kakšno 'špranjo' za parkiranje ali brez težav švignili mimo stoječega vozila s prižganimi vsemi štirimi utripalkami v središču mesta. Ob eni sami podobni izkušnji ga bo vzljubil tudi močnejši spol, ki se rad ponaša z avtomobilskimi centimetri. Na pogled se zdi, da bo manjko dolžinskih centimetrov sorazmerno prenesen tudi v pomanjkanje

prostora na zadnji sedežni vrsti, ampak dolga medosna razdalja pomeni, da je tudi prostora za zadaj sedeče več od prvih skeptičnih pričakovanj. Je pa zaradi kratkega previsa čez zadnjo os prostora v prtljažnem prostoru samo 170 litrov. S podiranjem zadnje klopi pridemo na dobrih 800. Zaradi

tega 'sparky' ni in tudi ne želi biti prvi družinski avto.

Ni najudobnejši Sama notranjost ne razvaja z udomjem. Dve zračni blazini, servovolan, 'after-market' radio, ročna klima in ura. Oranžne prevleke sedežev sicer poživijo pusto in pretirano plastično notranjost, ampak vrhunskih materialov itak ne pričakujemo od avtomobila njegovega kova, tako da mu tega niti ne zamerimo. Sedeži pa z nikakršnim bočnim oprijemom in čvrstostjo dajejo veliko dela hrbtnim mišicam, sploh na daljših potovanjih. Sedi se razmeroma visoko, kar omogoča dober

pogled iz vozila na vse strani, zaradi strmo odsekanega zadka pa ga je lahko parkirati tudi tja, kamor povprečno velik avto ne bi več mogel. Pohvaliti velja še zadostno število odlagalnih mest, tudi za majhne kovance, ki so namenjeni plačevanju parkirnine.

Majhen motor Motor, ki je gнал tega malčka, je močnejši od obeh alternativ. Nekaj manj kot liter prostornine kljub temu ne daje nobenega upanja o hitrem premikanju po cestah. Agregat je še iz stare šole z dvema ventiloma nad vsakim valjem in močjo 48 kilovatov. S praznim vozilom nima veliko težav, brž ko pa ga obtežimo še z dodatnimi potniki, se zmogljivosti eksponentno zmanjšujejo. Odzivnost ni njegova vrlina, saj se pri pospeševanju ob odvzetem plinu in stisnjenem pedalu sklopke motor zavrti še za nekaj sto vrtljajev više, preden ugotovi, da je bil plin že odvzet. Ker je bil spark deležen največ mestne vožnje, je poraba s sedmimi litri in pol potihoma pričakovana. Zaradi več višinskih centimetrov kot širinskih se raje izogibajte hitrim menjavam smeri pri velikih hitrostih; teh se spark brani, kar pove tudi podatek o največji hitrosti. Za doseganje zgornje avtocestne omejitve je treba kar pošteno pritiskati na plin, kar pa se spet odraža v večji porabi in hrupu.

Sparkovo idealno okolje je tako mesto, s petimi vrati pa je za marsikoga bolj uporaben kot številna trivratna konkurenca. Z navihano barvno grafiko in pojavo se odkupi tudi za kakšno pomanjkljivost. **D**

Novici

SHANGHUAN CEO Pohod Kitajcev se je prvič odrazil tudi v Sloveniji. Pripeljal je namreč prvi avtomobil iz dežele daleč na vzhodu, ki je znanilec novega obdobja in bogate ponudbe, a še zdaleč ne resna grožnja uveljavljenim znamkam v Evropi. Vsaj nekaj časa še ne. Razlog? Domači kupci zahtevajo poleg ugodne cene še najnovejšo tehnologijo in kakovostno izdelavo, kjer so Kitajci še zadaj, vendar hitro napredujejo in zaradi zaostanka v razvoju in pomanjkanja denarja tehnologijo kupujejo drugod. Shanghuan je znamka z le 20-letno tradicijo izdelovanja avtomobilov, tehnologija njihovega prvega avtomobila v Sloveniji, ki se imenuje CEO, pa so kupili pri Mitsubishiju. Prav tako 2,4-litrski bencinski motor z 92 kW, ročni petstopenjski menjalnik in priključni štirikolesni pogon. Gre za 4,7 metra dolg SUV, ki se oblikovno brez sramu spogleduje z BMW X5 in toyoto land cruiserjem, ima zelo bogato serijsko opremo (samodejna klimatska naprava, avtoradio z DVD in USB-vmesnikom, 17-palčna lahka platišča, usnjeno oblazinjenje), le dve zračni blazini in promocijsko ceno 24.390 EUR.

AUTOBEST Letos so bile že sedmič podeljene nagrade AutoBest. Veliki zmagovalac je fiat linea. Slavnostna podelitev je bila 20. februarja v turškem Istanbulu, udeležilo pa se je več kot 100 gostov, med njimi 15 članov žirije, novinarji specialisti iz vseh držav, ki sestavljajo žirijo, predstavniki sodelujočih v izboru ter predstavniki turških medijev. Zmagovalna linea je za 66 točk prehitela kio cee'd, na tretje mesto pa se je uvrstila mazda2. Šef Fiata Lorenzo Sistino je nagrado pospremil z besedami, da ima italijanska beseda linea dva pomena – slog in smer, zato je bilo pričakovano, da bo tudi ta avto kot vsi Fiatovi izdelki prepoznan po italijanskem slogu. Poleg te nagrade so bile med drugim podeljene nagrade ManBest, katere dobitnik je Chris Lacey iz General Motorsa, EcoBest za Mazdo in TechnoBest 2008 za Volkswagen. Bitka za nagrade AutoBest 2009 bo spet vroča, saj predstavniki prihajajo iz 15 držav, ki skupaj štejejo več kot 300 milijonov ljudi.

Ne izgubljam se več!

Garmin navi 750T/760/770 GPS cestni navigatorji omogočajo brezskrbno vožnjo

- prednaložena podrobna cestna karta City Navigator® NT Europe, vključuje SLOVENIJO. (model 770 ima dodano še kartografijo Severne Amerike)

GARMIN
Arrive happy™

NAVTEQ
ON BOARD

www.garmin.si

Tretje leto Darujmo za življenje

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

V register Slovenija Donor se je vključil že desettisoči nesorodni darovalec krvotvornih matičnih celic, pred nami pa je pobuda za ustanovitev sklada za prvo javno banko popkovnične krvi v Sloveniji. Tudi popkovnična kri rešuje življenja.

z vsega sveta. Po besedah generalnega sekretarja Rdečega križa Slovenije Janeza Pezlja bi morali skladom, kot je Hipokrat, v katerem zbirajo finančna sredstva za drage preiskave in tipizacije odvzetih vzorcev krvi, namenjati več pozornosti in sredstev.

Nesorodne presaditve Od leta 2002 do danes je bilo pri nas izvedenih 44 nesorodnih presaditev krvotvornih matičnih celic: deset na pediatrični kliniki in 34 v kliničnem centru. Darovalci so bili iz Nemčije, ZDA, Velike Britanije in drugih držav. Po podatkih registra Slovenija Do-

nor je bilo od leta 1994 do danes tudi 14 slovenskih darovalcev, ki so s presaditvijo krvotvornih matičnih celic pomagali bolnikom iz Nemčije, Avstrije, ZDA, Kanade, Velike Britanije, Francije, Slovenije in Hrvaške. »S transplantacijami se ukvarjamo že dvajset let. Lani smo jih opravili blizu sto, letos jih bomo še več, čeprav so razmere težke; upamo, da bomo dobili sodoben hematološki center,« je poudaril vodja enote za presajanje kostnega mozga kliničnega oddelka za hematologijo v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana Jože Pretnar. Po njegovi oceni pa njihovi rezultati kljub slabim delovnim razmeram niso nič slabši od rezultatov v drugih državah.

Popkovnična kri Novo pobudo za ustanovitev sklada za zbiranje sredstev za financiranje delovanja javne banke popkovnične krvi je predstavil dr. Dragoslav Domanović z Zavoda RS za transfuzijsko medicino, kjer že nekaj časa želijo odpreti tovrstno banko. Popkovnična kri je kri novorojenčka in je v posteljici in v popkovnici. »Po porodu je otrok ne potrebuje več, zato se skupaj s posteljico in popkovnico praviloma zavrže. Ugotovili pa so, da popkovnična kri vsebuje veliko število krvotvornih matičnih zarodnih celic, skoraj toliko kot kostni mozeg. Zato so predlagali popkovnično kri kot alternativni vir krvotvornih matičnih celic za presaditev,« pravi dr. Domanović. Že leta 1988, odkar v svetu shranjujejo popkovnično kri, je bila izvedena prva uspešna nesorodna presaditev

Direktorica zavoda za transfuzijsko medicino v Ljubljani Marjeta Potočnik je pot slovenskega registra darovalcev krvotvornih matičnih celic Slovenija Donor predstavila na tiskovni konferenci, ki je potekala prav na materinski dan. V register darovalcev krvotvornih matičnih celic je vpisanih 10.033 darovalcev. Register so ustanovili leta 1991 na pobudo tedanje predstojnice Centra za tipizacijo na Zavodu RS za transfuzijsko medicino Mateje Bohinjec. Do konca leta 2003 so zaradi pomanjkanja denarja vanj vključili samo 439 darovalcev. K povečanju števila darovalcev v registru je pomembno pripomogla slovenska

vrhunska flavtistka Irena Grafenauer, ki je o svoji bolezni javno spregovorila in pozvala Slovence, naj njej in drugim bolnikom pomagajo tako, da postanejo člani registra in s tem potencialni darovalci krvotvornih matičnih celic. Pozivu Grafenauerjeve so se odzvali mnogi slovenski državljani. Register Slovenija Donor se sicer še vedno srečuje s pomanjkanjem denarja in so zato do zdaj opravili tipizacijo samo pri 6.326 darovalcih. Njihovi podatki o tkivnih antigenih so na razpolago tako v Slovenija Donorju kot tudi v registru BMDW (Bone Marrow Donors Worldwide), v katerega je ta čas vključenih nekaj manj kot enajst milijonov darovalcev

Irena Grafenauer

Vlasta Nussdorfer, pobudnica akcije Darujmo za življenje

popkovnične krvi. Popkovnična kri pa se lahko uporablja le za zdravljenje otrok oziroma oseb, težkih do 20 kilogramov, saj je količina zbrane popkovnične krvi majhna (od 80 do 150 ml), tako da je manjše tudi število krvotvornih matičnih celic v njej.

Javne in zasebne Obstajata dva tipa bank popkovnične krvi: javne banke, v katere matere ob porodu darujejo otrokovo popkovnično kri in potem nimajo nobene pravice do nje. Načelo javnega darovanja popkovnične krvi je podobno kot pri darovanju krvi. Darovana, tipizirana in shranjena popkovnična kri se lahko uporabi za zdravljenje katerega koli otroka z levkemijo ali drugo boleznijo, ki je seveda tkivno skladen z darovano popkovnično krvjo. Poleg javnih bank popkovnične krvi, kamor se popkovnična kri daruje, pa so zelo hitro začele nastajati tudi zasebne banke popkovnične krvi, v katerih lahko mati ob rojstvu otroka shrani popkovnično kri

Dr. Dragoslav Domanović

samo za potrebe svojega otroka, torej za namen avtologne presaditve. Takšno shranjevanje in testiranje popkovnične krvi mora mati oziroma starši otroka plačati. »Na Zavodu RS za transfuzijsko medicino podpiramo ustanavljanje javne banke popkovnične krvi, saj čim več shranjene popkovnične krvi pomeni večjo možnost zdravljenja s presajanjem krvotvornih matičnih celic za bolne otroke,« pravi dr. Domanović. Po njegovem mnenju je veliko smiselnejše zbirati popkovnično kri v javnih bankah, saj je možnost, da bi zbolel prav otrok, katerega popkovnično kri je dala njegova mama

shraniti samo zanj, zelo zelo majhna. Poleg tega se lahko zgodi, da za bolnega otroka njegova lastna popkovnična kri ne bi bila primerna in bi se po transplantaciji bolezen vseeno ponovila.

Primerljiva uspešnost Uspešnost zdravljenja otrok s presaditvijo popkovnične krvi je povsem primerljiva z uspešnostjo zdravljenja s transplantacijo krvotvornih matičnih celic iz kostnega mozga ali iz periferne krvi. Uspešnost zdravljenja na en ali drug način je enaka, če zdravljenje poteka pod enakimi pogoji in če je priskrbljeno zadostno število krvotvornih matičnih celic. Dr. Domanović pravi, da je pri zdravljenju s presaditvijo popkovnične krvi celo manjša možnost, da pride po presaditvi do imunske reakcije telesa na presajene celice, ker so krvotvorne celice v popkovnični krvi še nezrele in imajo večji delitveni potencial.

Tri leta Na Zavodu RS za transfuzijsko medicino že od leta 1999

obstaja enota za shranjevanje popkovnične krvi, vendar je v njej do sedaj shranjenih samo sedem vzorcev, ki so bili odvzeti v medicinsko indiciranih primerih. »Shranjene vzorce popkovnične krvi smo odvzeli v primerih, ko je bila mati noseča z drugim otrokom, prvi otrok pa je bil bolan. Do transplantacij v teh primerih ni prišlo, saj je pri teh otrocih prišlo do izboljšanja bolezni,« pravi dr. Domanović. Do sedaj so pri nas izvedli dve presaditvi popkovnične krvi, prvo uspešno leta 2004, popkovnično kri pa so v tem primeru dobili iz banke popkovnične krvi v Sidneyju. Odvzem, obsežno testiranje in shranjevanje popkovnične krvi je za javno banko popkovnične krvi precejšnja finančna obremenitev, ki jo bodo poskušali po besedah dr. Domanoviča pokriti iz več virov, predvsem pa iz sklada. Popkovnično kri je v Sloveniji mogoče shraniti tudi v zasebni banki popkovnične krvi ali pa jo prek posrednika shraniti v Belgiji oziroma Avstriji. **D**

Modri mislimo na jutri

www.modra-energija.si

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

Pridružite se skupnosti, ki aktivno skrbi za zdravo okolje!

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

Modra energija
Obnovljivi viri sedanosti in prihodnosti

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:

HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

Elektro Ljubljana

ELEKTRO MARIBOR

Elektro Celje

ELEKTRO PRIMORSKA

Hokejska druga pomlad

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven

Sodelovanje hokejskega kluba Acroni Jesenice in ljubljanske ZM Olimpije v ligi EBEL se je pokazalo kot zadetek v polno. Po dobrem desetletju spet govorimo o »hokejski evforiji«.

Hokejsko navdušenje, ki ta čas vlada v Sloveniji in ga je v največji meri povzročila ZM Olimpija z uvrstitvijo v finale lige EBEL, lahko po športni plati primerjamo le še z uvrstitvijo NK Maribor v nogometno ligo prvakov, uvrstitvijo Uniona Olimpije na Final Four v košarkaški evroligi in zmago Celja Pivovarne Laško v rokometni ligi prvakov.

Led prebile Jesenice Ker Hokejska zveza Slovenije ni našla pravih rešitev, da bi ohranila hokejsko evforijo iz devetdesetih let, ko je bil hokej nedvomno šport številka ena, je zanimanje za slovenski hokej iz leta v leto padalo oziroma ga z izjemo na Jesenicah in širši okolici sploh ni bilo več. Zanimanje je padlo na tako nizko raven, da se vodilnim iz HK Olimpija ni zdelo vredno sestaviti kvalitetnega moštva za nezanimivo »pimplanje« v slovenskem državnem prvenstvu ter interligi s Hrvati in z Madžari, kaj šele da bi

oživeli hokejski centri v Mariboru, Celju itd. Jesenice so sezono 2004/2005 odigrale brez enega samega samcatega poraza v celi sezoni v vseh tekmovanjih pod okriljem Hokejske zveze Slovenije. Čeprav so na Jesenicah imeli kvalitetno in atraktivno zasedbo z večinoma slovenskimi reprezentanti, so v slovenske dvorane privabili le 300 do 500 gledalcev. Seveda niti televizijskih prenosov hokejskih tekem ni bilo več na sporedu.

Tribune v Tivoliju so bile v letošnji sezoni polne.

Zaradi vsega tega so na Jesenicah začeli razmišljati, kako bi pri Slovencih obudili skrito hokejsko žilico. Odločili so se priključiti ligi EBEL, ki je organizacijsko na neprimerljivo višji ravni kot tekmovanja pod okriljem Hokejske zveze Slovenije. Glede na to, da je v avstrijskem prvenstvu igralo sedem moštev, se je našim severnim sosedom zdelo smiselno sprejeti še Jesenice in jim podeliti enakovreden status. Jeseničani so se tako končno spet lahko enakovredno potegovali za naslov v ligi EBEL, avstrijski prvak pa postane najboljši avstrijsko moštvo v tej ligi.

Kmalu so prišle prve zmage, povečalo se je zanimanje športne javnosti za to ligo, TV-prenose je prevzela čisto nova, prva slovenska športna televizija »športklub« in zanimanje je le še raslo. Vrhunec je doživelo na zadnji odločilni tekmi za končnico, ko so športni navdušenci iz vse Slovenije napolnili Podmežaklo do zadnjega kotička. In čeprav Jesenicam preboj v končnico ni uspel, se je vseeno za hokej v Sloveniji začela druga pomlad.

Sezona 2007/2008 Prav to navdušenje je bilo odločilno, da sta v ligo EBEL lahko vstopili ZM Olimpija in zaradi parnega števila še madžarska Alba, kar se je pokazalo kot zadetek v polno.

V pravkar končani sezoni so v ligi EBEL višje cilje imeli Jeseničani (polfinale), saj so se tega tekmovanja udeležili že drugo sezono, medtem ko je ZM Olimpija kot novinec za svoj cilj napovedovala uvrstitev do četrtfinala.

Medtem ko so Jesenice v prvem delu igrale vodilno vlogo, so kasneje čedalje bolj nihale, vseeno pa so do četrtfinala prišle prepričljivo. Medtem ko se pri ZM Olimpiji morali pošteno potruditi, vendar jim je uspelo. V četrtfinalu so Jeseničani srečali ekipo Black Wings Linz, medtem ko je ZM Olimpija palice prekrizala s celovskim moštvom KAC. Športna javnost si je zelo želela zmage tako ZM Olimpije kot Acronija Jesenic, saj bi se ob takem razpletu slovenski ekipi srečali v polfinalu, kar bi pomenilo pravo hokejsko norišnico v Sloveniji. Žal pa je

bil uspeh v četrtfinalu le polovičen, saj so Jeseničani proti Linzu nepričakovano izgubili s 3:2, medtem ko se je ZM Olimpija v polfinale uvrstila gladko z zmago nad Celovčani s 3:0. Potem ko so hokejisti Acronija Jesenic izgubili peto odločilno tekmo četrtfinala, so odpovedali tudi sodelovanje s trenerjem prvega moštva Kimom Collinsom.

Lovoriko izgubili sami V velikem finalu sta se pomerili ZM Olimpija, ki je v polfinalu ugnala dunajsko Vienno Capitals (4:2), in najdražja ekipa prvenstva Red Bull Salzburg, ki je bila prav tako boljša od ekipe Linza s prepričljivim izidom 4:0.

Finale lige EBEL med Olimpijo in Salzburgom je bil »vroč« kot malokateri. Razburljivi dvoboji na ledu, preobrati, ki bi jih najboljši režiserji trilerjev težko zrežirali, pretepi in tudi odločitve za zeleno mizo so postregli s hokejem, ki spada v tak finale.

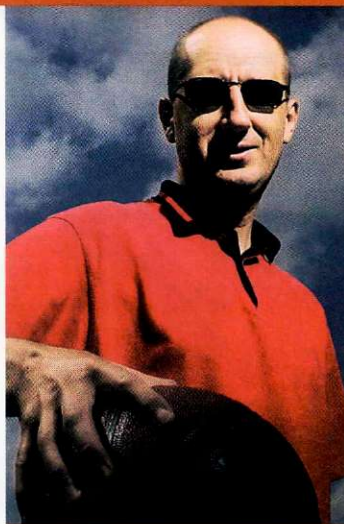
V prvi tekmi, ki so jo odigrali pred domačo publiko v Hali Tivoli, je ZM Olimpija izgubila in v javnosti so se začele pojavljati zle slutnje, vendar se je ljubljanska ekipa zbrala in v naslednjih treh tekmah tako v gosteh pri Red Bullu kot doma zmagala ter tako povedla z izidom 3:1. Zdelo se je, da jim naslova ne more vzeti nihče več, saj so za osvojitev lovorike potrebovali le še zmago, kajti finale se igra na štiri zmage.

Nato pa šok, iz katerega se Ljubljancani niso več pobrali. Samo dve uri pred peto tekmo v Salzburgu so ZM Olimpiji iz vodstva lige EBEL sporočili, da so v četrti

tekmi, s katero so povedli s 3:1, naredili administrativno napako pri sestavljanju ekipe, ki bazira tudi na številu točk, ki jih ima vsak igralec glede na svojo vrednost. To število skupno ne sme presegati števila petinšestdeset. Trener Mike Posma in njegov pomočnik Bojan Zajc pa sta pri seštevanju naredila napako oziroma sta na seznam prijavljenih vpisala tudi Boštjana Groznika (dve točki in pol), ki pa na tekmi ni nastopil. Ta napaka je stala ZM Olimpijo izgube že dobljene tekme na ledu (5:0 za zeleno mizo) in izid se je v trenutku spremenil s 3:1 na 2:2. Igralci ZM Olimpije so to izvedeli tik pred peto tekmo, ki bi bila lahko odločilna, vendar je bil šok prevelik in Red Bull se je iz izgubljenega položaja nenadoma znašel v prednosti.

Vse tegobe, ki so se zgrnile nad hokejiste ZM Olimpije, so žal pustile pregloboke rane, da bi zelena četica lahko uprizorila še en podvig in v tem nesrečnem finalu zmagala ter tako izsilila še sedmo tekmo. V domači dvorani, ki je pokala po šivih, je izgubila z 2:3 in tako se je finale končal v korist Salzburžanov, ki so drugo leto zapored postali zmagovalci lige EBEL.

Žal ostaja grenak priokus, saj ni bilo vse izgubljeno na ledu. Kot kaže, se bodo morali v ZM Olimpiji naučiti seštevati. Tako izgubiti veličastni finale je res škoda. Posebej zaradi publike, ki je na domačih tekmah naredila neverjetno vzdušje, in zato, ker bo tako sezono zelo težko ponoviti! **D**

Mediji prehitevajo

Esad Babačić

Jolandi Čeplak je slabo, ker ji nekdo, ki bi to moral, ni pomagal, meni pa je slabo, ker ne vem, kaj se skriva za njenim besom.

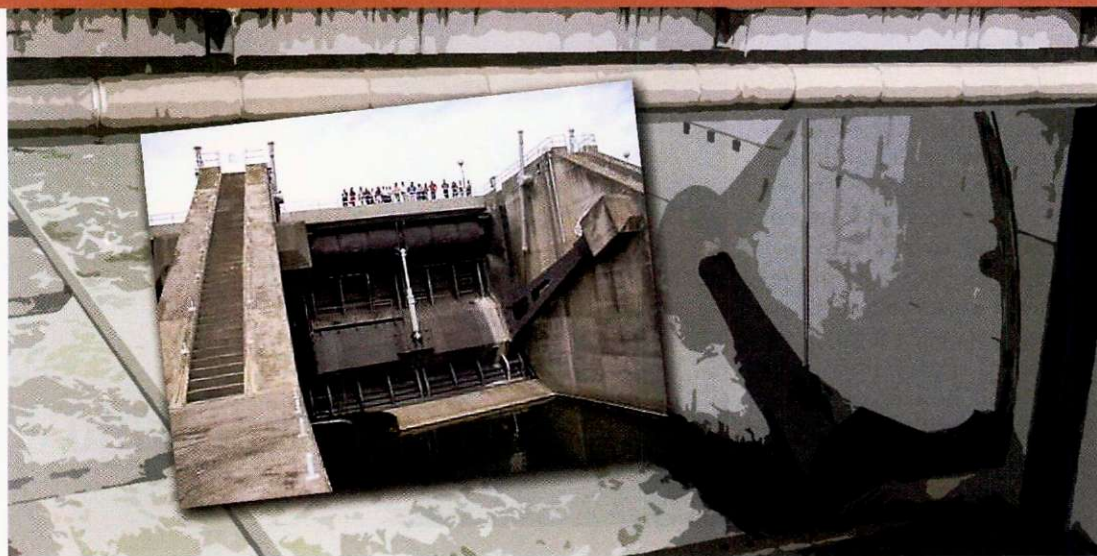
Več kot očitno je namreč, da je naša atletska kraljica močno užaljena. Ob takšnih primerih se z nostalgijo spomnim svojih novinarskih let na nacionalni televiziji, ko sem se loteval takšnih in podobnih zgodb. Edino kar sem moral narediti, je bilo soočenje udeležencev, ki so imeli priložnost povedati svoje mnenje o žgoči problematiki. Ko sem dobil pred kamero vse vpletene, ni bilo težko narediti zgodbe, iz katere se je dalo razbrati, kje je prava težava in kdo je v resnici odgovoren za nastalo zagato. Včasih so bili vpleteni zelo spretni manipulatorji, zato tudi po predvajanju oddaje ni bilo jasno, kaj za vsem skupaj tiči. Vedno sem se trudil, da ostanem nekje vmes in ne simpatiziram ne z eno ne z drugo stranjo, kljub temu pa sem jasno pokazal, kadar se mi je zdela krivica preveč očitna. Sem pač človek, ki ne more obvladati čustev, kadar se dogajajo takšne reči. Tudi zaradi tega bi težko trdil, da je šlo za kakšno posebno raziskovalno novinarstvo, o katerem smo nekoč sanjali. Zdaj je več kot očitno, da so bile vse skupaj le pobožne želje, saj je raziskovalno novinarstvo pri nas povozil čas, še preden se je sploh začelo poglobljati v materijo. Zato se tako rado zgodi, da največje afere čez noč izginejo s prvih strani in pristanejo v mejnih rubrikah, kjer jih oko javnosti težje zazna. Nekaj podobnega se očitno dogaja tudi z Jolando, ki ni zadovoljna s »pokrivanjem« svojega primera. Gospa ima popolnoma prav, saj je več kot očitno žrtev mnogoterih malomarnosti. Med drugim medijske, ki bi ji lahko pomagala, pa ji ni. Krivica je bila storjena in zdaj tega raziskovalnega novinarja, ki bi jo lahko potegnil iz blata, ni. Mi je pa vseč, kako je reagirala na krivico, ki se ji je zgodila. Vsem skupaj je povedala, kaj si misli, in s tem pokazala, da govori iz srca. Če nič drugega, se bodo tisti, ki so ji zakuhali takšno sceno, počutili malce slabše, kot bi se sicer. Škoda, ker mediji niso pritisnili tudi nanje in jih začeli mučiti, kot so Čeplakovo. Resnica bo očitno spet malce zamudila, kar bo še najbolj škodilo naši izjemni tekačici. Mediji očitno prehitevajo lastno objektivnost, ki je postala oteževalna okoliščina za vse lačne senzacij in slabih novic, ki še edine štejejo.

ROKOMETAŠI CIMOSA so prvič v zgodovini osvojili pokal Slovenije, potem ko so v finalni tekmi sklepne turnirja v Celju premagali hrpeljski Gold Club s 30:25 (13:16). V tekmi za tretje mesto je ekipa Celja Pivovarne Laško ugnala trbovanjski Trimo s 26:19 (11:12).

KEGLJAČICE MIROTEKSA so na turnirju evropske lige v madžarskem Zalaegersedu v finalu premagale madžarsko ekipo Zalaegerszeg s 6:2 in drugič osvojile to klubsko lovoriko. Hrvaška Podravka pa je premagala nemško ekipo Victoria Bamberg z izidom 5:3.

Ninino truplo so našli pri zapornicah elektrarne Vrhovo.

Osumljeni umorov

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Policisti so pred dnevi objavili, da so odkrili trojico, ki naj bi bila v letu 2002 zagrešila dva brutalna umora. Dva od osumljencev so že prijeli, tretjega še iščejo.

Policisti ljubljanske policijske uprave so prejšnji teden sporočili, da so raziskali dva umora, ki sta se zgodila že leta 2002, in spravili za zapahe dva od treh osumljencev. Zoper osumljenca trojico, vsi so z območja Litije, so že vložili kazenske ovadbe na pristojno sodišče, saj menijo, da so krivi za umor Nine Dobrič iz Zagorja, ki se je zgodil septembra 2002. Dekletovo truplo so deset dni po izginotju izvlekli iz Save in sumili, da je storila samomor. Trojica oziroma vsaj dva pa naj bi bila kriva tudi za umor sokrajana Stojana Kranjca, ki je izginil poleti leta 2002, njegovega izginotja pa dolgo ni nihče prijavil in trupla do sedaj kljub preiskavam niso našli.

Štirinajstega septembra 2002 je tedaj osemnajstletna Zagorjanka Nina preživela s starši in z mlajšim bratom. Šli so v trgovski center, kjer so izbrali darilo za Ninino staro mater, ki je naslednji dan praznovala rojstni dan. Proti večeru je Nina rekla, da bo šla zvečer ven. Dejala je, da se bo vrnila pozno, in prosila očeta, da jo je odpeljal proti železniški postaji. Od tam je štopala do Trbovelj, kjer je bila dogovorjena s prijateljico. Punci sta se nato z vlakom odpeljali do Litije, kjer je bila tistega večera glasbena prireditev

»Zarjevele trobente«. Zabava je trajala do zore, okoli petih zjutraj pa se je Nina odločila, da se vrne domov. Prijateljica se je zabavala po svoje in je še ostala na zabavi, Nino pa je neki znanec odpeljal do odcepa za Šmartno, kjer je nameravala štopati proti domu. A domov ni več prišla. Njeni starši so bili naslednjega dne presenečeni, ker njihove hčerke ni bilo na rojstnodnevnem praznovanju stare mame. Na babico je bila Nina zelo navezana, prejšnji dan ji je sama spekla celo torto, zato je bilo čudno, da bi na praznovanje pozabila. Izginotje so prijavili policiji, a Nine niso našli. Deset dni pozneje so njeno truplo našli v Savi blizu zapornice hidroelektrarne Vrhovo.

Kar dva umora Zdravniška obdukcija je pokazala, da je dekle umrlo zaradi utopitve. Preiskovalci so menili, da je dekle odšlo v smrt prostovoljno, da je s skokom v reko končalo svoje življenje. Njeni svojci pa se s tem niso strinjali. Do tedaj ni namreč prav nič kazalo, da bi bila vesela najstnica nagnjena k samomoru, prav tako naj ne bi imela razlogov za tako usoden korak. Prepričani so bili, da se je zgodil zločin. Najmanj to, da je Nino nekdo vrغل v reko, če ne še kaj hujšega. Očitno so imeli Ninini svojci prav,

ko so menili, da je za mladenkino smrt kriv nekdo drug. Po izsledkih priskave je Nino med jutranjim štopanjem dohitel avtomobil, v katerem so sedeli trije mladi Litijani. Dekle so zvalili v svoj avtomobil in jo odpeljali do samotnega kraja v bližini Litije. Podrobnosti o tem, kaj so nato počeli z njo, niso znane, vsekakor pa so se nad dekletom vsi trije brutalno izživljali, jo umorili in truplo vrgli v reko. V desetih dneh, kolikor je bilo truplo v vodi, je precej sledov izživljanja izginilo, zato so se osumljenci tako dolgo izmikali roki pravice.

Policisti pa so prepričani, da je trojica tistega leta, nekaj tednov pred Nino, zagrešila še en umor. Žrtev naj bi bil tedaj tridesetletni Litijan Stojan Kranjc. Kranjc je živel teoretično pri starših v Litiji, dejansko pa je živel kot klošar. Bil je vdan prijači, šole ni končal, vendar je občasno delal in imel tako dovolj denarja za vsakodnevno pijančevanje. Potem ko so se starši preselili v Kresnice, je Stojan živel še naprej malo v Litiji, malo v Ljubljani, pa še kam je skočil. Tako naj bi bil nekoč nekaj časa delal na ladji in nihče, niti starši, ni točno vedel, kje živi. Poleti 2002 se je zadnjič oglasil staršem in ti so menili, da pač spet neke klošari. Po petih letih, ko se

jim je zdelo že predolgo, da od sina ni ne duha ne sluha, pa so policiji prijavili izginotje. Med preiskavo umora Nine Dobrič so preiskovalci na podlagi nekaterih indecev prišli do prepričanja, da je tudi za Stojanov umor kriva ista trojica oziroma vsaj dva njena člana. V enem od litijskih lokalov naj bi bili surovo pretepli Stojana, ga nato umorili in naposled truplo skrili na za zdaj še neznanem kraju. Dejstvo, da trupla še vedno niso našli, seveda precej otežuje natančno osvetljevanje dogodkov izpred šestih let. Policija zato zdaj poziva vse, ki bi kaj vedeli o dogodkih iz leta 2002, da pomagajo, kajti vsak, pa čeprav še tako majhen namig, bi lahko pripeljal do odkritja kraja, kjer naj bi bili Stojanovi posmrtni ostanki. Vsekakor so možne postavbe prepričani, da so razrešili dva od približno tridesetih nerešenih umorov, ki so se zgodili na območju Slovenije od časa osamosvojitve do danes.

Dva za rešetkami Februarja so prijeli dva od osumljencev za umor Nine Dobrič in ju privedli k priskovalnemu sodniku. Kaj se je dogajalo na zaslišanju, nismo izvedeli, priskovalni sodnik pa je po zaslišanju oba osumljenca izpustil na prostost!

Policisti so sredi letošnjega marca »vajo« ponovili in enega od osumljencev za Stojanov umor spet privedli k preiskovalnemu sodniku. Preskovalni sodnik je po preiskavi odredil, da tokrat osumljenca, gre za 27-letnega Litijana, do sojenja zadržijo za rešetkami. Drugi od osumljene trojice je za rešetkami že nekaj časa. Zdjaj 29-letnik je bil namreč leta 2005 zaradi dveh brutalnih ropov pravnomočno obsojen na sedeminpolletno zaporno kazen, ki jo prestaja v enem od slovenskih zaporov. Tretji od osumljene trojice, star je 28 let, pa se za sedaj izmika prijetju. Tudi tega policija že pozna, saj so ga že obravnavali zaradi ogrožanja varnosti in ogrožanja z nevarnim orodjem pri pretepu.

Tožilstvo mora zdaj napisati kazensko ovadbo, in ker naj bi v obeh primerih šlo za umor na grozovit način, bo skoraj zagotovo obtožba vložena po drugem odstavku 127. člena Kazenskega zakonika RS, po katerem osebi, spoznani za krivo očitane dejanja, lahko sodišče izreče pri nas najvišjo, tridesetletno zaporno kazen. **D**

domala gostilna

Najdi

Iščeš morda **domača gostilna**

V hipu do prave informacije.

Najdi.si

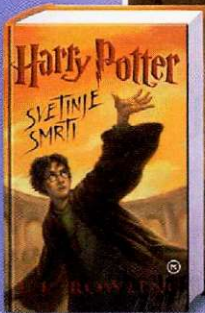
vse slovenske strani

Spletni iskalnik Najdi.si je najbolj obiskana slovenska spletna stran, specializirana za iskanje po slovenskih spletnih vsebinah. Ponuja najnovejše informacije, novice, videe in slike s slovenskega spleta. Vse to in še več na www.najdi.si.

Harry dviga prah

Avtorica uspešnice o slavnem čarovniku Harryju Potterju J. K. Rowling ima v tem času precej opravka s sodiščem. Rowlingova bo namreč pričala na sodišču, da bi preprečila publikacijo neuradne enciklopedije. Avtorica in Warner Brothers, ki ima v lasti avtorske pravice novel o malem čarodeju, sta vložila tožbo zoper založnika RDR Books, ki je objavil leksikon o Harryju Potterju.

Medtem pa lahko naši ljubitelji simpatičnega Harryja prebirajo sedmi, zadnji del uspešnice – Svetinje smrti, saj že imamo slovenski prevod. Pisateljica v zadnji knjigi o mladem čarovniku razkrije presenetljive odgovore na vprašanja, ki so si jih nestrpnost postavljali bralci po svetu. Bogata pripoved, polna diha jemačjih preobratov, obljublja, da je ne boste tako zlahka odložili. Harry Potter se tako še zadnjič spopade z Mrlakensteinom. Kdo bo torej zmagovalc?

Pisateljica bo pričala proti založniku RDR Books.

Slovenski bralci se v tem času potapljajo v zadnjo knjigo o najslavnejšem čarovniku.

Težave s hormoni

Zdaj ko sta Jennifer Lopez in Halle Berry že povili svoje otroke, so nosečniške rumene strani večjo pozornost namenile Angelini Jolie (»uradno« priča dvojčka) in Jessici Alba. Slednja naj bi imela nosečniških tegob že vrh glave. Svet so namreč obkrožile fotografije precej slabo razpoložene nosečnice Jessice, ki z izpadji greni življenje svojim najbližjim. Čeprav so do velikega dneva (govorilo se je, da pričakuje dvojčka, vendar je namigovanja zanikala) le še trije meseci, ima Jessica dovolj velike-

Čustveni izbruhi so neljubi spremljevalec veselega pričakovanja.

ga trebuha in otečenih gležnjev. Dejala je, da je nosečnost najlepše obdobje življenja, čeprav prinese s seboj ogromne prsi, pa tudi trebuh je iz dneva v dan večji. Poleg tega ji nagajajo hormoni, zaradi česar so različni izbruhi vsakdanja stvar. »Neprestano jočem, kar najbolj vpliva na odnos s Cashem,« je dodala. Poleg nosečnosti Jessica skrbi tudi neuspeh njenega zadnjega filma The Eye, ki je po predvajanju v več kot 2.500 kinematografih zaslužil komaj 12 milijonov dolarjev.

Uradno ločena!

Petmesečni zakon med prsato Pamela Anderson in Rickom Salomonom je zdaj uradno razveljavljen. Tako Pamela kot Rick sta kot razlog navedla napako v uradnih dokumentih. Nekdanja partnerja sta se poročila 6. oktobra lani, le dva meseca po slavu pa je Pamela vložila prošnjo za razvezo. Blondinka, katere zveza z Rickom se je začela z odplačilom dolga partije pokra s spolnimi uslugami, je za razvezo zaprosila 22. febru-

Spet samska

arja. Medtem pa so prejšnji konec tedna Pamela opazili na kosilu z nekdanjim možem Tommyjem Leejem in njunima dvema sinovoma, 11-letnim Brandonom in 9-letnim Dylanom. Par, ki je bil poročen od 1995 do 1998, je kosil skupaj za velikonočne praznike v restavraciji Geoffrey v Malibuju, Kalifornija.

Big Brother

Že drugo sezono zapored na Kanalu A poteka resnični šov Big Brother. Šov, ki je že lani pritegnil številne gledalce, tokrat dosega še večjo, pravzaprav izjemno gledanost. Najbolj kontroverzni resnični šov, ki ga prav tako kot lani vodi Nina Osenar, je v prvem tednu v povprečju med mladimi aktivnimi gledalci (18–49 let) dosegel kar 9,5-odstotni rating (prva sezona 7,4-odstotnega)

in 30,4-odstotni delež (prva sezona 23,5-odstotnega). V primerjavi s prvim tednom prve sezone (od 19. 3. do 25. 3. 2007) tako Big Brother letos v prvem tednu (od 17. 3. do 23. 3. 2008) beleži kar 28-odstotni dvig ratinga in 29-odstotni dvig deleža! (Vir: AGB Nielsen Media Research: 19. 3. 2007 do 23. 3. 2008). Izjemnega zanimanja je deležna tudi spletna stran, na kateri je mogoče šov

BB podira rekorde.

spremljati 24 ur na dan. Stran namreč dnevno obišče v povprečju skoraj 90.000 ljudi (za 79

odstotkov več kot lani ob istem času), zabeleženih pa je skoraj 1.400.000 ogledov strani (34-odstotna rast v primerjavi z lanskim letom). Vir: POP OnLine PRO PLUS: 15. 3. do 18. 3. 2008.

V hiši se dogajajo številni razburljivi preobrati, stanovalci se delijo na gospodarje in podložnike, rojevajo se simpatije in antipatije ... Le kaj je tisto, kar pritegne toliko gledalcev?

Prehranska revolucija na Otoku

Kuharski zvezdnik Jamie Oliver je že spremenil prehranjevalne navade številnih britanskih šolarjev, zdaj pa namerava sprebrniti vso državo. Oliver je svoj navdih našel v prehranjevalnih navadah med 2. svetovno vojno. Zdaj želi, da se Britanci vrnejo k osnovam ter se znebijo že pripravljenih kosil in jedi za s seboj. »Želim napraviti načrt, ki bo naučil ljudi kuhati po vsej državi še to leto,« je dejal Jamie. »Upam, da bodo ljudje videli, kako hitro, poceni in preprosto je pripravljanje dobre hrane za posameznika in vso družino.« Svojo kampanjo bo začel v Rotherhamu, kjer je že učil šolarje, kakšni so zdravi šolski obroki.

Jamie Oliver želi spremeniti prehranjevalne navade Britancev.

Pesek in dotik

Skupina Tabu se predstavlja z novo skladbo Pesek in dotik. Temelji na resnični zgodbi in obo-

ževalci so jo poimenovali »pesem z najlepšim koncem«. Pesek in dotik je drugi singel iz četrtega studijskega albuma, ki ga skupina Tabu napoveduje za konec leta 2008. Letošnje leto je zanje jubilejno, saj praznujejo 10-letnico delovanja. Poimenovali so ga TABUXLETO in v njem napovedujejo kup zanimivih presenečenj, o katerih nas bodo redno obveščali tudi na svoji spletni strani www.t-a-b-u.com.

Letos praznujejo 10-letnico delovanja.

Lavica

Potem ko je uspešnica Levinja Saše Lendero na slovenskih radijskih valovih dosegla visoka mesta na lestvicah, se bo zdaj z naslovom Lavica predstavila še hrvaškimi poslušalcem. Lavica je bila namreč sprejeta na enega najpopularnejših, zagotovo pa najboljše hrvaških festivalov, Hrvatski radijski festival – HRF. A to je pravzaprav že drugič, saj se je Saša tam že predstavila s skladbo Mandoline. Čeprav se z njo ni prebila v finale, je pri sosedih doživela odličen odziv. Hrvate je osvojila do te mere, da je bila pesem še leto kasneje med 60 najbolj vrtenimi skladbami, tako hrvaškimi kot tujimi, v tamkajšnjem radijskem etru. Mandoline pa so se zavrtle večkrat kot marsikatera hrvaška uspešnica.

Levinja odhaja na Hrvaško.

Čokolada in vanilija

Barbara Prevorčič

Da so ženske z Venere, moški pa z Marsa, čivkajo že ptički na vejah. Malo manj pa se žvrgoli o uspešnem krmarjenju med tema dvema planetoma. Brezhibno komunikacija in spretno iskanje kompromisov med žensko in moškim najdemo le v sladkih romantičnih filmih. Ko pa v resničnem življenju pride do razhajanj, so ženske dejansko tečne, neznosne in zahtevne, moški pa nepopustljivi egoisti, ki mislijo le nase. Namesto konstruktivnih pogovorov letijo krožniki in grde besede.

No, v resnici ni vedno tako hudo, vendar pa se v današnjem času vedno bolj opozarja na razlike med moškim in ženskim spolom. In kombinacija razlik na eni in drugi strani pripelje do številnih uspešnih komedij, iz tega nastajajo številni priročniki in še kaj. Pri tem ne gre le za moškega kot moškega in ne za žensko kot žensko, temveč za njun odnos. Brez prvega ali brez druge ni odnosa. Prirojene in privzgojene razlike pa delujejo po načelu dveh planetov, ki vzpostavita razmerje. Gledano astrološko je Mars planet boja, tipično za moškega. Utelesa energijo, ki je zelo prodorna in lahko pomaga pri uveljavljanju nečesa novega. To je energija, ki je človeku kot notranjemu bitju v pomoč, da se izrazi, da se spopade z ovirami zunaj in znotraj sebe, ki mu preprečujejo svobodno ustvarjalno sobivanje z drugimi ljudmi. Venera pa nosi v sebi drugačno energijo. To je planet, ki ga povezujemo z ljubeznijo in modrostjo. Ti dve kvaliteti sta v naravi notranjega jaza ter se želita izraziti skozi človeška čustva in razum. Tako ljubezen kot tudi modrost predstavljata nekaj širokega, objemajočega in vsenavzočega. Torej je očitno, da je po združitvi teh dveh planetov potrebnega veliko prilagajanja.

Dr. John Gray, avtor knjige Moški so drugačni, ženske tudi pa je uporabil še eno zanimivo primerjavo: ženske so kot čokolada in moški kot vanilija. Pojasni še, da je čokolada najkompleksnejši okus, kar jih je, in vanilija najpreprostejši. Čokoladni okus je sestavljen iz dvesto petdeset različnih okusov, vanilija pa je povsem samostojen okus.

Naj dodam, da je zame najboljši sladoled prav čokoladni z vanilijo. Prvo brez drugega ne gre!

Harmonikarjev humor

Magični gledalec

Legendarni TV-voditelj narodnozabavnih oddaj Boris Kopitar je znova prišel na svoj račun, saj vodi novo oddajo Glasbeni spomini.

Borisa Kopitarja, tudi nekdanjega peva v ansamblu (sedaj žal pokojnega) Nika Zajca, se spomnim iz časov, ko je vodil oddajo Videomeh. Že res, da je bil občasno patetičen (tu in tam je naredil tudi kakšen spodrslijaj), toda s svojim načinom vodenja je bil zelo prepoznaven. No, kasneje so prišle oddaje, kot so Po domače, Vsakdanjik in praznik, Pri Jožovcu z Natalijo in nazadnje še Na zdravje!. Tako kot Slavko Bobovnik pri informativnem programu se tudi Boris Kopitar od Videomeha do danes sploh ni kaj dosti postaral. Pravi užitek pa je v njegovi oddaji videti in slišati kakšen posnetek, na primer nastop v živo ansambla Franca Miheliča nekje proti koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja. Tak primer je na primer hitra instrumentalna polka Rajanje na vasi, kjer se na posnetku lepo vidi, da je legendarni Mihelič namazan z vsemi žavbami in da se med igranjem celo nasmeji.

Pravzaprav je v Sloveniji kar nekaj zanimivih harmonikarjev, za katere bi lahko rekel, da svoj instrument res obvladajo. Vendar na žalost ne velja, da so tisti, ki so zelo priljubljeni, tudi v resnici nadarjeni in po svojem obnašanju zgled drugim. Dokaz za to sem našel v oddaji Piramida, v kateri so kot gostje nastopili TV-voditeljica Jasna Kuljaj, podjetnik in nekdanji igralec Inacio Bintchende (alias Janez Belina) ter harmonikar Boštjan Konečnik. Na slednjega sem postal pozoren, ker je zelo popularen, kar je dokazal tudi s tem, da je s seboj pripeljal celo

Jasna Kuljaj

četo navijačev. Pravzaprav ga do tedaj niti nisem dobro poznal, vendar mi je, iskreno rečeno, postal antipatičen, takoj ko je odprl usta. Najprej se je lotil Jasne Kuljaj, češ da sodeluje z največjim glasbenim tajkunom, tj. avtorjem oddaje Na zdravje! Jožetom Potrebuješ, ki je – o smola! – sedel na

tribuni. Kdo ve, morda je bil ta očitek posledica tega, da se Boštjan ne more prebiti v oddajo Na zdravje!, toda s svojim očitkom si je vrata v oddajo ne samo zaprl, ampak zaklenil. Tudi njegov smisel za humor je, milo rečeno, čuden. Vprašanje, kje je točka G pri ženskah (odgovor: v besedi »shopping«), se mi ne zdi niti malo duhovito. Skratka, repriza Kobalovega nastopa v Lutkovnem gledališču leta 2000. Edina pametna izjava se mi je zdela tista, da če bi študiral na FDV, študija še do danes ne bi opravil (verjamem). Vrhunec pa je B. K. dosegel s »komplimentom« Jasni Kuljaj, češ da ima zobe kot velikonočni zajček. Temu primeren je bil tudi odgovor, da kultura ni ravno Boštjanova vrlina. No, na koncu je vendarle zmagala Jasna Kuljaj, zaradi česar sem si pošteno oddahnil.

Če bi bil zloben, bi lahko rekel, da je tako ali tako celotna oddaja zgrešena in ne sodi na nacionalno televizijo. Tudi za to ne, ker je bil pretežni del tokratne oddaje namenjen nesmiselnemu osiranju Joška Jorasa in Janka Prunka. Dobra plat oddaje pa je, da se v njej vsakdo lahko pokaže takšen, kot je. Harmonikar je s svojim nastopom v Piramidi zaigral svoj labodji spev. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Spet se bo pokazal vaš značaj. Nekoliko pogrobi ste, da bi lahko ohranili normalne odnose. Pomagati pa si ne morete. Ljudem se pogosto zdi, da vas je najbolje samo opazovati od daleč in se ne bližati.

Bik
21.4.-21.5.

Tisti biki, ki imate družine, boste gotovo imeli veliko opraviti s skrbmi drugih. Zase boste komaj našli dovolj časa, zato se boste morali potruditi, da se ne bi po nepotrebnem preveč utrudili.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ježili se boste še naprej, posebej tisti z manj prijatelji. Privoščili si boste nekoliko miru in veliko zanimivega branja. Idilo bo zmotil hrušč in trušč, ki ga povzročajo otroci.

Rak
22.6.-21.7.

Dela boste imeli čez glavo, v glavi pa nobene rešitve, kako vse spraviti v pameten red. Ne bodite neresni, ampak resni in premislite, kaj govorite. Dobro veste, da vas jemljejo zelo resno.

Lev
22.7.-21.8.

Počutili se boste bolne, kar tudi dejansko ste! Prehlad, ki ste se mu izogibali vse leto, vas bo končno dohitel. Potrudite se za čim več miru in čim manj razburjenja. Veseli boste nenadnega obiska.

Devica
22.8.-21.9.

Pomoč, ki jo pričakujete od svojih najbližjih, bo vendarle prišla. Naveličani čakanja jo boste skoraj spregledali. Sosed vas bo opozoril na nepravilno parkiranje in mu boste za to zelo hvaležni.

Tehtnica
22.9.-22.10.

V dar boste dobili veliko zanimivega, še bolj pa koristnega. Potrudite se, da se človeku, ki vam je naklonjen, vsaj malo oddolžite. Tisti, ki študirate, boste imeli nadvse zoprn in dolg teden.

Škorpion
23.10.-21.11.

Želeli si boste sonca in hrepeneli po morju. Vleklo vas bo v hribe, toda služba je služba in morali boste odsedeti vse tiste ure, ki vas ločijo do dopusta ter prijetnih uric na soncu in v dobri družbi.

Strelec
22.11.-20.12.

Slaba volja se bo nekoliko umirila, še vedno pa se boste spraševali, zakaj morate biti ravno vi tisti, ki vam gre vse narobe. Na srečo imate dobre prijatelje. Kmalu si boste lahko privoščili kakšno potovanje.

Kozorog
21.12.-19.1.

Dolgočasje bo tudi ta teden vaša glavna tema. Poživitve bo prinesla samo jeza, za katero bi rajši videli, da je ne bi bilo. V pomoč vam bo prijateljica, ki vas bo podprla v vašem prepričanju.

Vodnar
20.1.-18.2.

Potovanje se vam bo obrestovalo. Nekoliko ste jezni le na svoje partnerje, ki spet pretiravajo in so nasploh zelo zopni v teh dneh. Počakajte na varnem, da se stvari nekoliko umirijo in ustalijo.

Ribi
19.2.-20.3.

Prevečala vas bo nostalgija in žalost. Razmišljali boste o preteklosti in o tem, kakšno je pravzaprav to življenje. Zakaj se borimo. Toda ostanite optimistični, ker boste to že jutri zelo potrebovali.

radijski program
za slovensko
manjšino
v sloveniji

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrije Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: MIRAN ERCEG		GESLO	HRVAŠKI PISEČ DRŽIČ	VEČJI KOS POHIŠTVA	NEKDANJI POLJSKI NOGOMETAS (GRZEGORZ)	ODRGNINA SLUZNICE	DEMOKRACIJA
SLOVENSKI PISATELJ (DOMINIK)							GOROVJE V MIJANMARU
TV VODITELJICA VONTA							
GOVORNIK, PRIDIGAR							
BOLEZENSKA SPREMENBA JETER							
BARVILO ZA LASE						IRENA KOHONT	
BOJNA LADJA						VRSTA POSTRVI	
DEMOKRACIJA		OTROŠKA CREVESNA GLISTA	KRAJ V OBČINI KAMNIK	NABIRALEC KORENIN	EMIL NOLDE	ZEMLJIŠČE	DEMOKRACIJA
							TOM HANKS
							ITALIJANSKA RODBINA
							TINE OREL
							DOMOVINA KIRKE
							SAMOZADO- VOLJEVANJE
KDOR GOJI ASKEZO							KDOR JE SPOLNO PREOB- ČUTLJIV
ANGLEŠKI EKONOMIST (RICHARD)							ITALIJANSKI PISATELJ (IGNAZIO)
							ŠIVANKA
RIMSKI CESAR (MARK AVRELII)					ELEMENT GLASBE		
ŠVEDSKI ZIMSKO- ŠPORTNI CENTER					PRITOK TISE NA MADŽARSKEM		
FILM AKIRE KUROSAVE					NATAŠA LACEN		GRŠKO- RIMSKI VEK
					SMUČAR STRNAD		OBLJUBA
EGIPČANSKA BOGINJA IZIDA					ANTON OCVIRK		FR. GLED. IGRALKA
					DALMATINSKO Ž. IME		IGRALEC RANER
MESTECE V ROMUNIJI					BOJAN ADAMIČ		DEBELEJŠI DROG
					DŽONI NOVAK		OMAR NABER
FRANCOSKI FILMSKI IGRALEC							PTICA PEVKA
DEMOKRACIJA		DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI					
							NEMŠKI FILOZOF PISATELJ (GEORG)

Rešitev prejšnje križanke

GOSLAR, OSLICA, RMANEC,
NEPER, JR, EINAR, KIKI
DEE, ICAZA, ATACAMA,
MAR, FP, TATAR, TOP, KRKA,
ALA, LOMONOSOV, MIRA,
AN, LAM, AJIN, AJDARED,
RANAR, VREZNINA,
ANALITIK, OKLIC, NI,
ITAKA, RAAS

Nagrajenca 12. številke

1. nagrada:

FRANJA KOVAČ

Doblička gora 14/b, 8340 Črnomelj

2. nagrada:

TOMAŽ SMOLE

Groharjeva 10, 1240 Kamnik

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeta
fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada:

povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Stockholm

2. nagrada:

povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Atene

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 10. 4. 2008
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- » **31.3.1732** se je rodil avstrijski skladatelj Joseph Haydn.
- » **31.3.1875** se je na Bledu rodila slovenska pesnica Vida (pravo ime Frančiška) Jeraj.
- » **31.3.1991** je prišlo na Plitvicah do spopadov med milico Krajine in hrvaškimi policisti, v katerih sta bila dva mrtva in več ranjenih.
- » **1.4.1894** so slovenski izseljenci v Ameriki ustanovili Kranjsko slovensko katoliško jednoto.
- » **1.4.1900** se je v Ljubljani rodil slovenski pesnik in pisatelj Tone Seliškar.
- » **1.4.2001** se je nekdanji jugoslovanski predsednik Slobodan Milošević po 26 urah upiranja brez odpora vdal srbski policiji.
- » **2.4.1725** se je rodil beneški pustolovec Giovanni Giacomo Casanova, leta 1805 danski pravljicar Hans Christian Andersen, leta 1840 pa francoski pisatelj Emile Zola.
- » **2.4.1850** je v Ljubljani začel izhajati Ljubljanski časnik, prvi slovenski uradni list.
- » **2.4.1948** so Američani in Britanci prvič po »zračnem mostu« poslali Berlinčanom, ki jih je blokirala sovjetska Rdeča armada, vse, kar so potrebovali za preživetje.
- » **2.4.1989** je bil dr. Janez Drnovšek izvoljen za člana predsedstva SFR Jugoslavije, 15. maja pa je po določenem vrstnem redu postal njegov predsednik.
- » **3.4.1941** se je začela v Kraljevini Jugoslaviji tajna mobilizacija, saj je vse kazalo, da bo prišlo do napada Nemčije in Italije.
- » **3.4.1948** je ameriški kongres sprejel Marshallov načrt, to je program pomoči ZDA za obnovo in razvoj v drugi svetovni vojni porušene Evrope.
- » **3.4.1991** se je prvič sešel ožji vladni krog in se odločil, da začne z načrtno vodenim osamosvajanjem Slovenije.
- » **4.4.1915** se je rodil ameriški kitarist in pevec bluzu Muddy Waters, eden glavnih akterjev pri ustvarjanju sodobnega glasbenega sloga rhythm-and-blues.
- » **4.4.1941** so italijanske oblasti zaradi priprave na vojno začele izseljevati slovensko prebivalstvo ob slovensko-italijanski meji.
- » **5.4.1896** so se začele v Atenah prve olimpijske igre moderne dobe.
- » **5.4.1992** se je začela vojna v BiH, že naslednji dan pa je EU priznala neodvisnost BiH.
- » **6.4.1942** so v Ljubljani ustanovili Slovensko zavezo, ki so jo sestavljali Napredna delovna skupnost, Slovenska ljudska stranka, socialisti in Stara pravda.
- » **6.4.1990** je JLA dva dni pred prvim krogom slovenskih predsedniških volitev predsedniškega kandidata in predsednika Demosa Jožeta Pučnika ovadila zaradi krnitve ugleda države.

POGLED NAZAJ (OD 31. 3. DO 7. 4.)

Washington Irving

Ameriški pripovednik, esejist in diplomat Washington Irving se je rodil **3. aprila 1783**. Zaslovel je s parodistično zgodovino New Yorka iz holandskih kolonialnih časov. V knjigi je spretno pomešal elemente komičnega epa in politične satire. Njegova knjiga humorističnih zgodb Skicirka je postala čitanka, ki so jo študentje angleščine uporabljali celo stoletje. Med drugim je napisal tudi biografijo Krištofa Kolumba.

Irving je bil prvi ameriški pisatelj, ki je našel v Evropi širok krog bralcev. Priljubljenost na stari celini je bila posledica njegovega muzikalnega, ritmičnega sloga, spokojnega humorja in sanjave očarljivosti. O svojem uspehu je dejal: »Angleži so začudeni nad menoj skoraj tako, kakor bi bili začudeni nad Kitajcem, ki bi spregovoril v čisti angleščini.«

Ko je kot literarni kritik neke revije raztrgal dolgočasnega pisca, ga ta iz jeze pol leta po tem ni niti pozdravil niti ogovoril. Ko sta se srečala na neki zabavi, pa užaljenec ni več zdržal in je dejal: »Gotovo ste opazili, da že pol leta ne govorim z vami.« - »Seveda sem!« je vzkliknil Irving. »Ravnokar sem se vam hotel za to zahvaliti.«

Slovenski narod

V Mariboru je začel **2. aprila 1868** izhajati politični časopis Slovenski narod. Najprej je trikrat tedensko izhajal v Mariboru, od leta 1872 v Ljubljani, od 1. januarja 1873 pa kot prvi slovenski dnevnik. Zasnovali so ga mladoslovenci, ki so za urednika izbrali Antona Tomšiča, prvega slovenskega poklicnega novinarja. Glavne točke programa so bile »blagostanje in korist narodova, federalistična načela, združenje vseh Slovencev v jedno administrativno

celoto, ravnopravnost slovenskega jezika, duševna vez in vzajemnost slovanska«.

Ko se je Josip Vošnjak v začetku leta 1872 preselil v Ljubljano, so tu ustanovili d. d. Narodna tiskarna, ki je postala lastnica Slovenskega naroda. V letih 1871–81 je bil glavni urednik Josip Jurčič. Njegov vpliv na celotno slovensko politiko je segal prek uredniških okvirov. Po letu 1887 je bil pri Narodni tiskarni in Slovenskem narodu vodilna osebnost Ivan Tavčar. Pozneje so bili med drugimi odgovorni ali glavni uredniki I. Železnikar (1884–87), J. Nolli (1891–1902), R. Pustoslemšek (1906–12, 1920–25), J. Zupančič (1925–43).

Demos pred volitvami

Demos je začel s svojo volilno kampanjo, ki jo je zasnoval v glavnem na prostem. **31. marca 1990** dopoldne je začel z zborovanjem pri papirnici Količevu in nadaljeval popoldne v Kranju. Predsednik Demosa Jože Pučnik je navzoče nagovoril, da še nimajo pristojnosti, da bi sami sebi pisali zakone, po katerih bi se lotevali gospodarskih problemov, kar je nevzdržno sta-

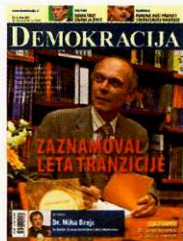

nje. »Potrebujemo našo državno suverenost, zato moramo uveljaviti samostojno Slovenijo, neodvisno republiko Slovenijo.« Rajko Pirnat pa je z istega improviziranega odra spraševal: »Predvčerajšnjim je neodvisnost razglasila Litva, včeraj Estonija, danes Latvija, vprašam vas, do kdaj bomo čakali Slovenci?«

Enega bolj impresivnih ljudskih nagovorov volivcem je imel na TV Slovenija predsednik SKD Lojze Peterle. »Če bi imel še manj časa, bi prišel s cvetočo vejo in bi rekel, gospe in gospodje, nas razganja. Slovenske pomladi se ne da več ustaviti. Pridite na cvetno nedeljo na volišča in si vzemite prihodnost ... «

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 9/11

Janša in mediji

O povezavi teh dveh besed bo verjetno še veliko zapisanega. Dr. Janez Jerovšek je v Demokraciji predstavil intenzivne in pogoste kritike Janeza Janše. Analiziral je tudi razlog takšnega sovraštva. Stalna kritika naj bi zmanjšala njegov ugled in s tem možnosti za zmago na volitvah. Nasprotniki se zavedajo, da proti tako uspešnemu voditelju, ki ima v svojih vrstah številne sposobne politike in strokovnjake, ne zadostujejo več le medijsko-opozicijske diskvalifikacije. Sedaj vključujejo tajkune, za ravnotežje pa znane »nevtralne« osebnosti.

Dr. Taras Kermauner je v SP pisal o zgodovini zmag in porazov pa tudi o slovenskem minikapitalizmu, češ da ta ni nevaren. Filozof ne upošteva ekonomskih zakonitosti, saj očitno želi opravičiti tajkune. Na koncu zapiše, da so slednji dediči Kantorja, slovenski junaki, ki jih vse bolj zasleduje roka pravice, ki pa je najbrž roka politične koristi njihovih tekmecev lastnikov. Če bi

dr. Jože Pučnik še živel, bi rekel, da ga je »prijatelj« že tretjič izdal. Res je, da so v koaliciji tudi sile, ki imajo drugačne interese, kot ga ima jedro, v katerem izstopajo nasledniki velikega demokrata, ki je izrecno poudarjal družbeno odgovornost kapitala.

Novi ljubljene levih sil in medijev je v vnemi zagovarjanja svojih naročnikov spregledal dejstvo, da izvirajo slovenski minikapitalisti predvsem iz vrst nomenklature. A očitno se ne zaveda, da smo z evrom prevzeli obveznosti, ki našim tajkunom onemogočajo neizmerno izčrpavanje družbe. Državljeni že dobro razumejo, da so v letu 2007 bili prav požrešni nosilci kapitala tisti, ki so pogajali inflacijo prek vseh meja. Ne gre za tekmo med lastniki kapitala, kot trdi filozof. Na nasprotni strani je namreč država predvsem kot regulator. Poskus destabilizacije vlade s pomočjo inflacije torej ni uspel. Tudi nosilci kapitala so spoznali nevarnost ogrožanja mednarodne konkurenčnosti gospodarstva.

Strinjam se z dr. Jerovškom, da je štafetno palico v medijskem boju proti Janši sedaj prevzelo Delo. Odgovorni urednik očitno razume pluralnost tako, da »levi« seje nadomesti »desnega« in da njega v sobotni kolumni občasno zastopa namestnik. Vsi akterji pa imajo nalogo, da pišejo v interesu svojih gospodarjev.

V Demokraciji je dr. Miha Brejc na novinarsko vprašanje o peticiji vzpodbudno odgovoril. Predsednik vlade in ministri so morali svojim kolegom v EU dajati pojasnila, a tudi nekatera dejstva so potrdila, da je šlo za slabo premišljeno manipulacijo in zavajanje. Za Slovenijo škodljiv izpad poslanke Mojce Drčar Murko v evropskem parlamentu, medijsko zapostavljanje največje evropske poslanske skupine ob obiskih v

Sloveniji in odsotnost vseh naših novinarjev na novoletnem sprejemu predsednika EPP-ED so pokazali pravo podobo »napredne« leve opcije. Na koncu lahko ugotovimo, da ni šlo le za ugled države, ampak že za prizadetost na duhu. A leva opcija je skupaj z novinarji s tem nehoti pripomogla, da se bo tudi duhovna tranzicija končala v doglednem času.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 12/71

Šrotova nočna mora (3)

V odzivu pisca Gašperja Blažiča z naslovom Šrotova nočna mora (2), ki je bil v Demokraciji na straneh 71 in 72 objavljen 20. marca 2008, želimo podati le še kratek odgovor. To je, da s pričujočim odgovorom zaključujemo polemiko na dano temo, saj izvajanje nekakšne nadaljevanke v obliki »odgovora na odgovor« oz. »popravka na popravke«, s katero vaš časnik poskuša voditi neargumentirano polemiko, po našem mnenju ni ne smiselno in ne spoštljivo do bralcev.

Institut odgovora oz. popravka kot pojasnila ali prikaza nasprotnih dejstev, kot ga predvideva medijska zakonodaja, po našem prepričanju vendarle ni namenjen takšnim prispevkom, kot je bil zadnji odgovor pisca Blažiča, ki najbolj spominja na žanr »pisma bralcev«. V njem namreč med drugim v zaključku svojega pisanja odpira povsem nove teme, ki nikakor niso bile predmet predhodnega odgovora predsednika SLS Bojana Šrota, na katerega Blažič odgovarja. S temi novimi temami in vprašanji avtor Blažič dejansko razkrije, kje ga čevlji žuli. Ali morda celo, kaj je nočna mora tednika Demokracija. Za takšne žulje in nočne more pa tudi v SLS kot bralci pričakujemo, da bodo bodisi predstavljeni v novinarskih prispevkih v skladu s strokovnimi standardi, bodisi v pismih bralcev.

Lejla Kogej,
vodja komuniciranja SLS

št. 13/74

Spregledal prijateljem (1)

»Nepodpisani avtor in seveda uredništvo Demokracije sta z objavo v zadnji številki Demokracije dosegla višek novinarske profesionalnosti. Da pa ne bo pomote – seveda govorim o popolni neprofesionalnosti in neetičnosti! Toliko laži in namigovanj v tako kratkem besedilu, brez kakršnega koli argumenta, da ne omenjam popolnega nepoznavanja osnovnih postopkov in pravil, ki veljajo znotraj DURS, brez upoštevanja minimalnih profesionalnih standardov, zapisanih tudi v novinarskem kodeksu, pa še ne! Da seveda ne omenjam, kaj tako blatenje pomeni zame osebno in za davčno upravo. Pravzaprav je popolnoma neproduktivno izgubljeni besede, ker je taka objava, ki me obtožuje skrajno odvrtnih stvari, absolutno pod vsakršnim nivojem. Vsekakor pa ima laž kratke noge in vse vedno najde svoje mesto.

Ivan Simič, generalni direktor
Davčne uprave RS

Vse za oblast

Prispevek sem poslal časniku Dnevnik, vendar ga, kot običajno, ni objavil. Ker Demokracija nima zadržkov in težav z objavljanjem prispevkov v pismih bralcev, pričakujem, da bo moj prispevek zagledal luč sveta v vašem (našem) demokratičnem tedniku Demokracija. Hvala.

Toliko sovraštva in hkrati strahu pred predsednikom vlade Janezom Janšo že dolgo nisem zasledil. Leve politične opcije so pripravljene storiti vse, da se na septembrskih volitvah znebijo človeka, ki ga v nasprotju z njimi ceni in spoštuje vsa demokratična Evropa.

»Naslednja štiri leta naj Slovenijo vodi opcija z drugačnimi načeli in vrednotami, kot jih ima sedanja vlada premierja Janeza Janše,« je v Dnevniku, 19. marca, ▶

► na strani 3 zapisala predsednica LDS Katarina Kresal. Histerija te vrste me spominja na obdobje 1941–42, ko je maloštevilna slovenska partija izkoristila vojne razmere in z uvedbo revolucije napovedala svojemu narodu neusmiljen boj za oblast. Sredstva in upravičenost tega boja niso bili pomembni – pomemben je bil en sam cilj: osvojitev oblasti. Sam Edvard Kocbek je sredi vojne vihre pošteno priznal: „Ne gre nam več za zlom fašistov, ampak za tisto zadnjo resničnost sveta: posest in oblast.“

Je Katarina Kresal napisala kaj vsebinsko drugega? Le z drugimi besedami želi povedati isto: To je naš boj za oblast. Oblast je tista, ki jo je levsredinska opcija po dvanajstih letih vladanja na zadnjih volitvah izgubila in oblast je tisti edini in zveličavni cilj, ki ga mora današnja opozicija ponovno osvojiti. Domočina, življenje ljudi in okolja, demokratične vrednote, sožitje ..., dajte no mir, s temi atributi ni mogoče osvojiti izgubljene oblasti. Metodologija osvajanja oblasti je znana: najprej se je treba izmisliti oziroma določiti nasprotnika; po možnosti ga je treba hudo sovražiti (med vojno so bili to protikomunisti, danes je Janez Janša); potem je treba te ljudi zavajati, širši javnosti prikazovati le svoje izmišljene konstrukte, nasprotnika pa čim bolj blatiti, treba ga je prestrašiti in po potrebi tudi odstraniti. Sama predsednica LDS to potrjuje z naslednjim stavkom: „Naš skupni cilj je, da nimamo več vlade Janeza Janše.“ Torej ga je treba tako ali drugače odstraniti. In že smo v „zlatih starih časih“.

No, kako že gre tista pesem: „Ta svet krivičnosti razbijmo ...“ To pesem še danes venomer poslušamo, le z drugimi besedami. Tako nekako: To vlado razbijmo, Janšo spodimo in pohitimo na sladko oblast.

Kako zanimivo se kolo zgodovine vrti in kako rado se hudo in zlo ponovi.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Dobro je zapisovati

Najboljši kazalnik, za koliko se letno podraži kakšen izdelek ali

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

storitev (kar vpliva na standard ljudi), je primerjava cene, ki jo enkrat letno, ob istem času, plačaš za izdelek ali storitev enake kakovosti. Občasen pogled nazaj na gibanje neke cene je lahko prav zanimiv, zgovoren in odtehta tisto malenkost časa za sprotno zapisovanje večjih »letnih« izdatkov.

Nazoren primer take storitve, ki jo »izvaja« država, je cestnina, ki jo vsako leto ob istem času plačamo pri podaljševanju registracije avtomobila. Toda znano je, da je država tipičen monopolist, saj »moramo« iskati to storitev samo pri njej. Torej lahko dober izkorišča svoj monopolni položaj, saj pravijo, da je država »nenasitna«. Lahko, ni pa nujno. Odvisno, kakšna, katera vlada upravlja z državo (in s tem vpliva na cene javnih storitev) in koliko so ji mar državljani.

V mojem primeru gre celo za isti avtomobil, torej ni dvoma, da gre za povsem enako storitev. Marca 1996 sem za cestnino plačal 7.900 sit, leta 2004 pa že 17.188 sit, torej za dobrih 117 odstotkov več. Bralci naj sami presodijo, ali je bil »razpon« njihovih plač oziroma pokojnin v tem obdobju vsaj približno tak. Pri večini zagotovo ne. Zakaj sem »obstal« pri letu 2004? Zato ker sem do takrat plačeval cestnino državi, ki so jo upravljale vlade pod vodstvom LDS! Poglejmo še v obdobje sedanje vlade. Marca 2005 me je cestnina stala 17.429 sit (72,73 evra), marca 2008 pa reci in piši še vedno 72,73 evra ... T. i. storitev registracije se je od marca 2006 do marca 2007 znižala z 6,09 evra na 5,76 evra in ta znesek velja tudi letos. Znesek znižanja za občana sicer ni velik

(nikakor pa ne majhen za državo v skupnem znesku, ki se mu je odrekla), toda primer dokazuje, da je pod »vlado Janeza Janše« mogoče celo absolutno, ne samo relativno znižanje cene. Najbolj, kar za 100 odstotkov, pa so se »pocenile« famozne nalepke!

Večina ljudi ne zapisuje, še manj pa hrani dokumente o takih stroških, zato pozabi, koliko so stale take in podobne javne storitve »lani« in seveda leta poprej. Zato zlahka nasedajo evforiji nekaterih nepoštenih medijev, kako ta vlada v nasprotju s prejšnjimi nič ne stori za zavarovanje standarda ljudi. Gornji primer nazorno kaže nasprotno, zato po plačilu najnovejše cestnine nisem mogel več molčati. Želel pa bi si, da bi bili sami vladni predstavniki in poslanci (vsa čast izjemam), kadar nastopajo v medijih, malo manj »skromni« oziroma bolj »agresivni« in samozavestni pri zavračanju očitkov opozicije, saj imajo kaj pokazati. S konkretnimi primeri bodo pri tem še najbolj prepričljivi.

Ivan Likar, Škofja Loka

Kras med razvojem in ohranitvijo

Tak je bil naslov oddaje Omizje 26/27. 3. 2008 na TV SLO. Seveda me je oddaja razočarala in tudi pustila grenak priokus v spoznanju, da so današnji Slovenci, ki so se izobraževali v povojnem času, oz. njihovi potomci zelo mlačni ali celo popolnoma neobčutljivi na narodno zavest in domovinski ponos identitete. Neskončen pogovor o značilnostih kraške arhitekture in seveda okoljevarstvenih problemov ter raznih zakonskih predpisov glede gra-

denj na kraškem območju je bil mučen in jalov, ker je obravnaval predvsem strokovne probleme arhitektonske in okoljevarstvene narave tega izmaličenega dela slovenske zemlje, ki je bil in je še danes predmet pohlepa zahodnih somejašev. Sežanski župan se je omejeval le na administrativno-tehnično problematiko med občinsko upravo ter ministrstvom za okolje in prostor, kjer je seveda po obvezno prednostnih opozicijskih direktivah dajal negativne pripombe na račun slednjega, čeprav je delal vtis nepristranskega moderatorja med protestniki civilne iniciative in predstavniki gradbenega lobija, ki se seveda poživlja na glavni vidik problema ohranitve Krasa. Ta je bila pri soočanju le obrobno omenjena, in še to po zaslugi prijatelja Borisa Artača, zamejca, ki je edini sprožil poglavitno srž problema slovenskega nacionalnega interesa. Pri tako obširni znanstvenostrokovni razpravi ohranitve in razvoja Krasa v njegovih naravno-arhitektonsko-umetnostnih značilnostih se sploh ni pojavil problem njegove poglavitne značilnosti, to je ohranitve zgodovinske pripadnosti tega ozemlja (velik del tudi čezmejnega) slovenski etnični avtohtoni skupnosti, ki bi morala biti zavarovana prav na najbolj občutljivem področju zaskonskega ohranjanja slovenskega jezika kot neodtujljive značilnosti tega območja pred morebitnimi tujimi jezikovnimi vplivi priselitve neavtohtonih Evropejcev.

Pri omizju sem pogršel prof. dr. Majdo Kavčič Baša (ne vem, zakaj ni bila povabljen), ki je izjemna strokovnjakinja za sociolingvistiko ter bi lahko osvetlila in podala smernice (kot je

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz

UKV, STEREO, RDS

to večkrat storila), kako ohraniti jezikovno značilnost tega primorskega bisera, kar naj bi bil Kras po sodbi vseh navzočih. Res okrnjeno omizje v njegovem najpomembnejšem značilnem delu kraškega razvoja s sočasno ohranitvijo najpomembnejše komponente – slovenskega jezika kot primarne vrednote.

Nihče ni omenil poosamosvojitvenih prizadevanj nekaterih mnenjskih civilnih organizacij (npr. Gibanje 23. december, kjer sva delovala med drugimi podpisani in g. Boris Artač, ki je sprožil ta takoj utišani problem), da se v pridružitvenih pogajanjih upošteva obmejni obrambni pas glede prodaje nepremičnin in možnost naselitve sosednjim italijanskim državljanom, ki bi bil zakonsko urejen analogno z italijanskimi zakoni glede istega problema na ozemlju pod njihovo oblastjo. Takratno slovensko vodstvo ni upoštevalo opozoril in je privolilo v »španski kompromis« (po zaslugi Kučana, manjšinca Jurija in drugih odgovornih v takratnih levih vladah) brez korektivnih aneksov glede obmejnega območja, kot je to veljalo za druge take primere članic EU. Smešna je bila pripomba podjetnika, ki je hotel minimizirati problem, češ da se priseljujejo v glavnem zamejski Slovenci, ne pa Italijani. O tem bi se dalo veliko povedati, toda težnja vseh navzočih je bila, da se ta neljuba tematika takoj konča. Ta problematika seveda ni končana in bo na žalost kljub optimizmu nekaterih pri omizju še povzročala glavobol našim vladajočim v soočanju s sosedi. G. Boris Artač in tudi jaz dobro poznavam italijansko miselnost in iznajdljivost, zato nama ni vseeno, kako se razvijajo obmejni odnosi. Nikjer ni zagotovljeno, kot pravi naša himna, da ne vrag, le sosed bo mejak.

Pavel Ferluga, Komen

Vadbeni center

Po kakih štirih letih, odkar je Ministrstvo RS za obrambo bovški občini dobronamerno odstopilo nekdanje vojašnice, da bi jih uporabila za razvoj turizma, te še vedno samevajo, izpostavljene zobu časa – vremenu. Kolikor bi

se za prazne bovške vojašnice resnično zanimal slovenski ali tuji turizem s kvalitetnim programom (razen ene izjeme), bi v njih že nastal ali vsaj nastajal sodoben turistični center.

Gosta poselitve v bovški kotlini ni mogla nastati zaradi bornih razmer za kmetijstvo. K temu je bistveno pripomogla gospodarsko in zlasti vojaško strateška cesta čez Predel in posledično močne vojaške utrdbe ob njej, ki jih je bilo treba preskrbovati s hrano in kadri. To je dajalo kruh kar nekaj ljudem s solidnim znanjem. Zato je bila poseljenost aktivnega prebivalstva takrat dvakrat večja, kot je danes, ko se ljudje izseljujejo.

Ob tem se sam po sebi ponuja odgovor: v te vojašnice ali na novo lokacijo zahodno od letališča bi bilo treba povabiti NATO in SV, naj uredita sodobno nastanitev za nekaj sto tečajnikov centra za vadbo vojaških veščin v visokogorju in na divjih vodah (morda za vodstveni vojaški kader).

V Bovcu sedaj životarita tako turizem kot letališče, ki je bilo pod Italijo narejeno za vojaške potrebe, sedaj pa ni na njem nobenega razvoja in je na njegovem robu neregistrirano odlagališče neuglednega videza. Na spletnih straneh lahko beremo, da je letališče športno in vojaško ...

Še bolj žalosten je pogled na propadajoče strehe vojašnic, ki se vidijo izza obrambnega zidovja lepega videza, ki jih obdaja. Stroka se je čudila, kako dobro so zidovi prestali vse potrese ...

Sicer pa izkušnje z Bovškega in iz sosednje Benečije kažejo, da praznjenja od hitrih cest odmaknjenih slovenskih vasi ne zadržijo obnovljene ali nove hiše niti nova komunalna infrastruktura, če v takih krajih ni konkurenčnega gospodarskega programa, ki omogoča zaslužek šolani mladini.

Vojaški center bi omogočil kakovostno in celoletno zaposlitev vojaških inštruktorjev, hkrati pa bi bil vojaški hotel za vse, ki bi se usposabljali. Takšen center bi vsekakor pomenil dodano vrednost, ki bi se kot v drugih primerih lepo vklopila v turizem in njegov resnični zagon.

Miran Mihelič, Bovec

Koliko je »nekaj«?

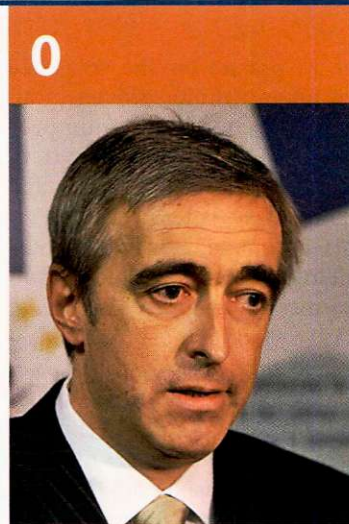
Marija Vodišek

Po izbiri, za nekatere veliko, za druge malo, odvisno od ocenjevalca. Odgovorni urednik Dela v Sobotni prilogi 22. marca 2008 v svojem uvodniku pod naslovom »Plešejo z volkovi« piše, da je Mednarodni inštitut za tisk IPI podal SPLOŠNO oceno, da obstaja NEKAJ dvoma o neodvisnosti slovenskih medijev. Res zelo splošno, saj Slovenski pravopis navaja 16 različnih pojmov te besede. Potemtakem lahko ugotovimo, da je ugotovitev IPI zelo splošna in da lahko vsak izbere svojo varianto. Nadaljnja trditev pisca, da v Sloveniji odnosi med politiko in mediji niso fer (pošteni, pravilni), seveda v škodo medijev, je trditev urednika in ne mednarodnega inštituta. Prav tako v Delu, 21. marca, je na isto temo objavljen objektivnejši članek Marka Pečauerja »Pomanjkanje dialoga v medijskem prostoru«. Dialoga s kom? Delegacija Mednarodnega inštituta za tisk je ugotovila marsikaj, tudi kaj takega, kar armadi novinarskih pritožnikov ni bilo jasno, ker blejajo kot čreda ovac. No, g. David Dadge, vodja delegacije IPI, je poudaril, da delegacija nima nikakršnega namena, da bi Slovenijo uvrstila na listo problematičnih držav, kajti Slovenija je UVELJAVLJENA demokracija, šele v tem okviru pa je nekaj razlogov za zaskrbljenost glede medijskega okolja. Urednik Dela Janez Markeš v svojem uvodniku spet kot že večkrat enosmerno obtožuje sedanjo vlado. Še lani je enake očitke z vsemi trombami namenjal takratni liberalni stranki in nekdanjemu premierju Ropu. Moje mnenje je, da so novinarji na splošno, razen nekaj izjem, slabo podkovani oz. izobraženi. Od tod njihova negotovost, temu pa obvezno sledi slabo pisanje in tožarjenje, ki je v območju EU postalo že predmet posmeha. Prav tako zvrst pisanja v svojem konfuznem sobotnem uvodniku uporablja Janez Markeš. Vsega je kriva sedanja vlada, predvsem pa – urednikova kronična bolečina – premier Janez Janša. Na koncu ne veš, koga bi poleg medijev pravzaprav rad branil. Kapitala, ki dokazano obvladuje znane slovenske medije, med katerimi je »njegovo« Delo, se dotakne le mimogrede. Menda je tednik Mag pravkar odkril direktno koordinirano oglaševalsko politiko iz vladnega kabineta. Torej v korist Dela, saj je prav slednji največji oglaševalec reklam. Samo v sobotnem Delu je 6 strani oglasov, zato je v isto vrečo tlačiti Demokracijo, ki ima komaj kakšen oglas, skrajno neprofesionalno. Sicer pa urednik Dela že dolgo ne deluje več profesionalno, temveč stihijno, tako kot od njega pričakujejo. Tokrat zagovarja tako imenovani novinarski protest, ki je nastal menda zaradi vladnega sistematičnega podrejanja medijev. Kdaj in katerih? Naj Delo objavi dokaze. Namenoma zanemari dejstvo, da se je premier Janez Janša na vso to novinarsko gonjo odzval v parlamentu in ponudil svoj odstop, potem ko je obrekljiva peticija že obšla širni svet. Menim, da novinarji niso žrtve vojne, ki naj bi jo bil sprožil premier Janez Janša, temveč lastne sterilnosti in plonkanja. Sporočil diplomatskih emisarjev pa na žalost ne dojamejo vsi. Eni zato ne, ker pač ne razumejo, drugi pa zato, ker ne smejo.

Politični semafor

Razkril karte Zgodovinar Jože Pirjevec, ki je znan po svojih simpatijah do nekdanjega komunističnega režima, pravi, da podpira LDS, ker meni, da je v družbi potrebne čim več demokracije in svobodne razprave. Opozicijsko LDS podpira tudi zato, ker želi laično in liberalno usmerjeno družbo. Pri sedanji vladi Pirjevca najbolj moti kulturna zaprtost, revizionizem in pogled v preteklost namesto v prihodnost. Razmišlja tudi, da bi kandidiral za poslanca.

Vrnil mandat Sodni svet je 20. marca sprejel sklep, da sodnik, tudi kadar mu sodniška funkcija miruje, ne sme sprejeti oziroma izvrševati tistih dejavnosti, ki so nezdržljive z javnim zaupanjem v sodnikovo neodvisnost. To bi moralo še »posebej veljati za sodnikovo politično vzdržnost«. Aleš Zalar zanika, da je zaradi tega vrnil sodniški mandat, meni pa, da je ta sklep sprejet tudi zaradi njega, saj je nedavno postal predsednik odbora LDS za pravosodje.

Skrbi za dijake Ob drugi obravnavi zakona o subvencioniranju prehrane dijakov, ki je dobil večinsko podporo poslancev, je Jože Tanko (SDS) v imenu predlagateljev razložil, da predlog prinaša financiranje ali sofinanciranje toplega obroka v vrednosti 2,42 evra na dan vsakemu od okoli 90.000 dijakov. Na letni ravni to pomeni približno 480 evrov subvencije na dijaka, kar bo koristilo predvsem družinam z več otroki.

Zahteva odškodnino

Koprski župan Boris Popovič od države zahteva 16.667 evrov odškodnine zaradi po njegovem mnenju nezakonitega pripora leta 2003, je prejšnji teden po prvem poravnalnem naroku na Okrožnem sodišču v Ljubljani dejal Popovičev pravni zastopnik Franci Matoz. Državna pravobranilka njegov zahtevek zavrača kot neutemeljenega. Narok za glavno obravnavo bo 26. maja. Matoz je predlagal, da sodišče v okviru glavne obravnave zaradi določitve višine odškodnine zasliši Popovičeve ožje sorodnike, kar je sodnica Katarina Parazajda sprejela. Popovičev zagovornik je zaradi ugotovitve, da je šlo za nezakonit pripor predlagal tudi zaslišanje tedanjega generalnega direktorja policije Marka Pogorevca, tedanje generalne državne tožilke Zdenke Cerar, poslanca SDS Pavla Ruparja in tedanjega državnoborskega poslanca Lojzeta Peterleta. Te priče bi po Matozovih navedbah potrdile, da je Pogorevec »izjavil, da je

bil postopek zoper Popoviča politično motiviran«, tako kot tudi sam pripor. Sodnica njegovega predloga ni sprejela. Popovič pa je krivdo za svoje priprtje že večkrat pripisal nekdanjemu predsedniku države Milanu Kučanu, ki naj bi bil stal za njegovo aretacijo. Matoz je presodil, da sodišče tega predloga ni sprejelo, ker meni, da bo sodišče raziskovalo le višino odškodnine. Ko bo kazenski postopek proti Popoviču končan z oprostivijo, se bodo akterji zgodbe, na podlagi katere je bil Popovič priprt, znašli v kazenskem postopku, je še napovedal Matoz. Kot je znano, je policija Popoviča 9. septembra 2003 zaradi suma zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic, pranja denarja in neupravičenega dajanja daril priprla skoraj za mesec dni. Razlog za to je bila nevarnost, da bo koprski župan vplival na priče. Iz pripora so ga izpustili, ko je vrhovno sodišče presodilo, da pripor ni bil utemeljen. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- ☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- ☐ Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809** 28,07 EUR
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- ☐ Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- ☐ Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- ☐ Rajko Topolovec: **Kraj priselkov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- ☒ **NOVO** Ivo A. Stanič: **Kočeviski proces 1943** 28,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

ID za DDV:

MOBITEL

SIOL TELEVIZIJA

SIOL INTERNET

SIOL TELEFONIJA

Štirke so med nami

Zapolnili smo še eno vrzel. Sedaj lahko
v enem paketu dobite kar 4 storitve: poleg
mobilnih telekomunikacij tudi SiOL telefonijo,
SiOL televizijo in SiOL internet!

Super!
Samo ena položnica!

Strankam je svetovanje za vse storitve
M4 na voljo v vseh Mobitelovih centrih
ali na brezplačni številki za Mobitelove
uporabnike **041 700 700**.

WWW.MOBITEL.SI